

S PLENUMA OKRAJNEGA ODBORA SZDL V KOPRU

Vedno pomembnejši družbeni činitelj

Preteklo soboto je v Koprju zasedal plenum Okrajnega odbora SZDL, na katerem je potekala živahna razprava o izpolnjevanju sklepov V. kongresa, o poglobljenih in vsebinsko pestrejših oblikah dela naše najbolj množične politične organizacije ter o pripravah na občinske konference SZDL, ki bodo izvedene do konca junija. Sklepe V. kongresa in vsebino novega statuta SZDL sta izčrpno

tolmačila v uvodnih nagovorih dosedanjí predsednik OO SZDL tovariš Kajtmir in tajnik Ivan Mavsar. Novo organizacijsko shemo oziroma

Gustav Guzej novi predsednik OO SZDL Koper

Novi predsednik OO SZDL Gustav Guzej se je rodil leta 1919 v Teharjih pri Celju v delavski družini. Kot vajenec se je zaposlil v Celjski tiskarni, kjer je kaj kmalu našel stik z napredno usmerjenimi grafičnimi delavci. Pred vojno je kot grafik delal v Ljubljani, med okupacijo pa je na Stajerskem sodeloval z aktivisti OF do svojega odhoda v partizane. Ze leta 1944 je bil sprejet v KPS in kot partizan sodeloval v raznih propagandnih in grafičnih partizanskih skupinah. Po osvoboditvi se je zaposlil kot novinar pri Ljudski pravici

določene spremembe, ki jih narekuje novi statut, bodo omogočile še več neposrednega stika z najširšimi množicami članstva, tako da bo postala Socialistična zveza še izrazitejša tribuna delovnega ljudstva, kjer bo lahko slednji njen član iniciator novih pobud na vseh področjih našega življenja. Novo in predvsem bogatejšo vsebino in nove oblike dela, ki jih bo treba kar najhitreje in dosledno posredovati najširšemu krogu članstva, je uvodoma obrazložil tovariš Kajtmir:

— Ze dosedanje delo SZDL se je razvijalo v zelo pestrih in dinamičnih oblikah, kot jih je pač narekoval naš družbeni razvoj in razvoj naše socialistične demokracije. Novi statut pa bo vskladal dejavnost in organizacijske oblike našemu družbenemu razvoju. Kot posebno važen moment lahko smatramo dejstvo, da Socialistična zveza vse bolj povezuje interese posameznika z interesi skupnosti, delovnih kolektivov in komune ter je instrument, ki povezuje in vsklaja koristi posameznikov in skupnosti ter hkrati omogoča kritičnost v ocenjevanju našega dela. S tem postaja SZDL dejansko parlament, preko katerega izražajo državljani svoje predloge, opažanja in pobudo. S tem zagotavlja statut tudi nadaljnji razvoj in polet te organizacije. (Nadaljevanje na 2. strani)

AKTUALNA TEMA

Predplačila na stanovanja

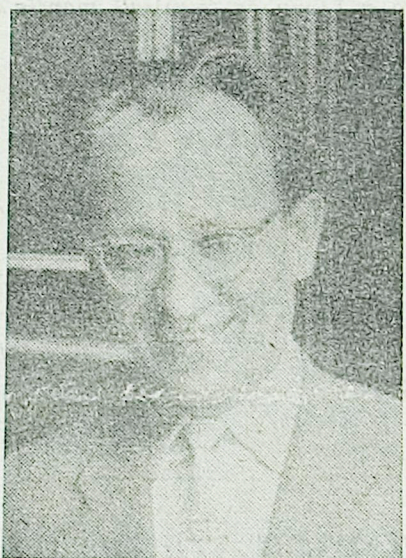
Stanovanjska reforma je imela takoj v začetku nekatere predvidene posledice, ki terjajo določene ukrepe. Med take posledice štejejo zlasti zakasnitev pritekovanja sredstev v stanovanjske sklade in delno tudi zmanjšanje teh sredstev. Vemo namreč, da zlasti v družinah, kjer prejema več članov, ki so zaposleni, dodatek za povišano najemnino, ostane znaten del tega dodatka za njihovo osebno uporabo in potrošnjo. Stanarina se jim namreč ni toliko povišala, kot se jim je povišal omenjeni dodatek. Toliko manj sredstev pa dobi seveda tudi sklad za gradnjo stanovanj. V nekaterih občinah povzročata to znižanje pritoka sredstev resne skrbi, da ne bi bila ogrožena načrtovana gradnja stanovanj.

Vendar je to prehodni pojav, ki ga je zakonodajalec ob sprejetju zakonov s stanovanjskega področja predvidel. Zato je predvidel tudi način, kako naj bi se ta pojav postopno odstranil z vedno večjo udeležbo stanovanjskih interesentov pri gradnji stanovanj. Vsekakor je to razumljivo, če upoštevamo, da bo odslej s sredstvi razpolagal posameznik, ki jih bo lahko ali delno potrošil za druge namene ali pa vložil v gradnjo stanovanja, ki mu je potrebno. Skupnost mu bo pri tem pomagala, vendar pa naj bi se težišče preneslo postopno na posameznike. Zaposlene osebe naj torej odslej čimbolj sodelujejo pri gradnji stanovanj.

Zakon o financiranju gradnje stanovanj govori v tej zvezi o predplačilu za stanovanje in dopušča oziroma omogoča razne oblike tega predplačevanja. Predvsem pa se že sedaj v praksi pojavljata dve obliki, in sicer predplačilo za stanovanje v last ali predplačilo v uporabo, glede načina pa omogoča zakon organiziranje predplačil preko občinskih stanovanjskih skladov, zadrug, podjetij, zavodov ali družbenih pravnih oseb. Oblika torej ni važna in jo je moči prilagoditi razmeram na posameznih področjih, oziroma jo lahko izberejo tisti, ki želijo graditi.

Novi zakoni pomenijo tudi prelom zlasti glede načina financiranja gradnje stanovanj. Načelo je, kot rečeno, da si stanovanja lahko pridobe z varčevanjem, in sicer dolgoročnim in da morajo torej samo s svojimi sredstvi sodelovati pri tej gradnji. Pri tem je treba posebej poudariti, da je bilo zlasti na našem območju glede tega storjenega zelo malo ali nič. Na Koprskem še ni slišati o organiziranju gradnje stanovanj na novi podlagi in vse se zanaša na to, da bo občina tako ali tako postopno že zgradila potrebna stanovanja. Nič pa se ne vpraša, ali bo to možno, kje bodo sredstva na razpolago in podobno. Nekateri kraji, kot na primer Maribor, je v tem pogledu daleč pred nami in dobro bi bilo vzeti v obzire njihovo iniciativnost in delavnost.

-dt-

v Ljubljani, kjer je bil pomočnik glavnega urednika, minulo leto pa je bil sekretar Občinskega komiteja ZKS in predsednik občinskega odbora SZDL v Piranu.

S TISKOVNE KONFERENCE PRI OSS V KOPRU O VOLITVAH V NOVE DELAVSKE SVETE

Pet let v štirih je naš veliki cilj

Pred dnevi je bila na pobudo koprške podružnice Društva novinarjev Slovenije in Okrajnega sindikalnega sveta v Koprju tiskovna konferenca, na kateri so udeleženci — predsednik OSS Franc Klobučar, tajnik dr. Igor Vilfan in referent za ekonomska vprašanja Marjan Hodžar, odgovarjali novinarjem na nekatera aktualna vprašanja ob volitvah v nove delavske svete.

Vprašanje: — Po katerih kriterijih so podjetja spreje-

mala kandidate za nove delavske svete?

Franc Klobučar: — Kriterij za kandidiranje v nove delavske svete se v bistvu ne razlikuje od prejšnjih. Povsem razumljivo je, da se člani delovnih kolektivov najlaže odločijo za napredne in vsestransko razgledane ljudi.

Vprašanje: — Dosedanja praksa je pokazala, da je bilo v organih delavskega upravljanja premalo mladih proizvajalcev in žena. Kakšno

stališče je tu zavzela sindikalna in druge politične organizacije?

Franc Klobučar: — Ne bi mogli ravno trditi, da je bilo to razmerje tako kritično. Lahko celo rečem, da je bilo zastopstvo mladih proizvajalcev in žena relativno močno. Od 1568 članov delavskih svetov je bilo kar 1215 delavcev, od tega 255 mladincev in 239 žena. Sedanje razprave po kolektivih pa so pokazale še večje zanimanje žena in mladine za delo samoupravnih organov in to je najboljše jamstvo, da bo odstotek le-teh v bodoče še višji. Največ zanimanja za naloge organov delavskega samoupravljanja so pokazali mladi proizvajalci v LAMA Dekani, v STIL Koper, v izolskem Delamarisu in podjetju »Javor« na Pivki.

Vprašanje: — Ali so na teh sestankih kolektivni razpravljali tudi o raznih proizvodnih problemih v podjetjih in kakšni problemi so prevladovali?

Dr. Igor Vilfan: — Nedvomno moramo računati s tem, da so bile v vseh naših gospodarskih organizacijah ob razpravah, ki so jih organizirali delavski sveti, tudi sestanki sindikalnih podružnic. Tako so imeli kolektivni priložnost razpravljati celo večkrat o vseh splošnih problemih in še posebej o problemih svojega podjetja. Te razprave so bile v glavnem usmerjene na vprašanja o nalogah in uspehih ter težavah v podjetju, predvsem z vidika dvigovanja storilnosti, kar smatrajo danes vsi kolektivni za primarno nalogo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

POT TITOVE ŠTAFETE PO KOPRSKEM OKRAJU

Da bi nas še dolgo vodil, tovariš Tito!

V torek je več tisoč mladink in mladincev, članov množičnih organizacij ter delovnih kolektivov, poneslo skozi koprski okraj štafeto palico s pozdravi tovarišu Titu za njegov letošnji rojstni dan. Štafeta mladosti je v jutranjih urah stopila na slovenska tla pri Sečovljah. Štafeto palico je v imenu hrvatskega ljudstva izročil slovenskim tekačem predsednik Ljudske madine puljskega okraja Marin Duda z željo, naj ponesejo iskrene čestitke njenih desetstisočev dosedanjih nosilcev ljubljenu Titu. V Sečovljah je tajnik OLO Koper Črtomir Kolenc nagovoril nosilce štafete in množico ljudi. Nosilcem štafete je nato zaželel v imenu vseh pre-

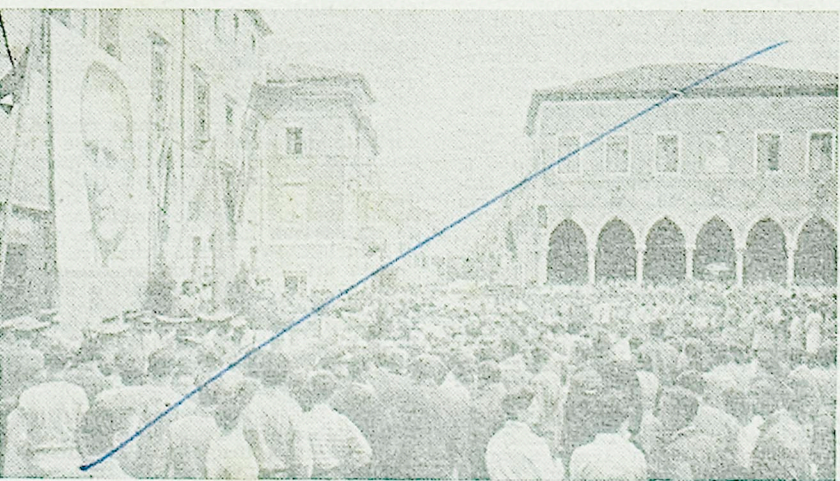
bivalcev koprškega okraja srečno pot skozi z zastavami okrašena mesta in vasi tudi sekretar rudniškega komiteja ZKS Roman Kolbel.

Prvi so pozdravili množico tekačev in njihovih spremljevalcev-članov avto-moto društev v Portorožu, nato v Piranu in Izoli, kjer so govorili predstavniki političnih organizacij, delovnih kolektivov in tudi pionirji italijanskih šol so nositeljem palice izročili čestitke za tovariša Tita.

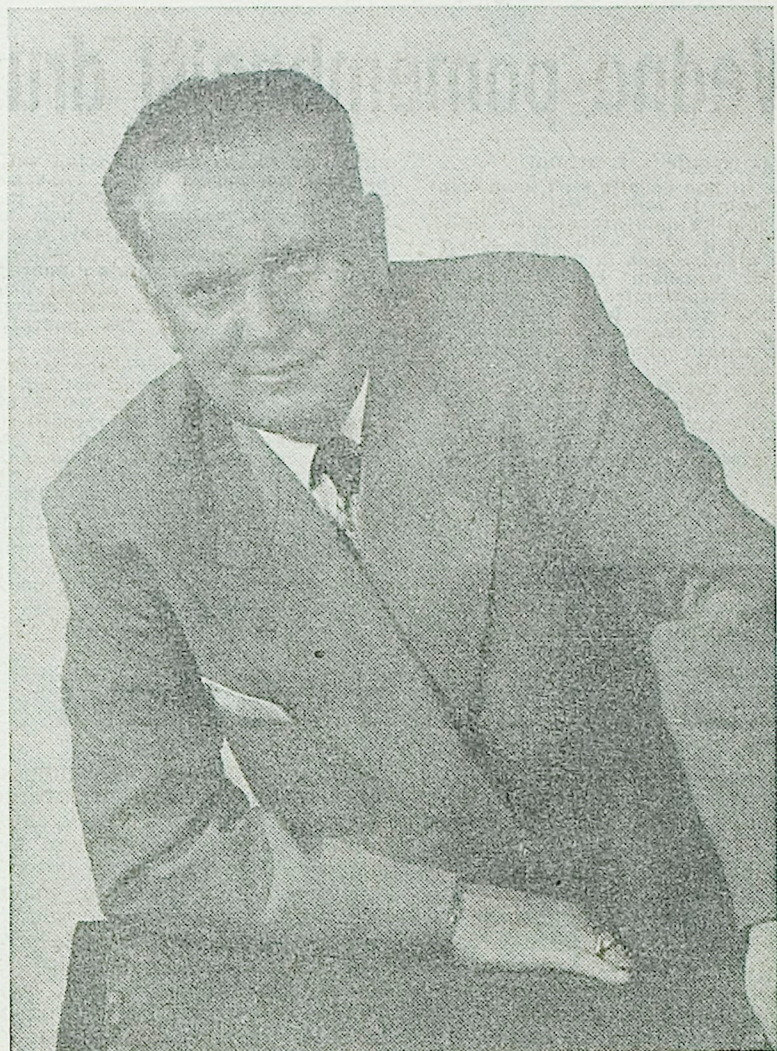
Najbolj množično zborovanje je bilo na Titovem trgu v Koprju, kjer se je zbralo več tisoč mladine in članov delovnih kolektivov. Ko je mestna godba Svobode odigrala pozdravne koračnice, je

štafeto mladosti v navzočnosti predsednika Okrajnega odbora SZDL Gustava Guzeja, tehničnega sekretarja OK ZKS Jožeta Božiča ter drugih predstavnikov političnih in družbenih organizacij in JLA pozdravil predsednik TVD Partizan Koper Boris Jurca. Nato je prebral poslanico prebivalcev našega okraja z objubo, da bodo tudi v prihodnje krepko stopali po začrtani poti v socializem in z željo, da bi nas Tito še dolgo vodil v srečnejšo bodočnost.

Iz Koprja je zasuta s cvetjem ob navdušenih vzklikih in ploskanju nadaljevala štafeta mladosti pot preko Črnega kala, Kozine, Divače in Sežane, kjer so se zbirale množice ljudi in jo burno pozdravljale, do Stanjela, kjer so prevzeli štafeto palico mladinci in mladinke goriškega okraja.

S sprejeta Titove štafete minuli torek v Koprju

Še na mnoga leta, dragi tovariš Tito!

Predsednik Tito o pariškem sestanku

Predsednik republike Tito je na prošnjo direktorja Tanjuga dal izjavo o konferenci šefov štirih držav v Parizu. Izrazil je globoko zaskrbljenost zaradi zadnjih dogodkov, ki so pripeljali sestank najvišjih do neuspeha. Zaradi tega vlada velika bojazen v večini dežel in vsi narodi čutijo podobno kot naše ljudstvo, ki si že vsa leta prizadeva zagotoviti mir v svetu s krepitvijo duha zupanja in sodelovanja med narodi. Predsednik republike je med

drugim obsodil tudi ZDA zaradi incidenta z letalom nad sovjetskimi ozemljem, vendar meni, da ta dogodek ne bi smel vplivati tako usodno na sestanek v Parizu. Izrazil je prepričanje, da bodo odgovorni državniki v situaciji, ki je nastala, vendarle uvideli, da sedaj ni treba gledati na prestiž, marveč si je treba prizadevati, da pride do dejanske rešitve številnih problemov, ki danes zastrupljajo odnose med narodi sveta.

Vedno pomembnejši družbeni činitelj

(Nadaljevanje s 1. strani)

zacije, ki ima čedalje širši krog članstva. Zato je toliko bolj važno, da bo vsebinsko delo organizacije SZDL v prvi vrsti odraz kritičnega ocenjevanja njenega dela in da bo kot najvažnejši družbeni činitelj komune postala uresničevalec vseh naprednih pridobitev zadnjih let — tako na področju delavskega samoupravljanja, stanovanskih skupnosti, komunalne dejavnosti itd.

Izredne občinske konference SZDL maja in junija bodo imele torej nad vse velik pomen, saj bodo že tukaj oživele in se praktično uveljavile organizacijske spremembe dela SZDL. Le ob jasnih ciljih vsebinske rasti SZDL, ki jih je nakazal V. kongres in ob nadvse skrbnih pripravah in izvedbi teh konferenc je moč računati tudi na uspešno izpolnitev obsežnih nalog v osnovnih celicah — krajevnih odborih SZDL. To pa bo hkrati jamstvo, da bodo zaživele in se vsestransko uveljavile nove orga-

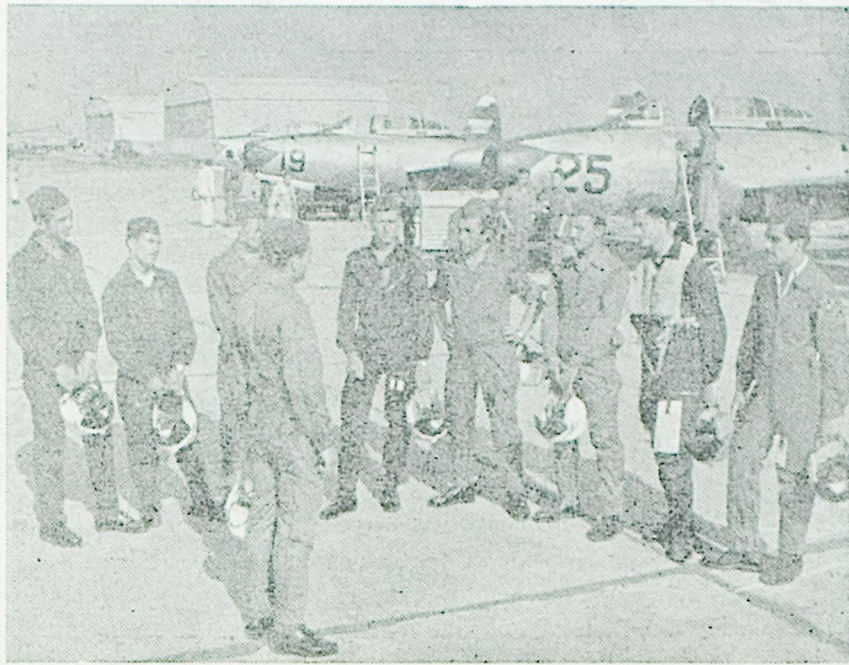
nizacijske oblike, med katerimi velja omeniti na prvem mestu shovanje podružnic oziroma sekcij SZDL, kar bo omogočilo možnost najširšega sodelovanja množic pri izvajanju nakananih nalog. Tako bodo v manjših krajih osnovane samostojne podružnice, medtem ko bo v sestavi krajevnih odborov delovala vrsta sekcij, kjer bodo zastopana vsa področja našega življenja.

O osnovnih načelih novega statuta in o novih organizacijskih oblikah je podrobno govoril sekretar OO SZDL Ivan Mavsar, ki je tudi opozoril na dolžnosti komisij v pripravah na občinske konference SZDL ter na važnost proučevanja predlogov OO SZDL, ki slone na smernicah V. kongresa ter natančno določajo bodoči razvoj in nadaljnjo gradnjo našega socialističnega sistema. Številne drobne naloge — gospodarske, politične, družbene in druge vsebine, ki predstavljajo v bistvu osrednji sestavni del vsebinskega dela SZDL, naj bodo

plod stalnih in celoletnih razprav vsega članstva organizacije.

Tovariš Mavsar je govoril tudi o vlogi kadrovske komisije pri okrajnem in občinskih odborih SZDL, v katerih naj bo čim več neposrednih proizvajalcev, da bo sestav komisij zares odraz sestave članstva. Ze pred prehodom na občinske konference se bodo osnovali tudi posebni iniciativni odbori bodočih krajevnih odborov, kajti jesenske krajevnice konference bodo vsebinsko zelo obsežne, ker bodo na njih formirane posamezne sekcije oziroma podružnice, ki smo jih že omenili. Nedvomno bo pomoč 12-članske komisije, ki so jo izvolili na tem plenumu za tolmačenje programskih nalog V. kongresa in programa OO SZDL, ugodno vplivala na potek občinskih konferenc, razen tega pa se bodo člani občinskih odborov lahko seznanili s celotnim gradivom V. kongresa, ki ga bodo dobili konec tega meseca.

Na plenumu so delegati soglasno izvolili za novega predsednika OO SZDL tovariša Gustava Guzeja. Tovariš Guzej se je dosedanjemu predsedniku tovarišu Kajtmiru zahvalil za njegovo delo v imenu vseh članov OO SZDL.

Našim pogumnim varuhom svobodnega neba ob 18. obletnici obstoja Jugoslovanskega vojnega letalstva tudi naše iskrene čestitke!

OB 50-LETNICI JUGOSLOVANSKEGA LETALSTVA IN 18-LETNICI JVL

Osemnajst let Titovih sokolov

Jugoslovansko letalstvo ima bogato tradicijo. Komaj šest let po prvih poletih Amerikanov bratov Wright je Slovenec Edvard Rusjan 25. novembra 1909 kot prvi Jugoslovčan poletel z letalom. Njemu so sledili Merčep, Šarič, Petrovič in drugi pionirji našega letalstva.

Ko je srbska vojska leta 1913 oblegala Skadar je med prvimi na svetu uporabila letalo v vojaške namene. In Mihael Petrovič je bil prva vojna žrtev vojnega letalstva na svetu.

Leto 1942 je leto rojstva Jugoslovanskega vojnega letalstva. Bilo je v maju, ko sta narodna heroja Franjo Kluz in Rudi Čajevec zaplenila sovražniku dve letali in s tem osnovala temelje partizanskega letalstva. Njuni poleti in bitke v zraku z veliko močnejšim sovražnikom so nav-

dušile borce narodnoosvobodilne vojske, okupatorju pa so naznanile, da bo odslej borba še bolj srdita. Komaj slabo leto kasneje so v Livnu že formirali manjše skupine letalcev, ki so osnovali letalsko bazo, od koder so odhajali borci v zavezniška vojaška

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brađak. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 176. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 35 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klišej tiskarna CZP »Primorski tisk«.

oporišča v Italiji in severni Afriki, da bi se izšolali za pilote in mehanike. Prvi kader letalcev pa je 18. avgusta 1944 sestavil našo prvo vojnoletsko eskadrilo.

Najprej sta bili le dve letali, a kasneje so se formirale vedno večje letalske skupine, ki so neusmiljeno tolke po sovražniku. Neverjetna in legendarna je bila hrabrost partizanskih pilotov, tako neustrašeni in spretni letalci so bili, da je njihova slava kaj kmalu zajela svet.

Najbolj množične in najbolj uspešne borbe so imeli jugoslovanski letalci na reki Dravi, kjer so likvidirali obrambo mostov, preko katerih so se umikale sovražne enote. V splošni ofenzivi narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije so letalci 17 dni brez odih bombardirali okupatorjeve divizije in njihova oporišča. Brez strahu so sprejeli vsak boj s številčno močnejšim sovražnikom in zaradi drznosti, srčnosti in brezmejnne hrabrosti dosegali zmago za zmago. Res velik je bil doprinos našega mladega vojnega letalstva v zadnjih mesecih in tednih za osvoboditev domovine.

Po vojni je letalstvo prevzelo nase velike in odgovorne naloge. Predvsem so se vrste letalcev močno razširile, dobili smo nova sodobna letala in vrstilo se je brez števila najtežjih vaj in potrebno je bilo kar najbolj poglobiti študij, da lahko s ponosom zremo na udarno obrambno moč našega letalstva.

Vsako leto pomeni velik korak naprej in jugoslovansko vojno letalstvo se vse bolj razvija v skladu z razvojem sodobne tehnike in splošnega gospodarskega napredka.

Ko slavimo pomembne obletnice, se radujemo nad uspehi, ki smo jih dosegli. Se posebej pa se veselimo velikih prispevkov, ki smo jih dali za domovino. In prispevki letalcev pri izgradnji in obrambi domovine so veliki, a želje naših pilotov, mehanikov in drugih pripadnikov vojnega letalstva so: budno čuvati svobodo in kar najbolj krepiti borbeni duh.

Vlado M. Karišič
polkovnik JVL

Sovjetska vesoljska ladja

V nedeljo zjutraj so sovjetski znanstveniki izstrelili vesoljsko ladjo, ki v 91 minutah obkroži Zemljo in nam pošila dragocene znanstvene podatke o vesolju. Ladja oddaja radijske signale in njena radijska postaja, kakor drugi instrumenti, delujejo s pomočjo kemičnih in sončnih baterij. V ladji je kabina, v kateri je prostor za človeka, ki bi lahko vzdržal dolgotrajni polet v vesolju. Ladja je teška 4544 kg in kroži v oddaljenosti 320 km od Zemlje. Med najvažnejšimi podatki, ki jih zbira, pa so še doslej neznan podatki o vesolju, ki jih bo potrebno proučiti, da bo lahko vanj potoval tudi človek.

Več načrtnosti v kmetijstvu

Preteklo nedeljo je bilo v Hrpeljah posvetovanje predsednikov združenih svetov, osnovnih organizacij Socialistične zveze in Zveze komunistov, na katerem so razpravljali o izvajanju občinskega družbenega plana, predvsem o vlogi kmetijskih združenj v pospeševanju kmetijstva na tem področju. Posvetovanja se je udeležil tudi novi predsednik OO SZDL tovariš Gustav Guzej.

Na območju občine poslujejo štiri kmetijske zadruge, in sicer v Hrpeljah-Kozini, v Podgradu, v Pregarjah in v Slivju. Vse štiri zadruge si prizadevajo uveljaviti vsaka na svojem področju načela sodobne kmetijske proizvodnje v okviru kooperativnega sistema. Hitrejši razvoj kmetijstva na tem območju pa onemogočajo razne objektivne ovire, med katere spadajo predvsem velika razdrobljenost kmetijskih površin, pomanjkanje investicijskih sredstev in strokovnih kadrov, negotovi organizacijski prijem in ne nazadnje tudi še konservativnost nekaterih zasebnih kmetijskih proizvajalcev. Kljub temu si kmetijska združna dejavnost pod vplivom občinskih gospodarskih forumov in političnih organizacij vztrajno utira pot k ciljem sodobnega kmetijstva. Zadruga v Pregarjah organizira lastno ekonomijo, na kateri je pričela z vzrejo bekonov in sadjerejo. Kozinska zadruga goji na pripojnem kmetijskem posestvu Odolina plemensko živino, hkrati pa postopoma meliorira na Slavniku 400 ha pašnikov. Zazopnela pomlad in suša sta zadržali dogon goveje živine na poletno pašo konec aprila oziroma v začetku maja. Doselej je zadruga porabila za te pašnike okoli 200 kvintalov umetnih gnojil. Trenutno ureja zbirališče rezervne vode. V zvezi z razširitvijo sadovnjakov v Beki in Klancu ima nekoliko težav s privatniki. Prav tako stremita zadrugi v Podgradu in Slivju k razširitvi površin sadovnjakov in kooperativnega pridelovanja kvalitetnega krompirja. Zborovalci so v razpravi navajali razne ovire in težave pri svojih prizadevanjih. Zelo otežkočena je strojna obdelava površin zaradi kraškega terena. Vedno večja je zadruga glede delovne sile. Kmečka mladina odhaja v tovarne. Neurejene ceste, pomanjkanje vode, pomanj-

kanje razumevanja vaščanov za prostovoljno delo pri urejanju skupnih komunalnih zadev, letos bojazen pred pomanjkanjem krme, vse to vzbujajo pri nekaterih kmetih zaskrbljenost in malodušnost. Tovariš Guzej je poudaril, da ne kaže gledati na te probleme z malodušnostjo. Moč in rešitev kmetijstva na tem področju je v kooperativnem združevanju. Če ni naravnih pogojev za kmetijsko proizvodnjo velikega obsega, je potrebno stremeti za povečanjem rentabilnosti obstoječih pogojev. Zmanjšanje proizvodnih stroškov bo mogoče le v sodelovanju z zadrugo. Mladini v kmetijstvu je treba ustvariti enake ali še boljše pridobitne pogoje kakor v industriji. Spričo politike zniževanja proizvodnih cen v kmetijstvu, ki mora nujno slediti modernizaciji kmetijstva, proti posameznemu kmetijskemu proizvajalcu neizbežen gospodarski polom. Zagotovitev njegovega obstoja pa je v kooperaciji. Nekdo je predlagal, naj bi na Slavniku obnovili ovčerejo, ki bi bila rentabilnejša kakor živinoreja. Vse kaže, da bodo v bodočnosti zajeta v koncept kmetijstva tega področja in glavnem gozdarstvo, živinoreja in sadjarstvo.

Socialistična zveza organizira za nedeljo, 22. t. m., množično delovno akcijo za urejevanje ceste na Tatrah. Računajo na udeležbo 150 do 200 ljudi. Ta cesta je ogromnega pomena za brkinski predel.

Posvetovanje je bilo sklicano v glavnem z namenom, da bi pregledali izvajanje v aprilu sprejetih sklepov na konferenci predstavnikov ustanov in organizacij, ki sodelujejo v kmetijskem delu občinskega družbenega plana. Enaka posvetovanja so bila ob istem času tudi v Podgradu in Slivju.

J. Ž.

Taborniška vez med rojaki

Vsak stik z ljudmi, ki se razumejo, je dragocen. Še toliko bolj, če take ljudi loči meja. Tržaški Slovenci se trudijo, da bi ostali povezani z nami. Zato bi bilo prav, če bi jim pri tem pomagali in jih podprli v boju za narodno zavednost. Tržaška taborniška organizacija vceplja že svojim najmlajšim članom ljubezen do materinega jezika in zavest o povezanosti s Slovenci na tej strani meje.

Zato so prejšnjo nedeljo taborniki Modrega vala povabili 12 do

14-letne Srebrne galebe iz Kopra, da so skupaj na Proseku tekmovali v postavljanju šotorov in teku na 60 m z zaprekami. Tokrat so zmagali Koprčani, Mladi borci in Rdeče koprane, toda to ni tako važno, saj si bo lahko na jesenskem tekmovalju v Kopru priboril prehodno zastavico kdo drugi. Bolj pomembno je, da se na vsakem takem tekmovalju utrjujejo prijateljske vezi med nami in zamejskimi Slovenci in da že tudi najmlajši sodelujejo pri tem.

K. Š.

Zaključek obravnave projekta HE Osp

Razveseljivo je, da so naša nadaljevanja opisa HE Osp-Koper vzbudila zanimanje bralcev »Slovenskega Jadrana«. Končno je ta hidroelektrarna res zadeva nas vseh in le s skupnimi močmi nam bo uspelo uresničiti to veliko zamisel. Zeleti bi bilo, da bi ta problematika vzbudila zanimanje tudi pri vseh tistih, ki so dolžni skrbeti za nadaljnji, zlasti gospodarski razvoj našega področja, da bodo preskrbeli vse potrebno za čimprejšnjo zgraditev tega kolosalnega objekta.

Najprej bomo odgovorili na vpra-

šanje naših bralcev. Vsem tistim, ki jim umetno jezero potopi stanovanjska in gospodarska poslopja, zgradi država nadomestne objekte. Ker pa je treba danes vsako novo poslopje zgraditi po sodobnih načelih, za kar so predpisi, dobijo vsi ti oškodovanci po navadi boljše hiše, kot so bile njihove stare. To je sreča v nesreči, če vzamemo, da se vsakdo težko loči od rodne hiše, v kateri se je rodil in ali vrsta njegovih prednikov. Isto velja za gospodarska poslopja in hleve, ki jih ob taki priložnosti zgradijo po najnovejših izkušnjah.

Zaslužni in javni lastniki, ki jim bo treba zaradi zaježitve Reke zgraditi nove objekte, so naslednji: Cerkvenik Anton, Gornje Vreme 35; JDZ — Gornje Vreme 36; Obrez Franciška, Gornje Ležeče 27; Petrič Olga, Gornje Ležeče; Logar Franc, Buje 3; Silica Jožef, Buje 2; Zore Franc, Suhorje 45; Dekleva Leopold, Buje 1; Državno posestvo Ravne, Stara Sušica 26; Ambrožič Franciška, Nova Sušica 37; Zeljko Adolf, Mala Pristava 27; Valenčič Matija, Mala Pristava 26; Valenčič Karlo, Mala Pristava 25; Valenčič Neža-Jakob, Nadanje selo 54; Renko Pavel, Nadanje selo 53; Gustinčič Ana, Jakše; Vojna pošta 1889, Spodnje Bitnje; Gardelin roj. Baša Zofija, Spodnje Bitnje 1; Dekleva Josip, Spodnje Bitnje 2; Dekleva Jožica, Spodnje Bitnje 2; Dekleva Milan, Spodnje Bitnje 3; Gašperšič Marija; Valenčič Jože, Spodnje Bitnje 9; Tomšič Leopold, Spodnje Bitnje 8; Cetin Ivan, Spodnje Bitnje 4; Grahor Jožef, Spodnje Bitnje 18; Rolih Ivan, Prem 2; Nadoh Julija, Spodnje Bitnje 19; Nemeč Pavel, Prem 3; Bajc Ivan, Spodnje Bit-

nje 2; Selic Andrej, Spodnje Bitnje 20; SLP — Frank Alojz, Zgornje Bitnje 1.

Vsi ti podatki kakor tudi vsi dosedanjši članki o HE Osp-Koper in o njenih objektih so bili prirejeni po tehničnem poročilu idejnega projekta HE Osp, ki ga je izdelal glavni projektant inž. Prihoda s svojimi sodelavci pri »Elektroprojektu« v Ljubljani. Iz istega projekta so tudi objavljene skice in fotografije.

Doslej objavljeni članki so verjetno vzbudili največ zanimanja pri prebivalcih doline Reke, zadnjič napovedana nadaljevanja o ureditvi preskrbe s pitno vodo obalnega in višinskega področja občin Koper, Izola in Piran ter o namakanju na teh področjih pa bodo verjetno zanimala tukajšnje prebivalce.

Doslej so bile premetrene različne variante odvzema potrebne vode neposredno iz vodostana bodoče hidroelektrarne, medtem je pa bila postavljena zahteva, naj bo proučena še možnost odvzema že izrabljene vode elektrarne, torej vode, ki teče izpod turbin. Pri Vodni skupnosti Koper in pri Kmetijskem kombinatu v Skocijanu pravkar izdelujejo še te študije. Ker nam bo dokončna rešitev preskrbe s potrebno vodo za pitje in za namakanje znana šele, ko bodo vse te študije gotove, za sedaj še ne bomo nadaljevali z našimi članki. Ko pa bo to delo opravljeno in ko nam bo jasna vsa zamisel rešitve tega najbolj perečega problema (to bo v začetku druge polovice letošnjega leta), bomo objavili tudi opis vseh potrebnih naprav za najboljše rešitve tega vprašanja.

Jarč inž. Tone

Skica pregrade za vodohram v Vremah

W

ZBOR PROIZVAJALCEV OBLO KOFER JE ANALIZIRAL IZVAJANJE DRUŽBENEGA PLANA

V nagrajevanju so največje rezerve

Na seji zbornice proizvajalcev ObLO so pretekli petek analizirali izvajanje družbenega plana v prvem tromesečju. Razen članov zbornice proizvajalcev se seje udeležili tudi številni gostje, kar očito kaže na velik interes in zanimanje državljanov za gospodarske probleme v koprski komuni.

O izpolnjevanju gospodarskih nalog vseh vej gospodarstva koprške občine je poročal podpredsednik Marko Rajner. Iz njegovega poročila povzemo, da je gospodarstvo koprške komunice s 16 in pol odstotki izpolnitve letošnjih planskih nalog v prvem tromesečju v znatnem zaostanku, vendar je po kasnejši analizi in obrazložitvi nekaterih objektivnih momentov, ki so povzročili delno zaostajanje, bilo moč ugotoviti, da so dani vsi pogoji za uspešen zaključek letošnjega planskega leta.

V industriji, katere levji delež bremena nosi tovarna TOMOS, so izpolnili v I. tromesečju 15% celoletnega plana. Upoštevati pa je treba, da je kolektiv tovarne TOMOS izkoristil v tem razdobju skupni 14-dnevni dopust, nemalo težav pa so imeli zaradi pomanjkanja deviznih sredstev za nadomestne dele in zaradi nesolidnega izpolnjevanja pogodb kooperantov. Ker so te težave v glavnem premagane, lahko po zagotovitvi predstavnika te tovarne, ki je bil prisoten na seji, računamo na zanesljivo izpolnitev planskih nalog.

Navedeno nižji odstotek deleža prvega tromesečja pa gre tudi na račun kvalitetnejših izdelkov, toda kljub temu je indeks proizvodnje v primerjavi z istim ob-

dobjem lani za 32% večji. Pač pa je referent opozoril na nedosledno investicijsko politiko nekaterih podjetij, kot na primer v Iplasu in še kje, zato bodo morala vsa takšna podjetja brez odlaganja pospešiti investicijsko vlaganje.

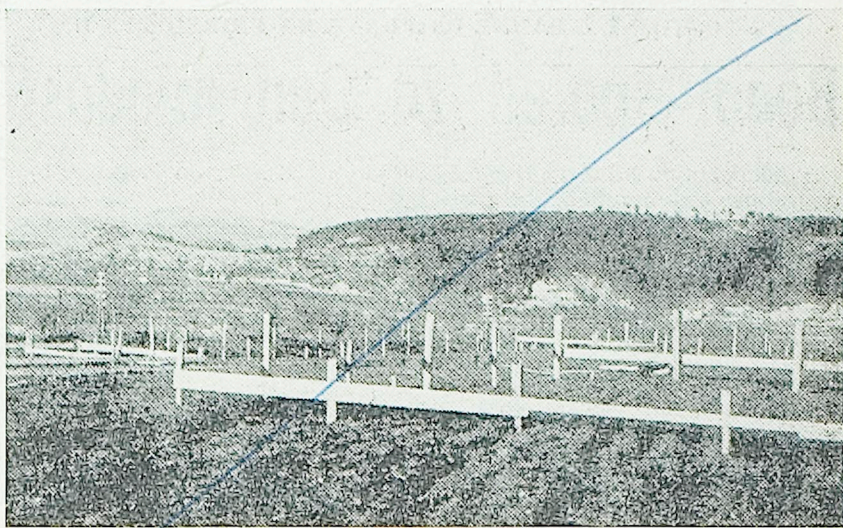
V kmetijstvu so izpolnili zaradi izpada kmetijske proizvodnje zgodnjih kultur letošnji plan v prvem tromesečju z 9,3%, vendar tega odstotka ne moremo ocenjevati z realnim celotnim dohodkom te veje gospodarstva. Kljub temu pa terja zaostajanje proizvodnje v kmetijstvu kar najdoslednejše spremljanje proizvodnje in kritično ocenjevanje rezultatov. Tudi plana pogodbenega obdelovanja niso kmetijske organizacije dosegle v celoti, povsod pa je opaziti tudi občutno zaostajanje investicij. KZ Bertoki še najbolj uspešno izpolnjuje svoje naloge.

Znatno boljše izpolnjuje svoje naloge gospodarske obveznosti v gradbeništvu (18,4%), gostinstvu (15%), obrt (25,2%), v trgovini (19,1%), promet (19,3%) in komunala podjetja z 19,4% izpolnitve letnega plana v I. tromesečju. Sezonski značaj dejavnosti večine teh panog nedvomno zagotavlja rezultate v tekočem obdobju.

Ob koncu je po živahni razpravi članov zbornice proizvajalcev govoril tudi predsednik ObLO Koper Miran Bertok, ki je med drugim dejal, da je realizacija gospodarskega plana v prvem tromesečju letos v primerjavi z istim obdobjem lani občutno večja, kar je posledica nove tarifne politike. Žal pa je prišlo po odličnih rezultatih v uvajanju in utrjevanju

novega sistema nagrajevanja ob koncu preteklega leta do stagnacije in nedavne analize so pokazale, da je prav tukaj iskati glavne rezerve v našem gospodarstvu. Tovariš Bertok je negativno ocenil tudi prešibko zanimanje podjetij za investiranje.

Zbor proizvajalcev je na tej seji sprejel vrsto sklepov, ki se nanašajo predvsem na večjo načrtovitost v proizvodnji in pri sestavljanju perspektivnih planov. Posebna komisija zbornice proizvajalcev pa bo poslala te sklepe in priporočila gospodarskim organizacijam koprške občine. (bb)

V Postojni hitijo z vso naglico graditi motel. Na sliki vidimo, kje so ga pred meseci zakoličili, zdaj pa je že precej pogledal iz zemlje

Pet let v štirih je naš veliki cilj

Nadaljevanje s 1. strani)

Vprašanje: — Kdaj smo te dni obiskovali razna večja podjetja, smo videli, da so delovni kolektivi izvolili dosti mladih ljudi v delavske svete. Mlade pa tudi po izkušnjah in znanju v upravljanju. Kakšno pomoč bo nudil tem mladim upravljavcem Okrajni sindikalni svet in ostale naše politične organizacije?

Franco Klobučar: — Res je, mladi ljudje se čedalje bolj uveljavljajo, zato tudi vsebuje program sindikalnih organizacij naloge, da jih lahko v podjetju seznanijo z nalogami in delom samoupravnih organov. Izkušnje kažejo, da je takšno izobraževanje najbolj uspešno v sami gospodarski organizaciji. Vsekakor pa bomo nadaljevali z vzgojo mladih kadrov v šoli za družbeno samoupravljanje, ki deluje pri naši okrajni Ljudski univerzi v Kopru...

Dr. Igor Vilfan: K temu je dodati še to, da so prejšnji delavski sveti že lep čas pred iztekom mandatne dobe razmišljali o tem, kako bodo nove člane čim bolj usposobili za nove naloge. Tako so številni interni seminarji sad načrtnega dela. Tukaj ne seznanjajo novih članov delavskih svetov samo z aktualno problematiko podjetij, temveč predvsem z vsebino in metodami dela samoupravnih organov, dalje s predpisi, ki prihajajo za njihovo delo najbolj v poštev, kot na primer delitev dohodka, nagrajevanje in podobno.

Franco Klobučar: — Naj poudarim še to, da je današnjim razpravam o nalogah in vlogi novih organov delavskih svetov zelo dobrodošla analiza, ki so jo občinski in okrajni politični forumi

te dni izvedli v petdesetih podjetjih našega okraja.

Vprašanje: — Vprašanje kompleksnega nagrajevanja sodi brez dvoma v prvo vrsto nalog delavskih svetov. Zanima nas, katere gospodarske organizacije so ta sistem že usvojile oziroma se približujejo temu cilju?

Marjan Hodžar: — No, res je sedaj že precej gospodarskih organizacij, ki proučujejo kompleksnejši način nagrajevanja, zlasti po plenumu OSS, ki je bil pred nedavnim v Kopru. Seveda imamo tudi že gospodarske organizacije, ki so nagrajevanje po delovnem uspehu že utrdile, tako na primer podjetja Delamaris in Mehanotehnika v Izoli, »Javor« in »Topol« v Ilirski Bistrici oziroma Pivki, Tomos v Kopru in druga.

Vprašanje: — Vsi naši napore gredo zdaj v smer, da bi petletni plan izpolnili v štirih letih. Zanima nas, tovariš predsednik, vaše mnenje, kaj lahko poveste novim delav-

skim svetom kot napotilo za izpolnitev te naloge?

Franco Klobučar: — Predvsem je važno dejstvo, da so dosedanja organi delavskih samoupravljanja že dobro in dokaj učinkovito realizirali svoje naloge. Rezultat gospodarskih nalog je tedaj očiten že v preseganju planskih obveznosti. Zato ni pretirano trditi, da so novi organi v delavskem samoupravljanju dobili dobro dediščino in da bodo lahko na teh temeljih gradili uspešno naprej.

Obvestilo

Vse naročnike Slovenskega Jadrana, ki stanujejo na območju Kopra, Izole in Pirana prosimo, da nam čimprej javijo novo ime ulice ali hišne številke, ako je bila ta preimenovana oziroma je nova, ker bodo le tako pismonoše lahko dostavljali naš list pravočasno. Tako se ne bo več dogajalo, da bi posamezni naročniki prejeli list z zamudo ali pa nekaterih številki sploh ne prejeli.

Obvestilo naj bo napisano čitljivo, da bodo naslovi točni.
Uprava Slovenskega Jadrana

O problemih KZ Lokev pri Divači

Člani zadružnega sveta, krajevnih odborov SZDL, vaških mladinskih organizacij in krajevnih odborov z območja Kmetijske zadruge Lokev so se pred tedaj nedeljo sestali na posvetu o problemih svoje kmetijske organizacije. Vseh 75 udeležencev posveta je z zanimanjem sledilo poročilu upravnika Antona Možeta, ki je bilo izhodišče za tehtno razpravo.

KZ Lokev šteje danes 277 članov, njeno območje pa obsega vasi Lokev, Prelože, Divača, Dolnje Ležce, Gradšče, Brežec, Betanjo, Matavun, Skočjan, Naklo, Dane in Kačiče-Pared. Najmanj članov je v Danah, kar pomeni, da so tamkajšnji kmetovalci slabo poučeni oziroma sploh premalo

vedo o koristih, ki bi jih imeli kot člani zadruge.

Med vsemi panogami je na območju zadruge na prvem mestu živinoreja. Lani je število goved naraslo, in sicer za približno 28% ali za 12% več, kot je predvidel zadružni plan. Ta podatek, združen z dejstvom, da je območje KZ Lokev pravo gnezdo goveda sivorjave pasme, nam pove, kako veliko skrb posvečajo člani zadruge tej donosni panogi, ki je že postala odločno najvažnejši vir dohodka. Marsikdo bi se začudil, ko bi zvedel, kako mnogi kmetje, posebno v Lokvi in Prelozah, na majhnih krpah zemlje redijo tolikšno število goved.

Kaj tu pomeni živinoreja, povedo tudi naslednji podatki o realizaciji plana za lansko leto. Skupna realizacija je znašala 81,5 milijona dinarjev in je od tega odpadlo na odkup mleka 11,6 milijona, na odkup plemenske živine 24 milijonov, na promet v mesnicah pa 34,5 milijona dinarjev. Je mogoče živinorejsko službo še izboljšati? Je, zlasti v vaseh izven sedeža zadruge. Pa tudi v Lokvi in Prelozah se niso izčrpale vse možnosti. Rešitev je v gnojenju pašnikov in travnikov in v tem pogledu bo treba še marsikaj storiti.

Poljedelstvo, kolikor ga je, je pretežno postranska panoga ter je in bo verjetno vedno bolj podrejeno potrebam živinoreje, kar je že opaziti v spremembah kultur v korist krmskim rastlinam. V sadjarstvu je omembe vredne le zadržani nasad 500 višen in 230 češpelj. Ostalo sadno drevje je staro in dotrajano.

Kmetijska zadruga razpolaga z različnimi stroji in orodjem v skupni vrednosti 17 milijonov dinarjev. Skoraj vsa ta sredstva je nabavila sama. Le za traktor in priključke je najela nekaj posojila. Prva leta je mnogo investicij vložila v trgovske in gostinske lokale. Po odtujitvi teh dejavnosti posveča vedno večjo skrb investicijam, namenjenim kmetijski proizvodnji.

Tudi na območju te zadruge je opaziti prelivanje prebivalstva iz kmetijstva v industrijo in druge dejavnosti. Ta pojav postavlja pred kmetijsko organizacijo posebno nalogo, to je skrb za obdelavo zemlje, na kateri je vedno manj delovne sile. Danes ta problem morda še ni tako akuten, vendar je že opazen. S tem v zvezi pa se nakazuje tudi vedno večja nujnost po kooperaciji med drugimi kmetovalci.

Razprave se je na posvetu udeležil tudi predsednik Občinskega ljudskega odbora Sežana Janko Valentičič, ki je govoril o perspektivah za razvoj kmetijstva s posebnim poudarkom na vlogi, ki jo morajo pri tem odigrati subjektivne sile na vasi.

Tak posvet zadružnega aktiva je bil v nedeljo tudi v Vremah. —or

Posebna skrb kmetijstvu

V klubu »Svobode« v Postojni je bilo pretekli petek razširjeno posvetovanje aktiva SZDL pri tukajšnji kmetijski zadrugi, ki se ga je poleg članov zadružnega sveta in upravnega odbora, članov odborov osnovnih organizacij SZDL in krajevnih odborov ter

Zaključek mladinske politične šole

Pretekli petek so v Dijaškem domu v Postojni zaključili z letošnjo dvomesečno mladinsko politično šolo, ki jo je organiziral občinski komite LMS in ki ji je prisostvovalo okrog 45 slušateljev. Ob zaključku je udeležencem predaval o nedavnem V. kongresu SZDL, ki je zasedal v Beogradu, predsednik CK LMS St. Kranjc. V teku politične šole so se mladinci in mladinke seznanili z vrsto zanimivih tem, med katerimi velja posebno omeniti pomen in oris programa ZKJ, nadalje osnovne družbeno ekonomske ureditve FLRJ, temeljna načela naše zunanje politike, mednarodne politične odnose in zunanjo politiko Jugoslavije ter statut in programska načela LMS.

predsednikov odborov ZB udeležil tudi sekretar občinskega komiteja ZKS Slavko Černelič. Na zanimivem posvetovanju so med drugim razpravljali tudi o letošnjem sklepanju pogodb s posebnim ozirom na pospeševanje proizvodnje in hkrati s tem na dvig hektarskega donosa in tržnih viškov, nadalje o kooperaciji in bodočih nalogah in prizadevanjih postojnske kmetijske zadruge.

v vsako primorsko hišo

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Porast proizvodnje in obratnih sredstev

Ni potrebno posebej omenjati visokega porasta industrijske proizvodnje v prvih mesecih letošnjega leta. Po majhnem zastoju v januarju se je proizvodnja takoj nato dvignila in sedaj lahko rečemo, da raste iz meseca v mesec.

Tak razvoj nam vpliva velik pogum, saj se s tem uresničujejo besede, ki jih je pred leti izrekel tovariš Tito, ko je napovedal po prvih letih zatajevanja velik in nezadržan napredek, zlasti pa zboljšanje življenjskih pogojev. Razvoj v tej smeri nam lahko to vse dokazuje.

Vzroki za tak razvoj so različni in bi se dotaknili le nekaterih. Predvsem je letos industrija dobro preskrbljena s surovinami in reprodukcijskimi materiali zlasti iz uvoza. To kažejo tudi podatki, ki so sicer v neki meri zaskrbiljoči, ker se je stanje v naši plačilni bilanci letos precej poslabšalo. Uvoz se je namreč po vrednosti povečal za še enkrat toliko kot lani v istem času in se je s tem naša pasiva kljub znatnemu porastu izvoza povečala. Jasno je, da nam tako povečanje uvoza ne more biti všeč, vendar pa prič-

kujemo z vso gotovostjo, da se bo stanje v prihodnjih mesecih izboljšalo. Analize namreč kažejo, da so se zlasti proizvodna podjetja založila za daljši čas s surovinami in drugim, za proizvodnjo potrebnim materialom in bo tako v tem pogledu kasneje odpadla potreba po uvozu. Izvozne možnosti stalno naraščajo in se zlasti izvoz industrijskih izdelkov večja ter dosega po vrednosti že dve tretjini vsega izvoza.

Drugi vzrok za povečano proizvodnjo je uvajanje novih načinov nagrajevanja po učinku oziroma uspeha pri delu. Ta način se širi in zajema vedno nova in nova podjetja in delovna mesta ter v zadnjem času dobiva odmev celo v upravi, bankah in drugod. V tem pogledu so odprte še velike možnosti, saj imamo na drugi strani še velike in vedno večje potrebe po proizvodih.

Pri tako ugodnem razvoju gospodarstva pa se nekoliko negativno odraža velik porast obratnih sredstev, in sicer v času do konca marca za celih 46 milijard. Vsekakor je tak porast odraz deloma porasta v proizvodnji in v drugih gospodarskih dejavnostih,

dalje odraz sezonskih vplivov, ko gospodarske organizacije po sprejetju zaključnih računov razporejajo sredstva in jih uporabljajo za obratna sredstva in podobno. Vendar je porast letos proti predvidevanjem visok ter presega okvirne družbenega načrta in kreditne bilance. Nekateri ukrepi pa naj bi to stanje popravili, zlasti pa omogočili podrobno analizo nastalega stanja in predvidenega razvoja.

V tej zvezi je treba poudariti, da podjetja še vedno premalo ali nič ne vlagajo v sklad obratnih sredstev, oziroma vlagajo samo toliko, kolikor zahtevajo predpisi. Zato so sedaj naraščala obratna sredstva v glavnem ali 77% le iz bančnih virov, kar pa ni najbolje, ker pomeni to povečano emisijo denarja in s tem, kolikor ta ni krit s proizvodnjo, tudi slabšanje njegove vrednosti. No, po napovedih so v pripravi predpisi, ki naj bi to stanje bistveno izboljšali in prenesli tudi v tem pogledu težišče na gospodarske organizacije po načelu, da mora gospodarstvo kar samo ustvarjati sredstva tudi za obratne potrebe. —dt—

Mar 25

KMETIJSKI STROJI ZA ETIOPIJO

Med Etiopijo in našo državo je bila sklenjena pogodba, na osnovi katere bomo izvozili razne kmetijske stroje, traktorje in tovarne avtomobile v vrednosti 750 tisoč dolarjev. Največ bo sejalnice, snopovezniki, okopalniki in tudi večja naprava za škropljenje in zalivanje polj.

20 TISOČ HA PLANTAŽNIH SADOVNJAKOV

V naslednjih petih letih bodo v Vojvodini posadili več kot 20 tisoč hektarov plantažnih sadovnjakov in Kmetijska banka je že odobrila kredite za začetna dela. Ze letos bodo posadili okrog milijon sadik iz domačih drevnic, prihodnje leto pa jih bodo morali celo uvoziti.

DOMAČI TEKSTILNI STROJI

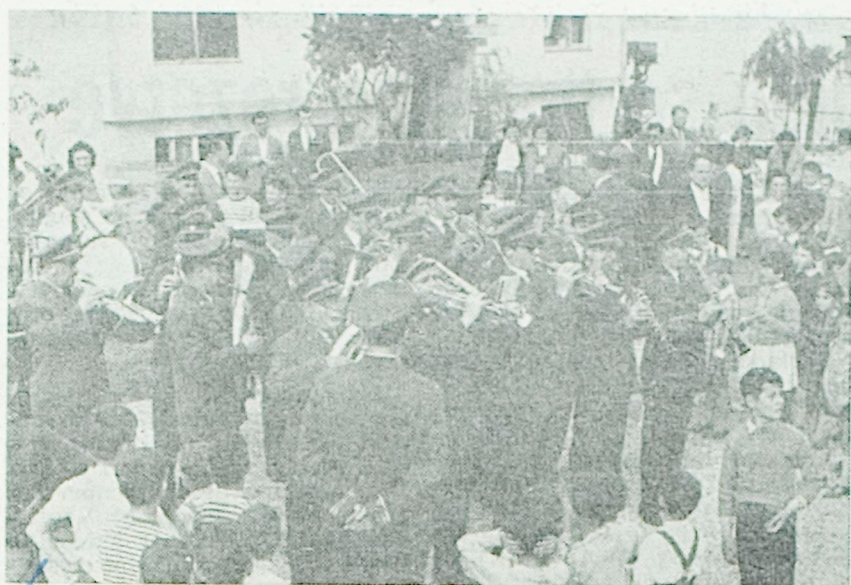
Zagrebška tovarna Tekstilstroj bo letos izdelala 1300 stavev, namenjenih našim tekstilnim tovarnam, da jih odslej ne bo potrebno uvažati. Lani je to podjetje izdelalo le 800 različnih stavev in skupni vrednosti ene milijarde 184 milijonov dinarjev.

V POSTOJNI ŽIVAHNE PRIPRAVE NA PRIREDITVE DM

Bogat spored za Dan mladosti

Tudi Postojna bo v dneh splošnega ljudskega slavlja z vrsto prireditve počastila letošnji Dan mladosti in hkrati s tem tudi 68. rojstni dan predsednika Tita. Pri občinskem komiteju LMS so te dni izdelali okvirni program prireditve, ki bo predvidoma trajal od vključno prihodnjega tedna do 29. maja, ko bodo na sporedu zaključne slovesnosti. Kulturno-umetniške skupine Gozdarske srednje šole, gimnazije in garnizona JLA bodo obiskale Hruševje, Studeno, Pivko, Prestranek,

Planino, Košano in Zagorje, kjer bodo posredovale nekatere glasbene točke s sodelovanjem pionirjev in tamkajšnjih mladincev. 19. maja bo v Postojni javna oddaja »Pokaži, kaj znaša«, medtem ko bosta mladinski dramski sekciji iz Slavine in Postojne uprizorili deli »Jezični doktor Patelin« in »Vzrok«. V torek bo komandant postojnske garnizije generalmajor Stevo Rauš sprejel delegacijo komunističnih mladinskih aktivistov, nakar bodo v naslednjih dneh sledila številna športna tekmovanja, med katerimi velja vsekakor omeniti le nekatere najznačilnejše prireditve — nogometni turnir enajstoric postojnske garnizije, gimnazije, LIV ter Gozdarskega šolskega centra, nadalje kros mladosti, demonstracije TVD Partizana po okoliških vaseh z namenom propagiranja telesne kulture in za zaključek 29. maja svečan mimohod po postojnskih ulicah s sodelovanjem družbenih, množičnih, športnih in ostalih organizacij, tabornikov, planincev, Ljudske tehnike, Partizana, vaške mladine in drugih.

Poročali smo že o novi koprski godbi na pihala pri DPD Svoboda. Obnesla se je še posebno tudi te dni — za občinski praznik koprške komune v soboto in nedeljo ter ob sprejemu Titove štafete v Kopru. Na sliki: godba sodeluje pri otvoritvi novega otroškega igrišča minulo soboto v Semedeli

Kaj pravijo drugod ...

OB 10. OBLETNICI KMETIJSKO-GOSPODARSKE ŠOLE VELIK KMEČKI PRAZNIK V SLOVENSKIH KONJICAH

Kot prva v Sloveniji je pred desetimi leti začela v Konjicah delovati Kmetijska gospodarska šola, ki je pomagala vzgajati velik del tiste mladine, ki zavestno in vneto sodeluje pri preobrazbi našega podeželja.

Ob deseti obletnici tega sicer skromnega jubileja, se bodo v Konjicah na veliki kmečki svečanosti zbrali vsi dosegljivi letniki, ki so izšli iz te šole.

Primorske

NOVICE

PRVE ČEŠNJE SO DOZORELE

Na novogoriškem trgu so v soboto prodali prve manjše količine zgodnjih češenj, ki so dozorele v okolici Kromberka. Cena za kilogram je bila od 160 do 180 dinarjev.

Letos dozorevajo goriske češnje zaradi slabega vremena nekoliko pozneje kot druga leta in letina bo slabša. Medtem ko je po navadi znašal pridelek povprečno več kot 3000 ton, cenljivo letošnji pridelek na 2700 ton. Od tega bo okoli 2300 ton tržnih viškov.

V RADMOŽANCIH GRADIJO VAŠKI DOM

V Radmožančah so začeli pred kratkim graditi novi vaški dom, v katerem bodo poleg gasilskih prostorov in pisarne uredili tudi večjo dvorano za sestanke in kulturne prireditve. Dom bodo dogradili že v kratkem času, saj dela na gradbišču dnevno preko 20 prostovoljcev. Na novi dom najteže čaka mladina, ki namerava v njem še to pomlad uprizoriti v madžarskem jeziku igro »Rumena liliča«.

ZAKLJUČEK SOLSKEGA LETA

Dijaki srednjetehtnične metalurške šole na Jesenicah so svečano zaključili solsko leto. Čeprav so bili lani mnenja, da so bili lani uspehi najboljše doslej in da jih v prihodnje ne bodo več dosegli, letošnji pravniki ne zaostajajo za temi. Četrtni letnik so izdelali vsi in sicer 5 dijakov z odličnim, 13 s prav dobrim in 5 dijakov z dobrim uspehom.

USPEHI IN TEŽAVE KZ VINICA

Kmetijska zadruga Vinica je kooperacijski plan pri krompirju presegla, pri prašičih ga je že skoraj dosegla, pri koruzi in govedu je pa precej pod planom. Sploh imajo vse belokranjske kmetijske zadruge težave s pitanjem in odkupom telet in goved, ker obstajata še sejma na Vinici in v Metliki. Na teh sejmih kupci precej preplačujejo najvišjo odkupno ceno zadruga, ki je z vsemi dodatki 215 dinarjev za kilogram žive teže. Dokler obstajata še ta dva sejma, je zmanj govoriti o pogodbenem pitanju goveda in telet v okoliških zadrugah.

Plan kooperacije so presegli

Kmetijska zadruga v Ilirski Bistrici je letos sklenila kooperacijske pogodbe s 773 privatnimi proizvajalci in zajela skupno ob-

delovanje 884 ha površin. Tako je zadruga izpolnila plan za več kot 103 odstotke. Največ, in to 399 ha, je v kooperacijskem obdelovanju travnikov, medtem ko je krompirjevih nasadov skupno 143 hektarov.

Predvideno je, da bodo za obdelavo teh zemljišč porabili 498 tisoč kg raznih gnojil in več deset tisočev kilogramov gnojil za obdelavo 102 hektarov zemlje, ki jih je zadruga dobila iz sklada SLP.

Na področju ilirsko-bistriške zadruge pa je v pogodbeni vzreji tudi 273 prašičev, 77 telet in 49 glav plemenske goveje živine.

J.

Napoved vremena

(od 20.—28. maja)

Področje visokega zračnega pritiska se je vrnilo nad Srednjo Evropo in tako se je vreme pri nas ustalilo. Pričakovati je jasne in tople dni. V popoldanskem času bodo mogoča krajevna poslabšanja. Temperatura bo naraščala, veter: slab jugovzhodnik.

Angelca Debeljak

Sveže sape v hrpeljskem podjetju TOS

V steklarskem podjetju TOS v Hrpeljah prevladuje priučena delovna sila, ker to pač najbolj ustreza organizaciji dela in proizvodnemu procesu. Pač pa podjetje vzorno skrbi za strokovno izobraževanje delavcev, kar je prišlo najbolj do izraza te dni, ko je 32 tečajnikov po trimesečnem tečaju uspešno opravilo teoretični in praktični izpit. Strokovno usposabljanje mladega steklarskega kadra pa bodo v bodoče opravljali ob pomoči Ljudske tehnike.

Mladina podjetja TOS pa je postala aktivnejša tudi izven podjetja, oziroma v svoji mladinski organizaciji. Prav te dni so ustanovili lastno organizacijo Počitniške zveze in so pripravili

program sodelovanja z vaško in šolsko mladino. Ustanovitev te organizacije pa je bila povod, da se je mladina odločila za gradnjo oziroma dograditev športnega igrišča, saj čuti delavska mladina že dlje časa potrebo po športnem izživljanju. Mladina je pripravljena vsa dela na igrišču opraviti sama, le denarja nima za nabavo raznega materiala. Zato upravičeno pričakuje pomoč občine, ki je mladini priskočila že večkrat na pomoč.

Razen tega pa v podjetju TOS posvečajo veliko skrb požarni varnosti. Prav te dni bodo organizirali v podjetju daljši tečaj, ki ga bo vodil strokovnjak.

OVIRE PRI IZVAJANJU LETNEGA PLANA V OBČINI HRPELJE

Treba bo strniti vse napore

Od 2 milijard 250 milijonov 806 tisoč planiranega družbenega bruto proizvoda, kar pomeni 13,9% več kakor v letu 1959, so v hrpeljski občini v prvem četrtletju letos ustvarili 16,8% letnega plana. Zaostanek znaša torej 8,2%. V posameznih gospodarskih panogah je bila v prvih treh mesecih dosežena naslednja realizacija plana: v industriji 16,4%, v kmetijskih zadrugah 12,5%, v gozdarstvu 25%, v gradbeništvu 16%, v prometu 24,4%, v trgovini 20,9%, v gostinstvu 21,9% in v obrti 11,6%.

V obeh industrijskih obratih (Iplav in Podgradu in TOS v Hrpeljah) je v teku gradnja novih zmogljivosti, kar bo v naslednjih mesecih pospešilo izvrševa-

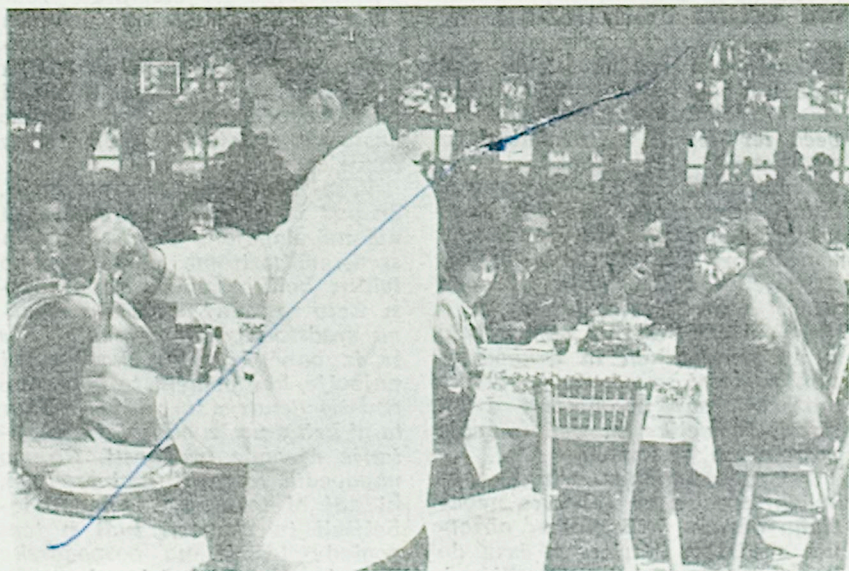
nje plana. Kmetijske zadruge bodo mogle šele v drugem polletju z odkupi in kooperacijo realizirati večji del plana. Gradbeništvo so v prvih mesecih ovirale neugodne vremenske razmere zaradi česar je bilo izgubljenega polovico delovnega časa. Trgovina in gostinstvo izkazuje v prvem četrtletju najboljše rezultate in bosta letošnji plan z lahkoto dosegla. V obrti je nastal zastoj v glavnem zaradi žagarskega podjetja »Jelka« v Kozini, ki nosi nad 50% družbenega plana celotne obrti v občini. Znano je, da je žaga lani pogorela, novo zgrajeni objekt pa je pričel obratovati šele konec letošnjega prvega tromesečja. Z začetnimi težavami se bori tudi sušilnica in destilar-

na v Gradišču, ki je v prvem četrtletju dosegla komaj 10,6 letošnjega plana. Odstotek v treh mesecih izplačanih plač v gospodarskih organizacijah je v očitnem nesorazmerju z odstotkom izvršenega plana proizvodnje. To nesorazmerje bo potrebno v naslednjih mesecih vskladiti.

Letošnji proračun občine znaša 87.600.000 dinarjev dohodkov in ravno toliko izdatkov. V prvem četrtletju je bilo realiziranih 24% dohodkov in 19% izdatkov. Nezadovoljiv je dohodek proračunskih dohodkov zlasti po naslednjih postavkah: proračunski prispevek iz osebnega dohodka (16%), davek na dohodek (14%), občinska doklada (7%), prometni davek zasebnikov in občinski prometni davek (12%), dopolnilni proračunski prispevek (10%) itd.

V zvezi z vplačilom davka na dohodek od kmetijstva, ostalih poklicev, občinske doklade in zemljarine ni mogla biti izvršena letna odmera dohodnine, ker katastrska uprava še ni izdelala osnove za to področje. Prva letošnja akontacija pa je bila predpisana le v višini 25% lanske odmere. Razen tega ima občina tudi še neizterjane datjave. Da bi občina mogla kriti nujne izdatke v prvem tromesečju, je morala načeti svoj rezervni sklad pri banki in je seveda to posojilo upoštevano pri ugotavljanju odstotka realizacije proračunskih dohodkov v prvem četrtletju.

Navedeni podatki so tipičen pojav, ki ga ugotavljajo nemara tudi druge občine vsako leto v prvih mesecih, dokler »stvari ne stečejo«. Zato občina Hrpelje, ki je znana po dobrem gospodarjenju, lahko tudi letos pričakuje ugodnejše pogoje za realizacijo družbenega plana in proračuna.

V nedeljo sta Pivovarna Laško in Hladilnica Dekani priredili za širok krog ljudi pokušnjo laškega piva in kraškega pršuta. Udeleženci so svoje pripombe na kakovost piva in pršuta napisali na posebne anketne liste in bodo ta napotila služila obema podjetjema pri nadaljnjem delu

Po telefonu na 170

POSTOJNA 39: Postojnska stanovajska skupnost je te dni prevzela v varstvo osrednje mestno otroško igrišče, ki je bilo zamenarjeno in se v maju so bile njegove priprave neurejene. Posebno grajo zaslužijo vse tiste organizacije in posamezniki, ki bi morali, pa niso ničesar pokrenili za ureditev igrišča.

SENOZECE 1: V Mizarskem podjetju v Senožečah so minulo soboto izvolili nov delavski svet ter nov upravni odbor, ob tej priložnosti pa so pregledali plodno delo kolektiva v zadnjih letih, posebno se po uveljavljanju delavskega samoupravljanja.

MISLICE 2: Letos bodo učenci osnovne šole v Mislcih uredili šolski vrt, na katerem se bodo uvajali v umno in napredno kmetijstvo. Lani so ti učenci uredili pred solo gredece, na katerih sedaj raste najrazličnejše cvetje.

SEŽANA 3: Občinski ljudski odbor v Sežani bo na javni licitaciji prodal več stanovanjskih hiš, ki so sedaj družbena last. Za nakup teh hiš vlada v občini veliko zanimanje.

DIVACA 23: Sestnajstanovanjski blok Jugoslovanskih železnic v Divači bo kmalu popolnoma dograjen in vseljiv. Gradili so ga leto in pol. Sedaj pa imajo v načrtu gradnjo devetstanovanjskega bloka in tudi pri tej gradnji bo s krediti sodelovala sežanska občina.

SEŽANA 107: V sežanski občini je zaposlenih okrog tisoč železničarjev, to je približno 20 odstotkov vse zaposlene delovne sile. Največ železničarjev, več kot 700, je zaposlenih v Divači, ki je pomembno železniško križišče z veliko kurilnico. Ker je predvidena decentralizacija železniških podjetij, podpira Obč. Sežana mnenje železničarjev, naj bi bil sedež bodoče ekonomske enote v Divači, kjer so tudi na razpolago potrebni prostori.

ILIRSKA BISTRICA 92: V nedeljo je na pobudo vaškega odbora v Velikem brdu 256 prostovoljnih delavcev nadaljevalo z gradnjo 4,5 km dolge ceste. Doslej so že zgradili pol kilometra.

ILIRSKA BISTRICA 78: Na osnovni šoli v Ilirski Bistrici so ustanovili pionirsko zadrugo, ki šteje 60 članov. Leti so dobili od KZ Ilirska Bistrica v obdelavo 2 ha zemlje. Na 1,5 ha bodo nasadili čebulo, na ostalem zemljišču pa sadno drevje.

ILIRSKA BISTRICA 78: V petih podjetjih na področju ilirsko-bistriške občine so že izvolili nove delavske svete. V nedeljo so volili v Opekarni v Mali Bukovici, največjo udeležbo — do 16. ure so volili vsi — pa so zabeležili v Gozdnem gospodarstvu, čeprav so njegovi delavci zaposleni na razprtih in oddaljenih delovnih mestih. PIRAN 51-13: Te dni se je mudil v Piranu pooblaščenec beograjskega filmskega podjetja »Avala-film«, da bi se dogovoril glede možnosti za snemanje celovečernega umetniškega filma »Karinolina Riječka«. Film bodo snemali predvidoma julija in avgusta.

PORTOROŽ 61-24: Plesna zveza Slovenije je obvestila turistično društvo, da namerava konec julija organizirati v Portorožu povratni moštveni dvoboj v klasičnih in latinskih plesih med plesnimi pari Berna iz Švice in Ljubljane. Naši plesni pari so pri lanskem prvem srečanju z nasprotnimi pari v Bernu zmagali.

PORTOROŽ 61-70: V dneh od 12. do 14. junija bo v »Ljudskem domu« v Portorožu letna skupščina Jugoslovanskih luk. Približno 80 udeležencev skupščine iz vseh jugoslovanskih pristanišč bo na tridnevnem zasedanju razpravljalo o vrsti aktualnih problemov naših luk, predvsem o njihovi nadaljnji modernizaciji in o boljših prometnih zvezah z zaledjem.

PORTOROŽ 61-06: V Luciji in Portorožu hitijo z gradbenimi deli na tistih odsekih cest, po katerih bo 23. maja potekala krožna proga za letošnje državno prvenstvo v hitrostni vožnji z motocikli. Na isti progi je bilo lani republiško hitrostno prvenstvo. Lani je zaradi nevarne proge prišlo do nekaj težjih poškodb tekmovalcev, zato so letos preuredili nekatere najkritičnejša mesta na cesti. Tako so odstranili vzdolž ceste Lucija-Portorož vse cementne telegrafске drogove, v Luciji pa gre prav te dni h koncu gradnja novega, oziroma močno preloženega cestnega mostu pred gostiščem »Pri prijatelju«.

Zaradi prehitre vožnje

V nedeljo popoldne sta se peljala z motorjem mimo Zusterne pri Kopru Tržačana Franco Dudine in Robert Suplin. Vozač Dudine je iz doslej še neznanih vzrokov zavozil s ceste in se zaletel v obcestni smernik. Težko poškodovanega so ga prepeljali v bolnišnico, kjer pa je drugi dan podlegel poškodbam.

Druga nesreča se je istega dne zgodila med Spodnjim in Zgornjim Crnim kalom. Na ostrem ovinku je zaneslo avtomobil Tržačana Celsa Cocianija pod cesto — spet prehitra vožnja — in šest potnikov so morali zaradi občutnih telesnih poškodb prepeljati v bolnišnico.

v vsako hišo Slovenskega Primorja

Zlahtnost zemlje in zalet časa

Ob likovni razstavi Zvesta Apollonija v koprski Mali galeriji

V soboto, 14. maja, je bila pod pokroviteljstvom Okrajnega muzeja in Kluba študentov okraja Koper odprta razstava slik in grafik Zvesta Apollonija v Mali galeriji koprskega muzeja. Razstavljenih je bilo 13 olj in 11 grafik.

Apolloniju, čeprav je še študent na Akademiji v Ljubljani, ne moremo odrekat samostojnosti. Na razstavi se je predstavil na različne načine, vsi ti načini pa vendar sestavljajo organsko celoto, sedanjí umetniški profil mladega slikarja. Posebni mik te razstave je prav v neposrednem, v nenarejenem izrazu razvoja in oblikovanja njegove osebnosti.

Nomen est omen. Pri Zvestu Apolloniju in njegovi slikarji pač lahko navajamo ta izrek, pa še kakšnega drugega zraven, kar mu ne gre v škodo. Tako zelo je zrasel iz svoje zemlje, da res ne more biti nezvest samemu sebi in svojim koreninam. Vsekakor to ni samo laskava ugotovitev, temveč lastnost, ki precej pomembno določa njegovo snovanje. V njem se lomí in sedaj še srečno dopolnjuje dvoje hotenj: oblikovno, mediteransko in pa izrazno, kontinentalno slovensko. Njegove pokrajine so zasnovane v rahlo naivnem, oblikovno čisto izraženem razpoloženju do sveta, nokturni pa odkrivajo moč čarolij, neizrazljivo skrivnost nečesa, kar občutimo, a vendar ne moremo uloviti v jasne, koncizne oblike. Iz formalistične študije dveh predmetov, svetilke in kitare, se je razvila kompozicija, ki skriva za svojimi oblikami resen samogovor. Abstraktna monotipija Praznik je urejena, zelo uravnotežena podoba notranje idile, ki pa se v naslednjem hipu, v sliki Po prazniku, sprevrže v tihožitje dvoma in negacije, toda ne obupa. Konji v dinamičnih pozah na zvihranem obzorju, biksi s toreri in brez njih so motivi, ki so moderni umetnosti pri srcu. Tudi vsebinska teža je v njih. Prikladni so, kadar je treba dati izraza nekim večim problemom, ki so verjetno danes še posebej očitni, problemom snovi in duha. Apolloniju so ravno grafike s tega motivnega področja posebno uspele. Ob robu povedano: biko-borbe in arena s svojimi silu-etnimi oblikami na kontrastnem ozadju dajejo slutiti tudi sled zanimanja za rimsko antiko.

In vzorji? Čemu bi govorili o njih. Človek, posebno mlad človek, vidi in opazi okrog sebe marsikaj, se trudi, da bi to postalo njegova last, marsičesa tudi ne sprejme in ne priznava. Toda, ko ocenjujemo ta prizadevanja, je bistveno merilo namen in ustvaritev. Apollonio je toliko samosvoj, da vzore pri njegovih

delih sicer občutimo, ne moremo mu jih pa očitati. Ne kiti se in ne povečuje. Vse, kar se je naučil in se še bo naučil, prispeva le h kvaliteti lastnega izraza in mu služi kot sredstvo, da se bo izbraneje in močneje izražal. Tudi potreba je v tem vzorovanju. Ne zavedamo se namreč samo svoje okolice, vidnega in trdnega sveta okrog nas, ki nas impresionira, važno je tudi drugo, tisto, kar se dogaja v nas in kar zahteva tudi svojega izraza. To drugo pa je delikatna tema, vsekakor resničnosti druge vrste, ki se je loteva z bolj občutljivimi in manj otipljivimi besedami, ki pa so prav tako resnične in doživete. Licentia poetica dopušča široko področje, vendar je le okus tisti, ki izbira, in zmogljivost, ki oblikuje. Apollonio ima pri tem poslu doslej kar srečno roko.

Ob koncu še nekaj. Ni prazno leporečje tisto, kar je zapisano kot motto njegovi razstavi: Kdor občuti zlahtnost naše zemlje in zalet časa, v katerem živimo, temu bo razstava novo doživetje in lep obet za jutrišnji dan.

Majda Freljh

POSVET PROSVETNIH DELAVCEV-KOMUNISTOV V SEŽANI

O tem, kako važna je vloga prosvetnih delavcev, ki jim je družba zaupala vzgojo otrok, je bilo že mnogo povedanega in napisanega. Kaj o tem mislijo prosvetni delavci-komunisti, smo slišali tudi na posvetu, ki je bil pred nedavnim v Sežani in so se ga v velikem številu udeležili učitelji, člani ZKS z območja sežanske občine. Posveta sta se udeležila tudi predsednik Občinskega odbora SZDL Sežana Mirko Jelerčič in član Okrajnega odbora SZDL Oskar Venturini.

Uvodni referat je imel Armid Novak, upravitelj osnovne šole v Divači, ki je poudaril, da je vzgojni smoter šole, vzgojiti vsestransko razvito osebnost z znanstvenim svetovnim nazorom, z odkliki socialističnega humanizma, kritičnim mišljenjem in s sposobnostjo moralnega presojanja odnosov med ljudmi, s čutom pravičnosti in pogledu delitve dela in upoštevanja enakopravnosti med spoloma v družini in družbi, z razvito zavestjo družbene odgovornosti in discipliniranosti. V to smer teži tudi šolska reforma, ki jo morajo izvesti sami prosvetni delavci.

Tovariš Novak se je dalje dotaknil problemov v zvezi z nalogami učiteljskih zborov, ki se morajo strokovno in ideološko dvigati in izpopoljevati. Nujno je bilo najti ustrezno in primerno obliko ideološkega študija, ki naj bi prosvetnim delavcem širil ideološko in politično obzorje in jim posredoval bogate izkušnje iz družbenega življenja in razvoja. Nenehna skrb učiteljskih zborov mora biti posvečena tudi organom družbenega upravljanja na področju šolstva, to je šolskim odborom. Šolske odbore je treba zainteresirati, da se zanimajo prav tako za vzgojne, kakor za materialne probleme šol. Ne nazadnje naj bi se o šolskih problemih razpravljalo — in to vedno več — tudi na sestankih SZDL in krajevnih odborov.

Razprava na posvetu je pokazala nujno potrebo, da se prosvetni delavci-komunisti čisto sestanejo in se pogovorijo o problemih, ki jih srečujejo pri vsakodnevnem delu na šoli in izven nje. Vsekakor bi ne bilo napak, če bi razprava potekala po določenem programu, ker bo v tem več garancije, da bodo tudi zaključki stvarni in praktični.

Na letošnjem mednarodnem filmskem festivalu v Cannesu je doživel naš film DEVETI KROG lep uspeh. Občinstvo je pisloko ob predvajanju, po končani predstavi pa je množica ljudi in fotoreporterjev čakala naše tri mlade igralce. Drugi dan so kritiki pisali, da je ta film Jugoslaviji v čast in da nam priznava dostojno vrednost v svetovni areni. Pisali so sicer tudi o napakah filma, toda obenem so pristavili, da mu s tem ne jemljejo vrednosti in so rekli, da pomeni ta film »novi val z Vzoda« in da bi bili Francozi veseli, če bi bil njihov »novi val« tako human in iskren, kot je Stigličev film. Posebno so navdušili tako gledalce kot kritike naši trije mladi igralci Dušica Zegarac (na sliki), Beba Lončar in Boris Dvornik. Dušica Zegarac so primerjali z mlado Američanko Millie Perkins v vlogi Ane Frank in dajali prednost Zegarčevi, drugi pa so jo imenovali jugoslovansko Tatjano Samojlovo. S posebno simpatijo so še zabeležili izjavo »nove zvezde, ki je podelila največ avtogramov, da se kljub uspešnemu debutu ne namerava posvetiti filmu, ampak se dalje študirati medicino. Seveda so po uspešni predstavi postali tako trije mladi igralci, kot tudi režiser Stiglic plen fotoreporterjev, radijskih in televizijskih ljudi v Cannesu. Film že predvajajo tudi v naših mestih in doživlja prav tako lepe uspehe.

PREMIERA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU — Godal-Gratoff: NIMFA IZ CENTRALNEGA PARKA

Za oddih občinstvu in igralcem

Preteklo soboto je bila v tržaškem Avditoriju premiera in v nedeljo repriza fantastične komedije v treh dejanjih NIMFA IZ CENTRALNEGA PARKA. Avtorja Eric Godal in Christiane Grautoff, verjetno Američana — točnejših podatkov pa ni najti niti v novejših leksikonih, niti nam jih ni posredoval gledališki list, ker tokrat ni izšel — sta svoje delo zasnovala kot satiro na današnjo družbo in tehnični napredek, ki ljudem ni prinesel osebnih sreče in miru. Delo bi komaj lahko imenovali komedija, ker za to ni dovolj nekaj šal in alegorij, ali majhen vložek dveh zabavnih starih ribičev pa tudi satiro ne, ker je puščica zelo malo priostrena in povrhur je obzirno zavita v debelo plast obveznih družbenih konvencionalnosti. Tudi tistih rahlih očitkov avtorja nista izrekla naravnost, ampak sta jih položila v usta nimfe, bitja iz grškega bajeslovja, ki se čudežno znajde v današnji Ameriki in s preprosto nevednostjo, osuplostjo ter celo z bojaznijo spremlja današnje dosežke, spoznava živčno razrvane ljudi in njihovo pehanje za košček življenjske sreče. To vse jo tako zelo prestraši, da svojega očeta, morskega boga Pozejdona prosi za zaščito in se vrne v morje. Moderni človek pa ostane na bregu, razdvojen in nesrečen s svojimi sanjami o nekdanjem svetu.

Igra »Nimfa iz centralnega parka« je bila izvajana prvič v slovenščini — v tekoč pogovorni jezik jo je prevedel Ivan Savli, — tržaško uprizoritev pa je režiral mladi Adrijan Rustja in je to bil

njegov režijski debut. Opravil ga je dobro, dokazal, da je njegovo gledališko znanje in poznavanje odra solidno. Predstava, ki jo je pripravil, je tekla gladko, v pravičnem in enakomernem komedijskem tempu. Za enovitost predstave imajo zasluge seveda v glavni meri igralci, ki so doumeli, da morajo kljub, ali pa prav zaradi nezahtevnosti samega dela, ustvariti čim boljše kreacije. To jim je uspelo v največji meri. Pristrčen lik preproste in lepe nimfe je ustvarila Bogdana Brautževa, sodobnega pisatelja, obteženega s problemi današnjega človeka Stane Starešinič, mondeno žensko slušateljica igralske šole Nerina Drašičeva, kratkovidnega in nekoliko nervoznega, vendar pa človeško toplega psihiatra Rado Nakrst, njegovega asistenta, zdravnika, ki so mu tuja etična načela, Julij Guštin, dobro in nesrečno dekle, tajnico in bolničarko Zlata Rodoškova, tipičnega policijskega narednika Danilo Turk, živčno bolno pacientko gostja Valerija Silova in končno edina vedra, komedijska lika, stara veseljaka, krepka v »najlepših letih« Modest Sancin in Justo Košuta.

Okusna scena Svete Jovanovića je primerno dopolnjevala vzdušje in bila primeren okvir sproščeni razgibanosti na odru. Z. L.

v vsako primorsko hišo

ŠE EN POMEMBEN DOGODEK OB OBČINSKEM PRAZNIKU

NOVI PROSTORI LJUDSKE KNJIŽNICE

Med številnimi proslavami ob letošnjem občinskem prazniku lahko zabeležimo še en pomemben dogodek na kulturnem področju: preselitev koprške Ljudske knjižnice v novo adaptirane prostore v Verdijevi ulici.

Za vse, ki poznamo dosedanje težave Ljudske knjižnice in vemo, da se v utesjenih in neprimernih prostorih ni mogla razviti in najti ustrezno pot, je bila svečana otvoritev novih prostorov v nedeljo, 15. t. m. še posebno razveseljivo dejstvo. Ta zamotani problem — pomanjkanje prostora — je uspelo rešiti z izrednim razumevanjem in pomočjo predsednika koprškega OBLO tovariša Mirana Bertoka, uresničil pa je zamisel (idealno v danih pogojih) inž. Mitja Modic. Novi prostori so sodobno in okusno opremljeni, dovolj svetli in privlačni za bralca, izkoriščeni v maksimalno funkcionalnost. Večja čitalnica bi bila idealno dopolnilo, pa je zanjo žal zmanjkalo prostora.

Ob navzočnosti številnih javnih in kulturnih delavcev, predstavnikov OLO in OBLO Koper je predsednica občinskega sveta za prosveto in kulturo tovarišica Marta Trobec izročila nove prostore v nadaljnjo upravo prizadevni upravnici Alenki Faganeljevi in upravnemu odboru. V svojem govoru je na kratko spregovorila o štiriletnem historiatu knjižnice, iz katerega je bila razvidna nenehna rast, vedno večje število

knjig in bralcev ter zagotovljene materialne osnove.

To prilostno so obenem izbrali za skromen izraz priznanja trem ljudskoprosvetnim delavcem po naših vaseh. V imenu občinskega sveta Svobod in PD so prejeli nagrado tovariši Karlo Valentič iz Čezarjev, Ivan Cah-Iskra iz Škofij in Leander Cunja tudi iz Škofij. Prav tako so dobili nagrado štirje učitelji, ki imajo največ zaslug za uspešno poslovanje potujočih knjižnic. To so tovarišice Zorka Lašček iz Pregare, Silva Benčina iz Dekanov in Justa Kleibenzettel iz Pridvora ter tovariš Edvard Krbavčič iz Gračišča.

Znano nam je, kako pomembno vlogo mora odigrati knjižnica pri

vzgoji in izobraževanju, posebno v obdobju, ko so stremeljena družbe usmerjena v razširjanje in poglabljanje znanja, teoretičnega in praktičnega, na vseh področjih. Naši ljudje radi bero. Berejo intelektualci, prav tako kot delavci in kmetje. Eni več drugi manj, nekateri se zadovoljijo z lahkotnim leposlovnim delom, drugi segajo po strokovni, znanstveni in podobni literaturi. Knjižnica mora vsem ustreči. Prepričani smo, da bo v novih prostorih še bolj izpolnjevala svojo nalogo, še izboljšala svoje organizacijo in vsebino, razširila svojo dejavnost, obogatila knjižni fond ter tako v našem celotnem družbenem razvoju zavzela mesto, ki ji pripada. Z. L.

PRIREDITEV BALETNE SOLE PIRANSKE SVOBODE

Pantomima Sneguljčica

Razveseljivo dejstvo je, da imamo vedno več baletnih šol, kjer dobiva naša mladina prepotrebno dopolnilno estetsko vzgojo. Razen koprške Baletne šole, za katero vemo, da že vrsto let uspešno deluje pri Okrajnem svetu Svobod in PD, se letos uveljavljata že tudi baletni šoli v Izoli in Piranu, pod okriljem občinskih svetov Svobod in PD.

V Piranu je začela baletna šola s sistematičnim delom komaj novembra 1959. In že po teh nekaj mesecih se je predstavila občinstvu s pantomimo SNEGULJČICA v koreografiji Stanislava Hitija. To so prvi koraki, pravi baletni mojster, ki sem jih povezal v celoto in v tem kratkem času se ni dalo kaj več napraviti. Snov je pač izbral iz priljubljene in znane pravljice motivike in jo glasbeno opremil s kratkimi skladbami znanih avtorjev, domemljivih in razumljivih mladini. Glasbeno spremljavo, skladbe Čajkovskega, Beethovna, Kabaletskega, Bartoka, Rossija in Gračaninova je izvajala naša znana pianistka Ivanka Lipoglavškova.

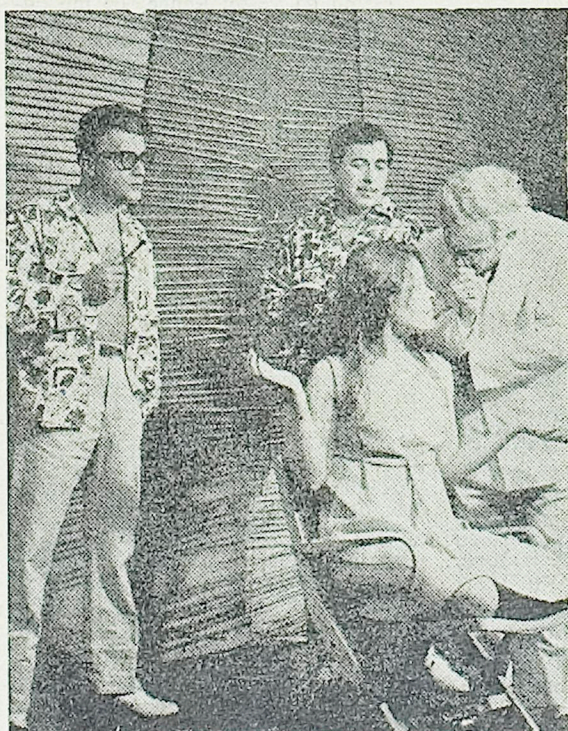
Male in malce večje gojenke piranske Baletne šole — Tanja Prah, Sonja Grobovšek, Lidija Pogačar, Janja Bobnar, Vanda Tavčar, Sonja Doltar, Janda Batistič, Nataša Kuselj, Tatjana Barille, Eleonora Ukmar, Magda

Mikše, Ariana Jukič, Tatjana Polajner, Nevenka Kovatič, Sonja Tajnšek, Alenka Maruško, Anuška Kristan in Magda Jankovič — so s plesnimi gibi in mimiko pričarale na oder znano pravljico o lepi pastorki, hudobni mačehi, dobrih palčkih in drugih pravljicnih bitjih.

Poslušalci so jih nagradili s ploskanjem za ves trud in uspeh. Posebno hvaležno občinstvo so bili v nedeljo pri treh predstavah otroci iz Portoroža, Pirana in okolice. Premiera je bila v soboto, 14. t. m. v Ljudskem domu v Portorožu.

SARTRE V JUGOSLAVIJI

Francoski književnik Jean Paul Sartre je obiskal Jugoslavijo kot gost jugoslovanskih književnikov. V Beogradu si je v Jugoslovanskem dramskem gledališču ogledal uprizoritev svojega dela »Izgnanci iz Altone« in Krležovo dramo »Aretje«. V razgovorih s književniki je Sartre govoril o funkciji literature v družbi, ki se spreminja, o stališču književnika do dogodkov v državi, v kateri ustvarja in podobno. Rekel je, da bo v svojih avtobiografskih zapiskih koristil spoznanja, do katerih je prišel pri nas. V Beogradu je Sartre sprejel tudi predsednik Josip Broz-Tito, v Zagrebu pa ga je sprejel na železniški postaji predsednik Zveze književnikov Jugoslavije Miroslav Krleža.

Prizor iz fantastične komedije E. Godala in C. Gratoffa NIMFA IZ CENTRALNEGA PARKA v uprizoritvi SNG Trst v režiji Adrijana Rustje. Premiera je bila v soboto, 14. t. m. v Avditoriju v Trstu

Založba »Obzorja« KRIŽI OB PROGI

Češki pisatelj Zdeněk Pluháč, mojster realističnega in psihološkega poglobljenega pisanja, je napisal po drugi svetovni vojni roman KRIŽI OB PROGI. Prav kmalu so delo prevedli v številne jezike (v slovenščino za založbo Obzorja Jan Baukart). S prizadetostjo naprednega človeka 20. stoletja opisuje avtor razmere v Združenih državah Amerike kmalu po secesijski vojni, graditev transkontinentalne železnice in usodo številnih graditeljev, ki so se tu zbrali z vseh vetrov. Glavni junaki so seveda češki izseljenci — Katrin, Stefan in David.

Ista založba je poslala na knjižni trg zadnjo knjigo velike trilogije Theodorja Plievierja BERLIN. Tretji del je prevedel Ivo Petrič. Dejanje zadnje knjige je postavil v okvir spomladanskih vojni dogodkov leta 1945. Ko je bila Rdečearmejecem pot do Berlina odprta, so se Nemci še vedno upirali z vsemi silami in rezervami. Pošastno bitko za Berlin so pripravili Rusi hkrati z več strani in desetstotiči sovjetskih topov vseh kalibrov so bruhali ogenj na to gnezdo nacizma. Pisatelj pa ne konča opisovanja z dnevom, ko se je razvila na Reichstagu sovjetska zastava, ampak z dramatično silo opisuje še nadalje vso silo dogodkov, ki bodo ostali v svarečem memento še mnogim rodovom. Vso svojo pozornost pa je posvetil Plievier v vseh treh knjigah človeku in njegovi strahotni usodi sredi vojne mejeza ter ostro obsodil vojno kot zločin.

ZDENĚK PLUHAR

POGLAVARJI SO PODPISALI POGODBO

(Odlomek iz romana KRIŽI OB PROGI. Izdala založba Obzorja v Mariboru, prevedel Jan Baukart, opremil Oton Polak)

Webster Snyder, superintendent Družbe, se je z dolgimi koraki sprehajal po pisarni. David Redfield je sedel za svojo delovno mizo, kadil cigaro in nervozno pogledoval skozi okno; naposled se je pojavila košata Stanhopova postava, za njim pa nekoliko zgrbljen mešanec, ki se je nosil precej visoko.

Iz sosedne pisarne so se začeli glasovi, trkanje na dver in vstopila sta Mac Carty in Tim Sakal. Snyder mu je z mračnim pogledom preletel ostri orlovski nos in ploščati obraz. Pozabil je odgovoriti na tolmachev tihi pozdrav in se odklaňjal: »Sinoči, petnajst milij od Hillsdala, je delovni vlak zavozil v megli na debela, položena čez tir. Stroj se je poškodoval, človeška življenja so bila v nevarnosti. Ta napad so izvedli Cheyennci.«

Tim Sakal je z nemirno desnico otipal pisane koralce, s katerimi so bili okrašeni šivi njegovih oguljenih hlač. Svetleči se obraz z nizkim čelom in štrlečimi ličnimi kostmi je pobledele. Vzdihnil je in zasukal glavo, kakor da bi ga zamaščena suknja ščipala na tilniku.

»Bizonji rog zelo hud. Njegovi ljudje so našli v preriji kupe bizonjega mesa. Če beli človek vzame bizona in ga pojé, to Cheyennec razume. Ali ubijati bizona samo za kožo, meso pa potem zgornje v preriji, tega Cheyennec ne razume. To je iztrebljanje živali. In bizon — življenje Indijancev! Brez bizona — smrt.«

»Toda je bizonov na milijone! In ne samo dve sto tisoč Indijancev!«

»Tudi Arapahojci so našli segnito meso. Vaši ljudje slečejo kožo, pošljejo kožo po železnici. Železnica pripeljala slabe ljudi, ki ubijajo bizone in prodajajo kožo. Danes sto bizonov in jutri tisoč — kmalu Indijancev gladen in potem smrt.«

Mešanec se je zravnil, roke je nekako slovesno povlekel ob truplu, silno je pobledele in glas mu je nekoliko zadrhtel: »Bizonji rog se bo branil. Bizonji rog je odločil stopiti na vojno pot.«

Carty, ki je doslej skromno stal pri dverih, je stisnil pesti in zardel. Ni se obvladal. »Če bi k temu smel kaj reči, gospod Snyder...« je zajecjal — »Za boga, majorja Tyndalla iz Forta Sandersa in polkovnika Meyerja s celotno posadko Forta Russella in nanje, kanone nanje...! Vsaka manjšina je že od nekdaj rogovillala!«

David Redfield je prizadet potrkal po mizi in se nekako opravičujeval ozrl v mešanca.

Tudi njegovo usnjeno obličje s strmim čelom se je togo ganilo. »Mi smo dežela demokracije, dragi Carty. Nasilje nikoli ni bilo znamenje Amerike.«

David Redfield je nervozno, z globokimi vzdihljaji kadil cigaro, gledal pepel, ki se je nabiral na njenem koncu, in molčal.

Tim Sakal je stal tu, že zopet zgrbljen, se potil v zakurjeni pisarni in v svoji, s krznom podšiti suknji; vsa razprava je v njem vzbudila neznansko žalost. Pol njegove indijanske krvi se je v njem upiralo, nejasno se je v njem oglašala vest, da prodaja tu pol svoje krvi belim gospodom, ki so ga v resnici zaničevali — to je dobro čutil. Vleklo ga je k rodni vasici z dolgo redjo

kožnatih koč, k tej priljubljeni, veseli in zgovorni družbi bivših prijateljev. Ni sodil več tja, sprejemali so ga sicer vljudno, ko se je prišel z njim pogajati, znal je nekoliko indijanskih jezikov in precej angleščine in razumeli so, da si ne morejo pomagati brez sporazumevanja z močnimi belimi ljudmi, ki jim vlada Veliki beli oče v Washingtonu in ki imajo puške, topove, vozove in vsega — in predvsem strahotno številčno premoč.

To so bili hudi časi, ko je prihajal k svojim, kadil iz pipe Bizonjega roga in Spečega medveda in Zavijajočega volka, kakor so se pač ti poglavarji imenovali — in jim tolmachel želje belih mož, in te želje so bile zmeraj iste vrste: izpraznite ozemlje, umaknite se, ne ovirajte, pogodba vam jamči rezervacije, vaši poglavarji so jo podpisali, nimate pravice, da ste nezadovoljni...

Webster Snyder mu je stopil za korak bliže in si prizadeval, da bi se ne videlo, kako zoprni mu je duh njegove kožne obleke in znoj in ognja, za znani duh naravnega človeka. Naposled se je vljuden nasmeh omehčal za hip Snyderjev kamniti obraz, takoj za njim pa ga je preblisnil togi, hladni umik.

»Nismo sovražniki Bizonjinega roga. Lahko bi poslali proti njemu vojsko in topove, toda mi hočemo z njim živeti v miru. Zgraditi hočemo samo železnico in potrebno je, da nam Cheyennci dajo mir. Vi ste star, izkuščen človek, Tim, in mi vas neobičajno cenimo. Če bi Družba poslala Bizonjemu rogu kak dar — recimo dvajset sodov žganja: kaj mislite, ali bodo potem Cheyennci postali naši prijatelji?«

Tim Sakal je zamižal, v kotih poševnih ozkih oči se mu je nabralo vse polno nasmehljivih gub.

»Žganje jako dobra reč za Che-

yennca. Po žganju Cheyennec vesel, življenje samo veselje in pomlad v gozdu tudi sred zime...«

Webster Snyder je s tremi odločnimi koraki pristopil k mešanču, mu krepko stisnil roko, z drugo pa se je lahno dotaknil njegovega ramena. »Zahvaljujem se vam, lahko greste. Sporočite Bizonjemu rogu, naj njegovi ljudje nikoli več ne polagajo zaprek na tračnice. Družba jim to tokrat poslednjič odpušča: kot dokaz dobre volje in prijateljstva pa pošilja darilo.«

Tim Sakal je razveseljen tiho pozdravil in odšel s svojim mehkim, zibajočim korakom.

»Ne razumem ničesar,« je hripavo dejal Mac Carty in zmajal z glavo.

»To v ostalem ni tako važno,« je odgovoril Snyder hladno, si s srebrnim nožičem obvezal cigaro, sedel v naslonjač nasproti Davidu in zadovoljno prekrizal noge. »Vaša dolžnost so zemljemerska dela, — nikakor pa ne diplomatske finese gradbenega vodstva. Hvala vam.«

Zardeli Carty se je molče priklonil in odšel.

»Zdaj pa k zadevam gradnje, Redfield: ne morem biti zadovoljen z napredovanjem dela. Imamo poročila, da je bila v preteklem mesecu Central Pacific hitrejša. Položili so za sedem milj več proge, dasi niso njihove težave v dolini reke Trunkee nič manjše od naših, prej narobe. Zopet in ponovno moram poudariti, da gre za ugled največje ameriške železniške družbe. Dosedanji prejemki iz vozine so le drobec prometa, ki se bo razvil, ko spojimo končno Vzhod z Zahodom. Industrijski krogi Vzhoda so nam dali velikansko finančno pomoč; ne moremo si dovoliti, da še nadalje izrabljamo njihovo potrpežljivost... Zelo cenim vaše delo, toda zdi se mi, da ste do ljudi pri gradnji preveč obzirni...«

Ljubezen - sovražnica in mučiteljica

(Odlomek iz romana POTEPIKA, ki ga je izdala Prešernova družba v zbirki Ljudska knjiga. Poslovenil Edvard Kocbek, ovitek Vladimir Laković)

Toda kaj naj storim s tem človekom? Nisem užaljena, niti razburjena nisem ali pa le malo. Kaj naj storim? Kaj naj mu odgovorim? ... Molk je vedno daljši in postaja neznošen od priznanja. Ko bi se mogel odločiti in oditi, toda on se ne gane. Ne upam si storiti niti najmanjše kretnje, bojim se, da bo moj nasprotnik prišel od novih moči, brž ko bom zavzdihnila ali pa zašumela s svojo obleko. Ne upam si reči več oboževalec, pravim mu nasprotnik, kajti preveč me ima rad...

»Ali mi nimate prav nič drugega povedati?«

Ublaženi zvok njegovega glasu me tako močno razveseljuje, da se prijazno nasmehnem, zlomila sva tesnobno tišino.

»Fleklicano, res ne vidim...«

»Obrne se k meni in me gledala z nerodno nežnostjo velikega psa: »Seveda ne vidite... Posebne sposobnosti imate, da nič ne vidite! Kadar gre zame, ne vidite nič, prav nič ne vidite. Gledate skozme, zviška se smehljate name, govorite mi mo menel... Jaz pa se grem moškega, ki nič ne vidi in ki ga vi ne vidite. To je hudobno! To je nevredno vas in menel!«

»Poslušajte me, Dufferein-Chautel...«

»In zdaj mi pravite še, Dufferein-Chautel! Dobro vem, da imam smešno ime! Tako ime nosi poslanec, ravnatelj menične banke ali kak industrijalec! Ali je mar to moja krivda? ... Da, da... Kar smejte se! Vsaj to, hvala bogu, da sem vas spravil do smeha...«

»No, dobro, kako hočete torej, da vam pravim? Dufferein ali Chautel? Ali Duduffe? Ali Maxime? Ali kar samo Max?... O lepo vas prosim, dajte mi zrcalce tamle z mizice in pudrno blazinico! Čudna moram biti videti! Najprej šampanjec, zatem spanec in naposled niti praška na nosu!«

»Kaj zato,« reče nepotrpežljivo. »Za koga pa si hočete napudrati nos?«

ljubezen, ugotovim na njem nena- vadno modrost in preprostost, ki ju sicer skriva pod svojo zadržano simpatijo. V njem se mi pokaže izredna nadarjenost za ljubezen. Ugotovim jo nenadoma, z njo me premagala in spravi v zadreg!

»Recite mi odkrito, Renée: ali vam je tesnobno ali vseeno, če vas imam rad? Ali pa vam je vendarle malce prijetno?«

Njegove besede niso prav nič žaljive, niso niti skromne niti jokave,

COLETTE

niti boječe niti pretkane... Hočem biti prav tako iskrena kakor on, zato mu odgovorim pogumno:

»Res ne vem.«

»Sem si mislil,« reče tedaj resno.

»Torej...«

»Kaj torej?«

»Torej mi ne preostane drugega, kakor da se poslovim.«

»Ura je pol ena.«

»Ne, ne razumete me. Hočem reči, da bom šel in se ne bom več vrnil. Odsel bom iz Pariza.«

»Iz Pariza? Čemu neki?« vprašam iskreno. »To ni potrebno. Ne branim vam, morete me še dalje obiskovati.«

»Skomignite z rameni.«

»Poznam sebe... Kadar ne vem več ne kod ne kam... kadar me premagujejo težave, tedaj se pač zatečem domov.«

»Rekel je, domov' nežno in docela podoželsko.«

»Najbrž imate prijeten dom?«

»Da, sredi gozdov, smrekovih pa tudi hrastovih. Rad imam svetle jase, kadar podro velika drevesa in ostanejo od njih zgolj še parobki. Rad imam kope za žganje oglja, na njihovem mestu zrastejo prihodnje poletje jagode...«

»In šmarnice...«

»In naprtec prav tako. Ali ga poznate? Tako visoko zraste in kadar sem bil majhen, sem vtikal prst v njegovo zvončasto obliko...«

»Vem, vem.«

Moj ardenski drvar ne pripoveduje ravno dobro, vendar vidim nazorno vse, o čemer govori.

»Poleti se odpeljem z avtom domov. V jeseni grem včasih na lov. Doma živi mama, seveda. Naša mama jih

General Džang Bahadur

(Odlomek iz potopisa NEPAL ODPIRA VRATA. V zbirki Globus izdala založba Mladinska knjiga, prevod Boris Grabnar, oprema Uroš Vagaja)

Mladi Džang Bahadur je bil za uboj svojega strica nagrajen z generalnim naslovom in s tremi odredi vojske. Bil je odličen sportnik in neverjetno hraber, obenem pa tako razdražljiv, da se tudi njegovi najboljši prijatelji niso radi srečavali z njim.

TIBORIJI SEKELJ

O njem pripovedujejo mnogo anekdot in nekatere so komaj verjetne. Pripovedujejo, da se je Džang Bahadur nekoč s svojim konjem povzpela na stolp Bhima Sena in skočil z njega skupaj s konjem, ki je na mestu poginil. Nepalci vztrajno trdijo, da je ta anekdota resnična, čeprav nekateri starci dodajajo, da se je to zgodilo takrat, ko stolp še ni bil povsem gotov in da je takrat bila zemlja pred njim pokrita z debelo plastjo slame.

Bil je dober prijatelj prestolonaslednika Surendre Vikrame in v njegovo obrambo se je večkrat žrtvoval. Vendar pa je bilo to prijateljstvo enostransko, kajti mladi kraljevič ga je sovražil in ga večkrat celo poskušal ubiti. Pripovedujejo, da se je mladi kraljevič nekoč razjezil in ukazal naj pride Džang Bahadur na

slednjega dne k njemu. Ta je res prišel in mladenič mu je ukazal, da mora skočiti v globok vodnjak, češ da je njegove življenjske poti konec. Džang Bahadur je res skočil. Toda — kako je bil prestolonaslednik presenečen, ko se je ubiti čez dva dni spet pojavil na dvoru in mirno povedal svojem ubijalcu, da je vnaprej slutil, kaj se bo zgodilo in da je zato predhodno ukazal vodnjak do polovice napolniti z bombažem.

Ob neki drugi priložnosti sta skupaj jahala po gorah. Prispela sta do neke divje reke in princ je ukazal svojem prijatelju, naj s konjem prekoraj most, ki pa je bil eno samo dokaj tenko steblo. Džang Bahadur, ki je bil zelo spreten jahalec, je ubogal brez besed. Ko pa mu je sredi ozkega mostička konj nenadoma začel omahovati, je takoj dobil ukaz, da se mora vrniti. Jahalec je brez obotavljanja ubogal in uspešno mu je, da je v življenjski nevarnosti konja obrnil — in srečno se je vrnil do Surendre.

Zdaj — kot mlad general s tremi odredi vojske, ki so mu bili dani na razpolago — se je hitro zapletel v dvorske intrige. Vedel je, da je Gagen Singh kraljičin ljubimec. Huje je bilo to, da je to vedel tudi kralj, ki ga je ukazal ubiti. To se je zgodilo v domačem svetišču, ki je ljubimec pobožno molil. Kraljica Kanča je pobesnela. Hotela se je maščevati, ko pa nikakor ni mogla zvedeti, kdo je ubijalec, je ukazala, naj vsi ugledni državljani pridejo v »Kot«, na veliko obzidano dvorišče starega dvora. Ljudje visokih položajev so začeli prihajati, vsi — kakor običajno brez orožja — samo Džang Bahadur je prišel ne samo v polni bojni opremi, ampak tudi z vsemi svojimi tremi odredi, ki jih je razpostavil okrog prostora za sprejeme pod vedrim nebom.

Kraljica je zdaj začela zasliševati najbolj sumljive osebe o umoru svojega ljubimca. Ker pa ni mogla zvedeti ničesar, je ukazala mlademu generalu, naj takoj ubije enega od osumljenih. Toda general je izjavil, da bi za to moral imeti pismeni ukaz s kraljevim podpisom. Ta izjava je kraljico še bolj razbesnela, kajti vsakdo v deželi je vedel, da je stvarni vladar bila samo ona, kralj pa le okrasna figura. Takoj je ukazala nekemu drugemu svojem ministru, naj generala aretirajo, toda tudi ta je to odklonil. Tedaj se je kraljica obrnila na pomoč k Džangu Bahaduru, ki je ukazal svojim ljudem, da so vse tri aretirali in zaprli. Eden od njih se je krepko branil, toda na znak Džanga Bahadurja ga je neki vojak posekal s svojim khukrijem. Nastala je velika zmešnjava, nekateri so skušali pobegniti, toda vse izhode so stražili obojevoji vojščaki in oficirji, ki so imeli ukaz, naj v polni meri uporabljajo orožje.

Mračilo se je med kričanjem in prelivanjem krvi. Kraljica se je povzpela v svoj dvor in z okna kriče hrabrila Džanga Bahadurja: »Pobij vse moje sovražnike...!« Ubogljivi mladenič je to na videz rad opravil. Ure so minevale, klanje pa je trajalo pozno v noč. Kraljica, ki je kdaj pa kdaj kričala skozi okno, je nenadoma imenovala Džanga Bahadurja za ministrskega predsednika in vrhovnega komandanta vojske. Zdaj je bil gospodar položaja in že zaradi samospoštovanja je moral vestno končati delo, ki se ga je bil lotil. Tiste noči, ki je postala znamenjata kot »noč klanja v Kotu«, je bilo pobitih kakih šestdeset ljudi visokih položajev in še kakih 500 drugih oseb.

Zdaj se je kraljici zadelo, da se bo prav lahko iznebila prestolonaslednika in njegovega brata ter tako zagotovila prestol svojem sinu. Ukazala je Džangu Bahaduru, naj ubije ta dva dečka. To bi bila lahko samo usluga za pridobljeni položaj, malenkost za tako okorelega klanca. Toda njegovo veličanstvo se je v oceni zmotilo. Ministrski predsednik je to energično odklonil in postavil oba mladeniča pod svoje osebno nadzorstvo. Ko je ona še nadalje vztrajala pri tej svoji zahtevi, jo je opozoril, da so takšni predlogi nezakoniti in da bo prešla, če to še enkrat zahteva, zaslužen kaznen.

Ta nepričakovana grožnja je seveda izzvala kraljičino jezo. Ze je izbrala človeka — nekoga Bašnjata — in ga prepričala, da je sklenil po njenem ukazu ubiti Džanga Bahadurja. Ni bilo lahko najti človeka, ki bi si drznil dvigniti roko zoper človeka, ki so se ga vsi bali — zato pa je morala biti seveda tudi nagrada temu primerna. In to je tudi bila. Kraljica je dala ubijalcu nenavadno obljubo, s katero je jamčila njemu in njegovim otrokom pravico, da nekaznovano počenjajo kakršne koli zločine, pod pogojem, da ne bo ubitih več kakor sedem oseb in da zločin ne bo naperjen proti kraljevi družini.

Ta čudna predprava pa ni bila uresničena, kajti Džang Bahadur je zaroto pravočasno odkril in ubil ubijalca in vse njegove pomočnike.

BEETHOVEN V IZDAJI JUGOTONA

Zagrebsko podjetje je izdelavo gramofonskih plošč je pred nedavnim izdalo dve Beethovni klavirski sonati, ki sodita med njegova najpriljubljenejša dela. To sta Appassionata in Waldsteinsonata. Obe deli igra Ludwig Hoffmann. Plošča bo za vse ljubitelje velikega mojstra prijetna pridobitev.

ŠTIPENDIJE IZ SKLADA »MOŠA PIJADE«

Upravni odbor sklada »Moša Pijade« je sklenil, da bo poslal leto večjo skupino slikarjev, kiparjev in umetnikov uporabne umetnosti na dvomesečno izpopolnjevanje v Francijo, Italijo, Veliko Britanijo, Finsko in druge dežele. Med študenti so predstavniki Srbije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Črne gore, iz Slovenije pa slikarji Savo Sovre, Ferdo Majer, Miro Cetin, Vladimir Makuc, Slavko Kralj in Stane Kregar.

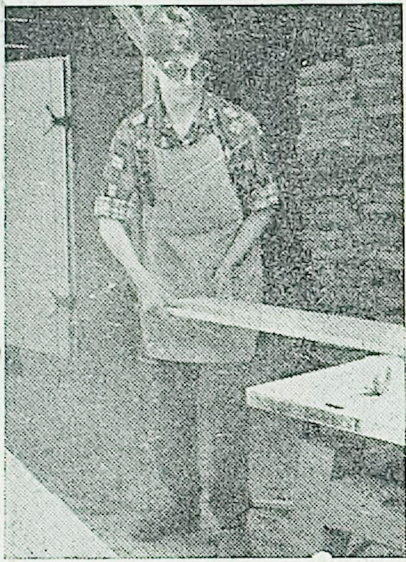
MLADOST V DELOVNI OBLEKI

Tokrat smo se namenili med našo vajensko mladino, da bi ob njenem prazniku lahko napisali kaj več o mladem pokolenju, ki oblikuje svoj značaj in delovne sposobnosti ob strojih. Sicer pa je program naše radovednosti obsegal dokaj več: življenje vajencev v podjetju in v šoli, v prostem času in med svojimi vrstniki, o njihovih pripravah na svoj praznik, ki ga bodo letos praznovali skupno z ostalo mladino ob njenem najlepšem slavlju — Dnevu mladosti. Zanimale so nas še številne druge podrobnosti, ob katerih raste in se vzgaja naš mladi kader v industriji, obrti in trgovini...

SREČANJE OB CIRKULARKI

Kasneje smo ugotovili, da je mizarstvo med mladino zelo priljubljen poklic. Toda z Ivanom M., ki smo ga srečali v večjem lesnem podjetju, ni tako. Takole nam je povedal: — Ze več let pred odločitvijo za poklic sem želel postati kovinar. Ker šole nisem obiskoval v najboljših pogojih, sem namesto v koprski kovinarski šoli nastopil uk v tej stroki, ki je ustrezala mojemu sprječevalu. No, tukaj je pač bilo prosto delovno mesto...

Naj omenimo, da je Ivan v tem podjetju vajenec že tretje leto in da obiskuje tudi tretji letnik vajenske šole v Sežani. Toda močno smo se usteli, ker smo mislili, da bo vedel povedati kaj več o življenju v podjetju. Upravljanje in nagrajevanje po delu mu je bilo dokaj tuje in vajenci niso doslej prisostvovali niti eni seji delavskega sveta. In Ivan bo nedvomno ostal v tem podjetju, če po končani učni dobi. Ali se torej odstvo podjetja in organi samoupravljanja lahko zadovoljijo s tem, da

Med mladino je zanimanje za mizarški poklic zelo veliko, žal pa posvečajo v obrtnih delavnicah vajencem in njihovi strokovni izobrazbi premalo pozornosti. Tudi Ivan, ki se že tretje leto uči te stroke, je bil ob cirkularki precej zmeden

njihov podmladek, na katerem bo že v bližnji prihodnosti snelo glavno breme, sliši o teh važnih stvareh samo v šoli!

Tudi o svojem praktičnem delu v podjetju nam je Ivan povedal bore malo. In Ivanov prosti čas? — S prostim časom smo zelo na tesnem, kajti večina vajencev se vozi na delo iz več ali manj oddaljenih okoliških krajev, vajenska šola pa je še bolj oddaljena.

Ivanovi mesečni prejemki znašajo 3500 dinarjev kot to predpisuje uredba. Naš znanec je tudi član mladinske organizacije v svojem rojstnem kraju, kot član Počitniške zveze pa se v času 7-dnevnega zimskega dopusta in enomesečnega letnega dopusta udeležuje potovanja ali pa se tudi sam napoti na letovanje k morju, kjer ima sorodnike.

Pred odhodom smo zaprosili Ivana, da bi ga radi slikali na delu ob cirkularki, kjer je pred tem stregel z deskami svojemu sodelavcu. No, Ivana smo kljub obotavljanju slikali. Žal pa se bo te dni iztekla tudi Ivanova vajenska doba in kdo bo tedaj namesto njega rezal tukaj deske? Da, po treh letih uka...

RADIOTEHNIKA OSVAJA MLADA SRCA

V sežanskih »Telekomunikacijah« smo našli na zgovornega in podjetnega mladeniča. Izmed šestnajstih vajencev, ki se tukaj učijo, so bili ta dan na delovnih mestih samo vajenci prvega letnika, ostali so bili v šoli. Tudi Marjan je tukaj novinec in človek zlepa ne bi pričakoval tolikšnega navdušenja pri šestnajstletnem dečku.

— Pri nas je tako pestro in zanimivo delo, da nam dnevi uka minevajo kar prehitro, je dejal Marjan in s ponosom v obeh preletel ogromno dvorano, kjer so ob dolgih mizah slonele mladi ljudje, pretežno dekleta, in zavzeto sestavljali dele radijskih sprejemnikov.

Delo vajencev v »Telekomunikacijah« tudi ni enostransko. Vsaj Marjan nam je povedal, da vsak vajenec v svoji učni dobi spozna celotni proces dela s selitvijo iz oddelka v oddelke. Povedal nam je tudi, da jim vodstvo tovarne nudi različne druge ugodnosti in vajenci lahko izdelujejo po načrtih podjetja in ob pomoči strokovnjakov nekatere radiotehnične predmete sami, torej na lastno pobudo.

— Torej meniš, da ta način strokovnega izobraževanja ustreza potrebam naše radio industrije? vprašam.

— Boljših pogojev šolanja sicer ne poznam, vendar menim, da bom ob takšni skrbi podjetja lahko postal dober radiomehanik.

— Kakšno pa je zanimanje za ta poklic med deklety?

Marjan se je ozrl po dolgi vrsti deklet, priučenih delavkah, da bi že vnaprej podprl svoj odgovor: — Kot vidite, so dekleta kot nalašč za to drobno delo. Letos imamo tudi štiri vajenke; to je prvič, da so se dekleta odločile za ta način strokovnega izobraževanja.

Tudi Marjan je potožil, da jim prostega časa za razvedrilo, sport in kulturnoprosvetno izživljanje ne ostaja dovolj. Kot večina njegovih vrstnikov se vozi tudi on — celo iz Tomaja, kjer nastopi pot zjutraj ob 6. uri in se vrača domov šele po 18. uri zvečer. Kljub temu se vajenci v »Telekomunikacijah« skrbno pripravljajo na Dan vajencev in bodo posebno na razstavi zastopali z ličnimi izdelki. Skoda le, da vajenci v tem podjetju nimajo priložnosti za udeleževanje v mladinski organizaciji. O tem vprašanju je Marjan prizadeto razpravljal in ob koncu omenil sklep, da se bodo vajenci kljub časovni stiski vključili v tovarniški aktiv mladine kot aktivni člani.

»VAJENSKI NAČIN IZOBRAŽEVANJA JE ZASTAREL!«

Pot nas je vodila naprej proti Postojni. Po našem obisku v »Telekomunikacijah« smo se podvomili v upravičenost obsojanja tega načina strokovnega izobraževanja mladine. Ali v vseh večjih podjetjih skrbe tako ali vsaj podobno za svoj mladi kader? Toda naš optimizem je skopnel že ob naslednjem srečanju v vajenski šoli v Postojni, kjer smo navezali daljši razgovor s Stanislavom Dolencem, razgledanim mladeničem, ki se že tretje leto uči strugarskega poklica v podjetju LIV.

Stanislav je odločno zagovarjal stališče vajencev in nam povedal o svoji triletni vajenski dobi naslednje: — V številnih podjetjih posvečajo strokovni izobrazbi vajencev premalo pozornosti. V pogojih serijske proizvodnje pa je strokovno usposabljanje vajencev še bolj otežkočeno. Vajenci delajo tukaj na povsem drugih delovnih mestih, ki nimajo neposredne zveze z njihovim poklicem. Po končani dobi pa delajo kvalificirani delavci v serijski proizvodnji pod istimi pogoji in z enakimi prejemki kot priučena delovna sila. Povsem enostransko delo prizadene vajence najbolj v prvem in drugem letu uka, zato se nemalokrat sprašujemo, ali je v mehanizirani proizvodnji tak način strokovnega usposabljanja sploh še primeren.

Na vprašanje, kakšno je razmerje med vajenci, ki delajo v državnih podjetjih in pri zasebnih obrtnikih, pa smo prejeli odgovor: — V naši občini dela pri zasebnih obrtnikih kar 60 do 70 odstotkov vajencev. Iz prakse vemo, da je večina vajencev pri zasebnih obrtnikih preobremenjena z delom, številni med njimi pa prejemajo po pogodbi določene prejemke zelo neredno ali pa sploh ne. Gre torej za očitno obliko izkoriščanja, katere vrhunec je naslednja praksa zasebnih obrtnikov: vajence zadržijo samo do konca učne dobe, pred pomošniškim izpitom ali takoj po njem pa jih z različni, največkrat jalovimi izgovori odpustijo. Bivši vajenec sedaj namreč ni več tako cenena delovna sila, čeprav se mnogi zasebni mojstri radi pritožujejo, da imajo z vajenci izgubo.

Ob koncu našega razgovora je Stanislav povedal, da mladinska organizacija na Vajenski šoli s pomočjo vodstva o teh problemih večkrat razpravlja, poskuša preprečiti vsak podoben pojav in prijavlja kritične obrtni zbornici v Kopru. Mladinski aktiv na Vajenski šoli pa tudi skrbi, da se vajenci izven šole udeležujejo v raznih društvenih dejavnostih, čeprav je tukaj vajenska mladina preobremenjena z delom, najmanj prostega časa pa imajo številni vozači.

Z mladim strugarjem smo našli tudi pogovor o precejšnji neskladnosti praktičnega in teoretičnega pouka vajencev, o potrebi posebnih delavnic za vajence v podjetjih in šolskih delavnic v šoli, toda več o tem v našem razgovoru z upravnikom vajenskih šol v Sežani, Postojni, Ilirski Bistrici in Izoli.

IDEALEN TIP ŠOLE: INDUSTRIJSKI ZAVODI

ali bolje — nižje industrijske šole. Težnja po uvajanju takih šol prevladuje povsod, kjer smo navezali razgovor z upravnikom vajenskih šol. Sicer čez noč strukture sedanjih šol ne bo moč spremeniti, toda povsod prevladuje mnenje, da je sedanja organizacija strokovnega izobraževanja na teh šolah s številnimi neskladnostmi med praktičnim delom v podjetjih in teoretičnim poukom v šoli močno zaostala za enotnim in sistematičnim delom industrijskih šol vseh strok. Za ilustracijo naj navedemo samo vzorno organizacijo pouka in idealne pogoje strokovnega

izobraževanja mladih kovinarjev v koprski IKS, kjer ob sistematičnem pouku in praktičnem delu v modernu urejeni šolski delavnici vzgajajo dobre strokovnjake. Z ustanovitvijo delavniškega sveta pa širi mladina tukaj svoje obzorje tudi na področju družbenega samoupravljanja in uživa vse prednosti kolektivne vzgoje. Da, samo v takem, sodobnem zavodu, se je lahko uveljavila šolska reforma v neokrnjenem smislu. To pa je tudi osnovni pogoj, da bomo v naših podjetjih in tovarnah odpravili pereče vprašanje dobrega kvalificiranega kadra. Jamstvo za to je vsestranska vzgoja, ki jo naši vajenci hudo pogrešajo, to pa duši polet te mladine v njihovi najbolj občutljivi življenjski dobi.

Kaj torej menijo upravniki naših vajenskih šol o tem vprašanju:

ALBERT BREGANT, upravnik vajenske šole v Sežani: — Delo vajencev je čisto enostransko in redno beležimo primere izkoriščanja te mladine. Zgodi se na primer, da v kakšnem mizarškem podjetju vajenec vse leto samo polira. Kakšno je njegovo strokovno znanje po končanem uku, ni težko ugotoviti. Sicer pa je sedanja organizacija uka vajencev že stvar preteklosti. Industrija potrebuje predvsem priučeno delovno silo in ker ni več daleč dan, ko bomo industrializirali tudi naše področje, bo prišla za vzgojo kvalificiranega kadra v poštev edinole industrijska šola...

Tako tovariš Bregant, ki ima na šoli 47 vajencev vseh poklicev in je edina stalna moč. Po poklicih prevladujejo med vajenci mizarji, radiomonterji in kovinarji, medtem ko se vajenci v živilski stroki in avtomehaničarji izpopolnjujejo v teoriji na trimesečnih tečajih. Aktivnost vajencev izven šole je minimalna. Pač pa se vajenci skrbno pripravljajo na svoj praznik.

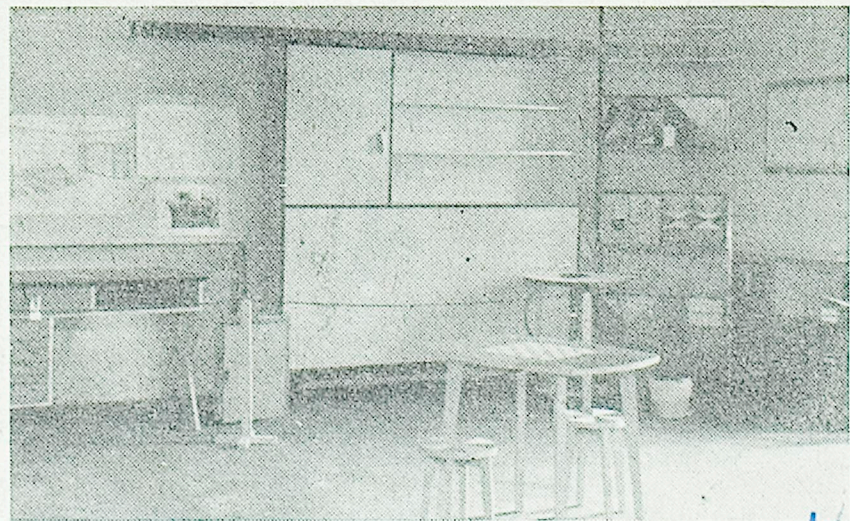
Na tej šoli kot ob naših kasnejših obiskih smo zvedeli, da je sedanji učni načrt bolj življenjski, kar je pripisati predvsem novemu predmetu — družbeno-ekonomski vzgoji. 6-članski šolski odbor pa se bo moral šele živjeti v svoje delo in tovariš Bregant meni, da je dveletna mandatna doba za ta organ v vajenskih šolah prekratka. Podobno mnenje smo slišali tudi na ostalih šolah.

VLADO MAKAROVIC, upravnik vajenske šole v Postojni: — Predvsem v večjih podjetjih je strokovno izobraževanje vajencev na nizki ravni. Našem gospodarskemu razvoju bolje ustrezajo industrijske šole, kjer je praktični in teoretični pouk povezan in neposreden. Kljub temu pa bo priliv vajencev v prihodnjih letih še večji, ker bodo nekatera podjetja, ki so sedaj v izgradnji, povečala obseg proizvodnje. Hudo pogrešamo šolsko delavnico, toda naša vajenska mladina poskuša to pomanjkljivost nadomestiti v tovarni, podjetju...

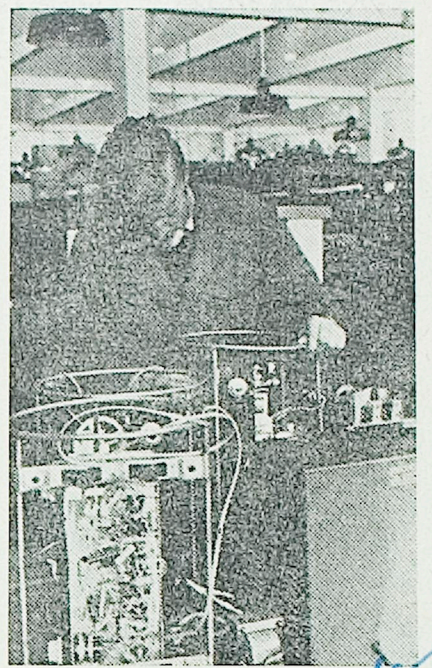
Tudi sicer je vajenska mladina v Postojni dokaj napredna. Močan aktiv mladine uveljavlja svoj ugled tudi izven šole, predvsem na športnem področju. Vajenci pa so s pomočjo vodstva šole že navezali stike z delavskimi sveti in se radi udeležujejo sej tega organa kot opazovalci. Žal pa je šola, ki gostuje v prostorih gimnazije, deležna prešibke materialne pomoči podjetij. Pozabljajo pač, da vzgaja ta šola 115 vajencev za gospodarstvo postojnske občine.

FRANC ZELE, upravnik vajenske šole v Ilirski Bistrici: — Praktično delo in pouk vajencev na šoli bo treba vskladiti, kar pa je zaradi nekaterih objektivnih težav težko izvedljivo. Prej ali slej moramo računati na ustanavljanje industrijskih šol. Tudi pomanjkljiva šolska izobrazba naših učencev ovira delo šole. Pohvaliti pa moram naša podjetja, predvsem lesno industrijo, pomoč Oblo Ilirska Bistrica in podporo Okrajne obrtne zbornice v Kopru.

Ni nam težko ugotoviti, da dela vajenska šola v Ilirski Bistrici v najtežjih pogojih. Šele preselitev v sedanjo osnovno šolo jim bo omogočila bolj sistematično delo. Sicer pa je šola že opremljena z delavnico, toda v sedanjih zaslikih prostorih je načrtno delo zelo otežkočeno. Pred nedavnimi so vajenci privedli tudi prvo razstavo svojih izdelkov, ki je prijetno presenetila številne obiskovalce. Tudi komisija Obrtne zbornice v Kopru je izrekla priznanje ilirskobistriški vajenski mladini. Kljub temu, da je upravnik edina stalna

Dve zlati in eno srebrno medaljo so dobili vajenci izolske vajenske šole na mednarodnem obrtniškem sejmu za svoje razstavljene izdelke. Zares lepo priznanje!

Marjan je v »Telekomunikacijah« v Sežani šele prvo leto vajenec, toda njegovo strokovno znanje je povsem zadovoljivo. Podjetje, posveča namreč svojim mladim kadrom vso pozornost in skrb

podpori našim vajenskim šolam lahko računamo na določene spremembe v sistemu in organizaciji strokovnega izobraževanja mladine, kot to terjajo potrebe sodobne proizvodnje. Ob tehničnih predmetih pa bo morala dobiti globlji vsebino tudi družbeno-ekonomska vzgoja mladih kadrov — ker bo le takšna — strokovno dobro podkovan in z naprednimi idejami prežeta mladina lahko uspešno nadaljevala zahtevno delo svojih prednikov.

BORO BOROVIČ

PRIZNANJE VAJENCEM

Delavski svet ČZP Primorski tisk v Kopru je za vzpodbudo pri uku vajencev v tiskarni in trgovini podjetja v zvezi s posebnim pravilnikom sklenil, da vsako leto za Dan vajencev podeli tri nagrade (prva 10.000, druga 7.500 in tretja 5.000 dinarjev) trem najbolj prizadevnim in pri strokovnem pouku najboljšim svojim vajencem.

Obči pogoj za podelitev katerekoli nagrade pa je v tem, da vajenec v prvem semestru v vajenski šoli nima nobene nezadostne ocene ter da je vzornega vedenja.

DAN MLADOSTI V SEŽANI

Osrednja občinska proslava Dneva mladosti v sežanski občini bo v nedeljo, 22. maja v Sežani.

Ob osmih zjutraj se bodo začele razne tekme: v odbojki nastopajo moške ekipe mestnih reprezentanc Sežane, Izole, Kopra in »Bora« iz Trsta; v skokih, tekih in streljanju z zračno puško sodeluje več osnovnih šol iz občine; pionirji se bodo pomerili tudi med 4 ognji; medtem bo potekala še ocenjevalna vožnja pionirjev v spoznavanju prometnih znakov in predpisov.

Popoldanski spored se bo začel s povorko, ki bo krenila ob 14. uri od sejmišča do nogometnega igrišča. V povorki bodo sodelovala razna društva, kolektivi in druge skupine. Po povorki bo kratek govor o pomenu proslavljanja letošnjega Dneva mladosti, nato pa bodo sledili nastopi pionirskih, moških in mešanih pevskih zborov iz Divače, Dutovelja, Štjaka in Komna, mladih tamburašev iz Senožeč, tabornikov iz Divače, prostovoljnih gasilskih društev, Partizana itd. Ves program bo spremljala godba na pihala iz Divače.

Lepo bi bilo, če bi Sežančani za ta dan čim lepše okrasili mesto.

-er

NASA UPORABNA UMETNOST V SOFIJI

Konec aprila je bila v Sofiji razstava jugoslovanske uporabne umetnosti, ki si jo je ogledalo 31.000 gledalcev. Naši izdelki uporabne umetnosti (deli opreme, tkanine, steklo, embalaža, keramika in okrasni predmeti) so vzbudili veliko zanimanje in povpraševanje. Podobne razstave so bile doslej na Poljskem in v Sovjetski zvezi.

OB ZAKLJUČKU TEDNA RK SO SLOVESNO PODELILI
54 ODLIKOVANJ

za nesebično in požrtvovalno delo

Ob Tednu Rdečega križa so v soboto na prisrčni slovesnosti podelili odlikovanja Centralnega odbora RK Jugoslavije 54 najzaslužnejšim aktivistom RK in zdravstvenim delavcem koprškega okraja. Odlikovance in goste je najprej nagovoril predsednik okrajnega sveta za zdravstvo Jože Buh, ki je poudaril zasluge RK pri zdravstvenih in humanitarnih akcijah, zlasti v preventivni zdravstveni službi, v prizadevanjih za izboljšanje zdravstvenih razmer, pri malih asanacijah na podeželju, pri zdravstvenem prosvetljevanju prebivalstva, pri izvedbi krvodajalskih in drugih akcij ter pri vzgajanju mladih ljudi za socialno delo. Predstavniki izvršnega odbora RK Slovenije dr. Albin Šivic je po krajšem nagovoru podelil zlata, srebrna in bronasta odlikovanja. Z zlato medaljo so med drugimi bili odlikovani dr. Ivo Kastelic, dr. Franc Ambrožič, Kristina Sever-

jeva ter Fulvio Miami, mladinec iz Novega grada, ki je letos aprila v Piranu rešil življenje v morje padlemu otroku. Odlikovancem je čestital v imenu okrajnega odbora SZDL v Kopru tudi Oskar Venturini, v imenu Podmladkarjev pa skupina otrok koprške osemletke. Okrajni odbor RK v Kopru je odlikovancem in gostom priredil zatem še sprejem v hotelu Triglav.

Teden RK so slovesno proslavili tudi v vseh občinah s svečanimi sestanki občinskih in krajevnih odborov Rdečega križa ter z zdravstvenimi predavanji in s predavanji o zgodovini in pomenu organizacije. N. K.

Med drugimi slovesnostmi v čast občinskega praznika koprške komune so minulo soboto popoldne slavnostno odprli tudi novo otroško igrišče v Semeđeli pri Kopru. Uredila ga je stanovajska skupnost ob aktivni pomoči organizacije SZDL. Otvoritve so se udeležili številni predstavniki javnega življenja okraja in občine, med njimi predsednik OLO Koper Albin Dujc, podpredsednik ObLO Marko Rainer in drugi, ter številni prebivalci Semeđele. Sodelovala je tudi nova koprška godba DPD Svobode

NAŠ RAZGOVOR V JUBILEJNEM LETU

Dvajset let v vrstah najbolj humane organizacije

Ko vam v tem jubilejnem letu predstavljamo naše žene, ki se uveljavljajo na vseh področjih javnega, političnega, gospodarskega ali kulturnega življenja, so priložnosti, kot je bila podelitev medalj aktivistom RK posebno dobrodošle; opozorijo nas na tihe in skromne ljudi, ki jih vsak dan srečujemo na svoji poti, pa malokdaj pomislimo na njihovo požrtvovalno delo. Med te ljudi sodi prav gotovo tudi tovarišica KRISTINA SEVERJEVA, honorarna bolnišnica sestra koprškega Dijaškega doma. Danes jo štejejo za dolgoletno in vzorno aktivistko najbolj humane organizacije, Rdečega križa, je človek, ki uživa velik ugled in spoštovanje v širokem krogu ljudi v Kopru in daleč izven njegovih meja. Stevilni so tisti, ki so bili deležni njene pomoči in nasvetov, dobre besede in podpore.

Njeno življenje je bilo že od vsega začetka povezano s trpečimi, ki so potrebovali pomoči in nege zdravih. Ta misel se ji je nejasno oblikovala v glavi, ko je še kot majhno dekletce v domačem Braniku pri Gorici gledala, kako so prevažali ranjence iz prve svetovne vojne. Bolj ali manj živo se je potem prepletala v poznějšíh letih, toda življenje jo je vodilo po svojih poteh. Po poroki je šla z možem v Stanjel na Krasu, leta 1925 pa ju je doletela usoda številnih Slovencev v takratni Italiji: službena mesta v italijanskih mestih, daleč proč od domačih krajev. Po mozevi smrti leta 1931 se Kristina vrne domov in želi uresničiti svojo davno željo, zdaj bolj kot kdajkoli prej: priti med tiste, ki lajšajo trpljenje in pomagajo ljudem v stiski, postati aktiven član RK. V Italiji so imeli v ta namen posebno dvoletno šolo, toda vanjo je bilo težko priti, ker so jo hoteli očuvati za določen krog ljudi. Mogoče je to strogo omejenost omilila grozeča senca druge svetovne vojne in velika potreba v vrstah RK. Naj bo kakorkoli, Kristini Severjevi je leta 1939 uspelo priti v tako šolo v Gorici; in to je dokončno začrtalo njeno življenjsko pot. Po končani šoli in praksi v civilnih bolnišnicah so jo dodelili centralni vojaški bolnišnici v Gorici, kjer je bila do junija 1942.

Takrat je prišla prvič v zapor, ni pa bilo tudi zadnjič. V tem času je namreč že naša zveza z narodno-osvobodilnim gibanjem in pri fašističnih oblasteh niso pomagale intervencije vodstva bolnišnice, niti italijanskega RK. Tako se je Kristina Severjeva vrnila v Branik in se tam vključila med ilegalne borce za osvoboditev. Ze decembra 1943 so jo iz-

volili v okrajni odbor AFZ za Srednjo Primorsko in kmalu je postala še referent za zdravstvo. Ko je naša ljudska oblast začela leta 1944 organizirati novi, jugoslovanski Rdeči križ, je našla v Kristini najboljšo aktivistko. Ne samo, da je prevzela tajništvo te organizacije na domačem ozemlju, ampak je organizirala še na desetine vaških odborov RK. Ljudje so se radi vključevali v RK in kmalu je postala to množična organizacija, ki je izpolnjevala najrazličnejše naloge: zbirala sanitetni material in denar, nudila pomoč bolnikom in vsem, ki jih je prizadela vojna, prevažala ranjence, skrbelo za družine, ki so se vrnilo iz taborišč in podobno.

Ko so partizanske enote leta 1944 osvobodile Ajdovščino in Vipavo, je tovarišica Severjeva v obeh mestih ustanovila takoj mestni odbor RK, da so lahko nadaljevali z vsemi svojimi prepotrebniimi akcijami. Celo za kulturne prireditve in okrasitve dvoran so takrat skrbeli aktivisti RK. Njihova zasluga je tudi bila, da so partizanske družine dobile pisma svojih dragih, ali da so tudi njihovi otroci bili cepljeni proti kozam. In omeniti bi bilo treba še številne ambulante za civilno prebivalstvo in za partizanske borce. Kristina ni pomagala samo pri njihovi organizaciji, ampak je v njih tudi delala kot bolnišnica sestra.

Nekaj mesecev po osvoboditvi najdemo Kristino Severjevo še vedno na Gorškem, na oddelku za zdravstvo okrajnega ljudskega odbora, toda že leta 1945 pride v Koper kot načelnica okrajnega oddelka za zdravstvo. Se vedno je tudi aktivistka RK: pridobivanje članov, zbiranje sredstev, številne akcije prve pomoči, množično zborovanje, politične manifestacije, prvi tečajji RK. Tudi v zdravstveni službi so jo čakale pionirske naloge. To je čas prvega bešežiranja in cepljenja v bivšem koprskem okrožju, čas, ko ni bilo tih zdravnikov in zdravstvenih ambulant, ampak so prihajali iz Ljubljane ekipe vojaških zdravnikov, ki so občasno pregledovali prebivalstvo. Njena zasluga je prva higienska razstava leta 1946, ki so jo prinesli iz Ljubljane v Koper, Izolo in Piran.

Skrb ljudske oblasti za zdravje in napredek prebivalstva je nenehna. Vedno več kadra je treba za to. Leta 1950 dobimo v Izoli šolo za bolniške sestre. Vodi jo Kristina Severjeva, v

njej tudi predava in daleč preko okvira svojih službenih dolžnosti skrbi za strokovni in moralni razvoj gojenk. Se danes se je spominjajo z izredno kvaletnostjo.

Vse to težko in trudapolno delo je izčrpalo. Precej časa je bila priklenjena na bolniško posteljo, telo je potrebovalo počitka. Šla je v pokoj, toda ko se ji je zdravstveno stanje izboljšalo, je ponovno našla svoje torišče dela: Dijaški dom, kot smo omenili že v začetku in še vedno aktivno delo v občinskem in terenskem odboru RK.

V priznanje je že pred leti dobila odlikovanje za narod, zdaj pa še zlato medaljo za zasluge v or-

Prizor s slovesnosti v mali dvorani koprškega gledališča v soboto, 14. t. m., ko je dr. Albin Šivic, predstavnik izvršnega odbora RK Slovenije, podelil odlikovanja 54 zaslužnim aktivistom RK in zdravstvenim delavcem. Med njimi je dobila zlato medaljo tudi tovarišica Kristina Severjeva (na sliki). To priložnost smo izrabili za krajši razgovor:

organizaciji RK. To so lepa priznanja, ki jih je tovarišica Severjeva brez dvoma zaslužila s svojim nesebičnim in požrtvovalnim dolgoletnim delom. Z. L.

PRETAKNJENA TELETINA ALI MLADA GOVEDINA

Približno tri četrti kg teletine ali mlade govedine brez kosti (stegno), 5 dkg suhe slanine, 3 dkg masti ali olja, žlica sesekljane čebule, žlička peteršilja, malo česna, 1 do 5 svežih gob ali 2 do 3 dkg suhih jurčkov.

Meso pretaknemo s slanino ali pa ga z rezinami slanine le ovijemo. Da slanina ne odpade, jo privežemo na meso z nitko. V primeru, ko meso oblagamo, moramo imeti nekaj več slanine kot za pretikanje. Pečeno še solimo, nato jo lepo počasi opečemo na vroči maščobi, da lepo zarumeni. K zarumenelemu mesu dodamo sesekljano čebulo, na rezine narezane gobe in strt česen. Suhe gobe prej namočimo. Prilijemo nekaj žlic kropa in počasi dušimo, še bolj pa je, da meso postavimo v pečico in ga spečemo. Paziti pa moramo, da se sok ne posuši in se ne začno dodatki smoditi. Prilivati moramo po malem vročo vodo in s sokom polivati tudi meso, da ostane sočno.

PIKANTNI ZREZKI Z RIZEM IN ZELENO SOLATO

40 do 50 dkg telečjih ali svinjskih zrezkov, 6 dkg bohinskega ali poljubnega drugega sira, 2 kili kumarcel, 3 dkg suhe slanine, sol, gorčica. Drobtine, moka in eno do dve jajci za paniranje, olje za cvrtje.

Zrezke potolčemo, solimo, jih na tanko namažemo z gorčico, položimo na vsak kos mesa rezino sira, nekaj rezinic kumarice in malo na tanko narezane slanine. Zrezek precej tesno zvijemo, če je treba spnemo še z zobobrcem, da ga moramo zatakiniti tako, da ga iz pečenega zrezka lahko odstranimo. Zvitke oziroma zrezke povaljamo najprej v moki, nato v razpetem jajcu, nazadnje v presejanih drobtinah. Ocvremo v vročem olju. Pri cvrenju moramo paziti, da olje ni preveč, sicer bi se zvitke ne prepeklo. Iz pečeni zrezkov pobereemo zobobrcer.

Na servirni krožnik denemo dušen riž. Ko je kuhan, ga previdno nadenemo v poljuben model in nato zvrnemo. Riž obložimo z ocvrtimi zrezki. Poleg serviramo zeleno solato.

(Po »Naši ženi«)

Komplet iz temnega krila in pepita jopice s širokim ovratnikom in tričetrtinskiimi rokavi. Primeren bo za hladnejše poletne večere

NAŠI ŠOLSKI PROBLEMI

Ocene iz slovenskega jezika

Ena izmed točk dnevnega reda zadnje seje občinskega sveta za prosveto v Sežani je bila posvečena vprašanju negativnih ocen iz slovenskega jezika v prvem polletju 1959/60. Povod za to razpravo je bila ugotovitev, da je od 2576 učencev dobilo negativne ocene kar 305 ali 11,8% učencev iz tega učnega predmeta.

Ugotovitev res ni razveseljiva. Vendar je treba imeti pred očmi tudi kriterij, da so ocene v prvem polletju na splošno bolj stroge. Zato bo slika pri končni oceni gotovo lepša. Toda ne glede na omenjeni kriterij ocenjevanja, predstavlja tistih tri sto negativno ocenjenih učencev problem, ki mu je treba posvetiti več pozornosti.

Tudi če pustimo ob strani dejstvo, da nekateri učitelji ocenjujejo strože, drugi mileje, je zanimivo vprašanje, zakaj se relativno največ negativnih ocen pojavlja v šestih (16,8%) in sedmih (17%) razredih. Prihajajo učenci premalo pripravljeni iz nižjih v višje razrede?

Problem je tu in premalo bi bilo reči, da se učenci pač ne učijo. Zakon o osnovni šoli daje pobudo in nalaga dolžnost za nekaj več. Pa tudi ne glede na zakonske določbe je treba pač najti rešitev, saj nam precej pove že podatek, da okrog 40 odstotkov učencev konča šolsko obveznost še pred 8. razredom. -er

SODOBNA GOSPODINJA KUHA
EKONOMIČNO!
OKUSNO!
POCENI!
HITRO!

ARGO Juha
KOMBINAT KONZERVNE INDUSTRIJE Delamaris IZOLA

Novo revije

MLADA POTA, ŠTEV. 8

Iz vsebine:
Alenka Auersperger: Zmeraj sva marala kaj lepega, karkoli je že bilo; Jože Sintič: Pot velikega inštruktorja; Anamarija Stoj: Prva resnica; Boris Paš: Dim razbitega motorja; Jože Prešeren: Stare, nizke hiše; Alenka Auersperger: Mojemu fantu; Jože Humer: Resignacija, Bolečina ljubiti, Zalosti nikar; Valentin Cundrič: Zene, Samotar; Vido Korar: Deklica z vrčem, La Boheme; Jož Olaj: Vabim te; Martin Kadivec: Zvesti pes, Iskalec; Metka Poličar: Vsakdanja pravljica z žalostnim koncem; Izbor proze in lirike iz zagrebškega »Poleta«; Kajetan Kovič: Zapiski o poeziji II.; Viktor Konjar, Marjan Kramberger, Marjan Maher: Nove knjige; Mirko Kambič: Razvoj pokrajine v slikarstvu; Marjan Maher: Nemogoče je biti samo informativen; Dr. Janez Stanovnik: Vloga nezavritin dežel v razpadu svetovnega kapitalističnega sistema; Pogovori s sodelavci; Aktualne beležke.

OTROK IN DRUŽINA, ŠTEV. 4

Iz vsebine:
Branka Jurca: Naj nam bo prvi maj veliko, lepo doživetje; Ela Peroci: Knjige in domovinska vzgoja ob njih; Tone Seliskar; Dr. Milica Bergant: Kako žive otroci iz razvezanih zakonov; B. Germovšek: Potepništvo med otroki; Meta Feldin: Ali naš otrok res tega ni storil?; Gitica Jakopin: Krevlja; Mira Kunaver: Otroška igrišča; V Solčavi hodijo otroci celo zimo v šolo; Tedi Kruezer: Tehnična vzgoja v novi šoli; Dr. Leon Zlebnik: Francoska knjiga o vzgoji staršev; Pomenek s starši; Meta Petkovšek: Nočem; Midva; Naš koteček; Moda.

Kako bodo v Piranu porabili devize

Zvezna vlada je lani razdelila med turistične kraje večjo vsoto, ki se je nabrala zaradi razlike med obračunano in izplačano vrednostjo deviz, ki so jih prinesli inozemski turisti v našo državo. Pri delitvi te participacije na devizni razliki se je upoštevalo število nočitev, ki so jih inozemski gosti imeli v posameznem turističnem kraju. Piranska občina je na ta način dobila za lansko leto nekaj nad 16 milijonov dinarjev.

Namen tega finančnega prispevka s strani zvezne vlade je, omogočiti turističnim krajem ureditev najnujnejših komunalnih in drugih objektov, ki so pomembni za brezhiben potek in nadaljnji razvoj turizma, pred-

vsem inozemskega turizma. V piranski občini so razpravljali o porabi teh sredstev na zborih volivcev in sklenili naslednje:

Za izboljšanje gostinstva bo iz devizne participacije porabljenih dobrih 30 milijonov din. Nabavljena bo potrebna oprema (hladilniki in podobno) za gostišča »Na postaji« in »Pri prijatelju« v Luciji, »Na klanecu« v Jerneju ter za »Riviero« in »Tri vdove« v Piranu. Precejšnji bodo tudi stroški za načrte in investicijske elaborate za bodoče hotele na Vesni v Portorožu, na Puntji v Piranu in v Fijesu ter za gradnjo zimskega kopaljšča v Portorožu. Nekaj bo porabljeno tudi za obnovo termalnih kopeli v hotelu »Palace«, kjer upajo do sezone 1961 usposobiti 20 kabin za blatne in slane kopeli.

Skoraj 24 milijonov din bo šlo za ureditev raznih trgovin, ki so potrebne za brezhiben preskrbo prebivalstva in turistov tudi v najživahnejši sezoni. Tako bo končno urejena nova špecerijska trgovina pri kapeli v Portorožu, vse »oslovalnice podjetja« »Coloniale« bodo opremljene s hladilniki, v poslopu »SAP-turista« na Tartinijevem trgu bo že do letošnje glavne turistične sezone urejena nekakšna »Istrska klet« pod

upravo piranske »Delikatese«. Poleg tega bodo iz tega denarja postavili v Fijesu paviljon, v katerem bosta imeli prodajo slaščic, brezalkoholnih in žganih pijač in drugih artiklov podjetji »Delikatessa« in »Pekarne in slaščičarne«. Na zelenjavnem trgu v Piranu bo urejen nov kompleks sodobno opremljenih prodajaln za meso, kruh, mleko, sadje in zelenjavo.

Ostali znesek bo šel za ureditev novega modernega letnega kina v Portorožu in za razna komunalna dela — ureditev raznih parkov in sprehajališč. Večina teh del bo dokončana že v tem in prihodnjem mesecu.

Julie

Za 1. maj so imeli v Ilirski Bistrici od vseh naših občinskih središč najlepšo in najbogatejšo razstavo gospodarskih uspehov te komune. Na sliki: ob otvoritvi razstave

VSE OKROG

POMORSTVO 4/1960

Pomemben je Rudo Goljakov članek »Koper ne more ostati brez železnice«. Oživlja ga ilustracija »Izkrcavanje blaga v koprskem pristanišču«. Pomorsko dejavnost Slovenskega Primorja prikazuje še celostanska fotografija ljubljanskega Exportprojekta »Nova ladja Splošne plobove prihaja v matično luko Piran«.

Mimo nekaterih strokovnih člankov naj iz obilice gradiva izlučimo le nekatere: Lošin postaja vedno važnejše pomorsko središče; Splitska ladjedelnica gradi ladje za ZDA; Gostinstvo na naših potniških ladjah; Pristaniški promet v Benetkah; Londonska luka kot največji skladišnišnik sveta; Blagovna izmenjava nizozemskega lujk; Poslednje potovanje Lusitanije; Otoki — nepoznani svet; Pitcairn; Pomorsko-zgodovinska raziskavanja Inštituta Jugoslovanske akademije v Zadru; zaključuje se opis slovitve Operacije Sunshine, pota ameriške podmornice preko Severnega tečaja iz Tihega v Atlantski ocean; in še nekaj književnih prispevkov v vezani in nevezani besedi. Sledijo še pomorski dogodki doma in na tujem ter obe običajni prilogi: Bilten Pomorstva in Vestnik Združenja pomorskega brodarstva Jugoslavije. Bogata je slikovna oprema. Barvni posnetek motiva iz reške luke vabi na nastovni strani. V. P.

Svetovna mornarica

Trgovska mornarica vsega sveta je štela v decembru lanskega leta skupno 36.221 ladij, ki imajo več kot 100 ton nosilnosti. Skupna tonaža teh ladij je 124.935.479 ton. V primerjavi z letom 1958 je porasla tonaža ladijskega prostora za 6.901.748 ton. Najtežje mornarice imajo ZDA, razpolagajo s 4.196 ladjami s skupno 25.287.972 tonami. Na drugem mestu je Velika Britanija, ki ima najštevilnejšo mornarico, 5.395 ladij — za 1.199 več kot ZDA — vendar pa znaša njihova skupna tonaža 20.756.535 BRT. Tretja pomorska veselja je Liberija, država »uslužnostne zastave«, njena trgovska mornarica ima 11.857.000 ton. Najbolj neobogljeno mornarico ima Urugvaj, ki ima 40 ladij s skupno 75.726 BRT, celo Svica, ki ne leži ob morju, ima močnejšo, kljub temu, da ima najmanj ladij, je 26 (nekaj so jih zgradile jugoslovanske ladjedelnice), vendar pa imajo njene ladje 128.557 BRT.

V svetovnem merilu je po številu in tonaži parnikov ter motornih ladij Jugoslavija na 28. mestu. Ob koncu lanskega leta je imela 97 parnikov z 241.545 BRT, 110 motornih ladij z 223.464 BRT, skupno torej 207 ladij s 465.009 BRT. Mimo tega pa je imela še 5 tankerjev s 26.217 BRT. (po poročilu Lloyd's Register of Shipping za leto 1959) (sas)

Kje so ladje

- P/1 »BIHAČ« je 14. maja odplula iz Emdena
- M/1 »BLED« je 19. maja priplula v New York in nadaljuje v Boston, Filadelfijo, Baltimore, Wilmington in New York, odkoder odpluje za Koper 9. junija
- M/1 »BOHINJ« je v Trstu in prispe jutri, 21. maja, na Reko, nato pa v Koper
- M/1 »BOVEC« je danes, 20. maja, odplula iz New Yorka za Koper
- P/1 »DUBROVNIK« je na poti iz Rotterdam v Benetke, kamor prispe 25. maja
- M/1 »GORANKA« je 14. maja priplula v Casablanca, kjer naklada tovar za Japonsko
- M/1 »GORENJSKA« je v popravilu v Piranski ladjedelnici
- P/1 »LJUBLJANA« je 19. maja odplula iz Šibenika
- M/1 »MARTIN KRPA« je na poti po pristaniščih bližnjega vzhoda
- M/1 »PIRAN« je 18. maja priplula iz San Diego, kjer raztovarja
- P/1 »POHORJE« je na poti v Amsterdam in Bremen pristala 20. maja v Dakarju.
- P/1 »ROG« je 13. maja priplula v Beiro, kjer raztovarja
- M/1 »TRBOVLJE« je na poti iz ZDA za Reko
- P/1 »ZELENGORA« je na poti v Avonmouth plula 14. maja skozi Suez

Pristaniški promet v aprilu

V mesecu aprilu je priplulo v koprsko pristanišče 214 ladij s skupno 37.681 NRT. Od teh je bilo 115 ladij (19.329 NRT) iz domačih pristanišč, 99 (18.352 NRT) pa iz tujih pristanišč. Naših ladij je bilo 141 (26.927 NRT), tujih pa 73 (10.754 NRT).

Ladje so pripeljale 2.346 potnikov, od tega iz domačih pristanišč 683, iz tujih pristanišč 1663 potnikov. Odpeljale so 4.729 potnikov, od tega 995 v domača pristanišča, 3.733 pa v tuja pristanišča. Skupno je pripotovalo in odpotovalo 7.074 potnikov, od tega z našimi ladjami 3.688, s tujimi pa 3.386.

Razstava 10 let Ljudske tehnike

V prostorih nad Ložo je odprta izredno zanimiva dokumentarna razstava o desetletnem delovanju organizacije Ljudske tehnike v koprski občini. Na razstavi sodelujejo tudi nekatere organizacije Ljudske tehnike izven koprške občine.

V oddelku, kjer razstavlja koprski foto-amaterski klub, vzbujajo največjo pozornost fotografije pionirjev. Nekatere med njimi so dosegle že visoko tehnično dovršenost, pohvaliti pa je treba tudi izvirnost v iskanju motivov. Vsekakor je treba pohvaliti koprski foto-amaterski klub zaradi velike dejavnosti, ki jo je razvil po šolah. Na razstavi smo opazili, da so se začeli amaterji pridno udeleževati tudi v barvni fotografiji.

Precejšen del razstave je posvečen koprskemu jadralskemu klubu Jadro. V desetletnem delovanju si je ta klub priboril okrog 50 pokalov in drugih priznanj za prva mesta na državnih, republiških in drugih prvenstvih, zlasti z jadrnicami klase Snipe. Na razstavi je več dokumentov, ki izpričujejo prizadevanje kluba, da bi ta lepi šport razširil med mladino.

Z mnogimi uspehi med desetletnim delovanjem se lahko pohvali tudi koprsko avto-moto društvo. Številne fotografije in drugi dokumenti prikazujejo, da posveča društvo svojo osnovno skrb vzgoji kadrov. Vzgojili so vrsto šoferjev-amaterjev, ki so se pozneje dobro uveljavili tako

v civilnih službah kakor v JLA. Posebno pozornost posveča društvo prometni vzgoji prebivalstva. Na razstavi smo opazili lično anketo s prometnimi znaki, na kateri se lahko šolska mladina seznanja z najvažnejšimi prometnimi predpisi. Društvo se je močno uveljavilo tudi s športnimi prireditvami. Tu je treba omeniti zlasti tradicionalne portoroške dirke. Letos bo imela ta prirediteljev še širši obseg. Na sporodu bo 29. maja v okviru zaključnih slovesnosti na čast desetletnice društva. Ob koncu naj omenimo še skrb društva za podeželje. V ta okvir spadajo razni tečajji ter tradicionalna tekmovanja traktoristov.

Obiskovalce zelo privlači oddelek modelarjev. Tu so razstavili svoje lične izdelke pionirski krožki z osemletke v Kopru in Šmarjah, društvo LT na koprskem učiteljski ter modelarski krožek Mehanotehnike iz Izole. Med avtobusi, avtomobili, radijskimi sprejemniki, raznimi učili za tehnični pouk ter ladjicami je vzbudil največ pozornosti model ladje z radijskim upravljanjem.

Med najbolj aktivnimi je vsekakor koprski radioamaterski klub Jadran. Med svojim desetletnim delovanjem so organizirali 12 tečajev za tehnično vzgojo amaterjev in vzgojili med drugim 20 radiotelegrafistov. Radioamaterji so napravili okrog 40 oddajnikov in sprejemnikov ter drugih instrumentov. Zelo so se uveljavili pri iskanju radijskih zvez. V desetih letih so vzpostavili 10 tisoč potrjenih zvez s 145 državami. Nekateri aparati amaterjev vzbujajo povsem zaslužno občudovanje. Tu naj omenimo precizne komunikacijske sprejemnike in oddajnike, UKV aparate z antenami itd. Na razstavi so prikazani tudi prvi začetki na področju televizije. Nekemu amaterju je na primer uspelo s preciznimi televizijskimi napravami dobiti sliko iz 2 tisoč kilometrov oddaljenega Leningrada in iz nekaterih nordijskih držav.

Poseben oddelek je posvečen filatelistom. Pozornost vzbujajo redke znamke s spominskimi žigi iz raznih krajev. Razstava bo odprta do 29. maja.

16 MILIJARD TONSKIH MILJ

V trgovini z inozemstvom prepeljejo naše ladje več kot 53% vsega blaga. Ker bo v letošnjem letu naša trgovska mornarica povečala svojo kapaciteto za 31,6%, ji ne bo težko izpolniti povečanih prevozov, ki jih predvideva letošnji načrt. Trgovska mornarica se bo povečala v tem letu za nadaljnjih 13 ladij, ki bodo imele skupno 124.400 BRT. Pomorska podjetja v LR Hrvatski bodo prepeljala letos za 5,5 milijonov ton raznega blaga in napravila pri tem skoraj 16 milijard tonskih milj. To je za 22% več kot v lanskem letu.

Sodiijo, da se bo struktura uvoza in izvoza preko naših pristanišč v letošnjem letu nekoliko spremenila. V uvozu bomo nabavili več premoga in umetnih gnojil, zmanjšan bo uvoz žitaric, povečan pa izvoz koruze. (sas)

DROBNE NOVICE

Izvršni svet Sabora NR Hrvatske je sprejel predlog in odobril ustanovitev sekretariata za pomorstvo v republiškem merilu, v kratkem pa bodo ustrezne organe za pomorstvo ustanovili tudi v okrajih ob morju.

V Metkoviću so ustanovili novo pomorsko podjetje za obalno plovo »Neretvanska plovdba«. To je že naše 26. podjetje za pomorske prevoze.

M. B.

PROMET V KOPRSKEM PRISTANIŠČU

V štirih mesecih - 585 ladij v Kopru

V primerjavi s prejšnjimi leti je promet v koprskem pristanišču v prvih 4 mesecih letošnjega leta prekosil promet v istem časovnem razdobju vseh prejšnjih let.

V prvih štirih mesecih tega leta je vrglo sidra v koprskem pristanišču 585 ladij s skupno 118.111 NRT. Naših ladij je bilo 294 (71 tisoč 300 NRT), tujih pa 291 (46 tisoč 811 NRT). Iz pristanišča je izplulo 589 ladij s skupno 119.470 NRT. Naših ladij je izplulo 296 (72.054 NRT), tujih pa 293 (47.416 NRT).

Skupno število potnikov (prihod in odhod) znaša 18.451. Notranji promet (med domačimi pristanišči) pa znaša 3.142 potnikov. Od tega odpade na promet s tujino 15.309 potnikov. Izkrcalo se jih je 4.970, vkrcalo pa 13.481. Skupni promet blaga (razvoz,

uvoz in izvoz) znaša 48.667 ton. Od tega odpade na razvoz, to je promet med domačimi pristanišči 5.038 ton, na uvoz odpade 34.249 ton, na izvoz pa 9.380 ton blaga. Naše ladje so prepeljale 13.943, tuje pa 34.724 ton blaga.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta so v koprskem pristanišču vkrcali in izkrcali 48.667 ton blaga. V dvanajstih mesecih leta 1956 12.775 ton blaga, leta 1957 25.332, leta 1958 29.771, leta 1959 pa 47.798 ton. V prvih štirih mesecih tega leta je bil promet v koprskem pristanišču torej večji kakor v vsem lanskem letu.

S. P.

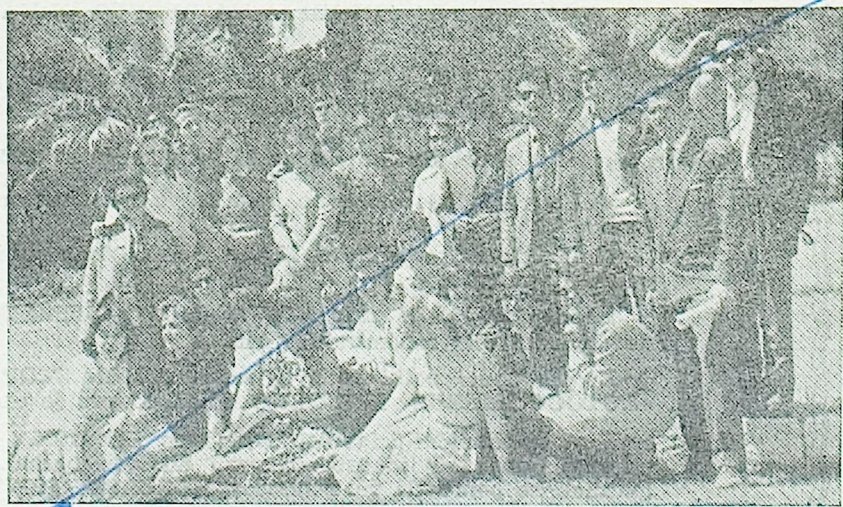
Koprski esperantisti

Kakor lani smo se tudi letos koprski esperantisti udeležili III. jugoslovanskega kulturnega festivala esperantistov, samo z razliko, da je bil lani v Opatiji, letos pa v Splitu. Esperantski kulturni festival je bil izredno dobro organiziran. Njegov glavni namen je bil prikazati širjenje esperantskega jezika in esperantskih idej v Jugoslaviji in v sve-

tu. Razen koprskih esperantistov so se udeležili festivala iz našega okraja še esperantisti iz Ilirske Bistrice. Množično so nastopili na festivalu esperantisti iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Sarajeva in Skopja. Največ priznanja je žela esperantska grupa iz Ljubljane, ki je bila tudi najbolje organizirana.

Kulturni festival pa so spremljali tudi esperantisti tujih držav in to iz Italije, Poljske, Bolgarije, Avstrije in Danske. Od tujih esperantistov so se najbolj izkazali ter dosegli najvišjo kvaliteto bolgarski esperantisti, ki so v esperantu zaigrali celo komedijo. V veliki konkurenci je nastopila tudi koprška esperantistka Bonaca Mirela in recitala Puškinovo pesnitev »Vragi«, prevedeno v esperanto. Recitacija je uspela in publika je bila navdušena nad njenim izvajanjem.

III. kulturni festival je spremljal tudi predsednik svetovne zveze esperantistov in poudaril, da je esperanto edini jezik, ki lahko zbliža narode brez egoističnih teženj ali nadvlade po katerem koli jeziku. Zato je esperanto jezik bodočnosti in tvorec miru v svetu.

Koprski esperantisti na izletu v Splitu

Mali oglasi

Obveščamo vse kupce, investitorje in dobavitelje, da se je 1. maja 1960 Obrtno gradbeno podjetje »KONSTRUKTOR« Piran

PRIPOJILO

k SGP »Slovenija ceste« Ljubljana. S pripojitvijo podjetja je prevzelo SGP Slovenija ceste obveznost za dokončanje pogodbeno prevzetih gradbenih del ter sklenjene pogodbe za dobavo materiala in bo nadalje poslovalo kot gradilnica SGP »Slovenija ceste« s sedežem v Piranu.

Zaradi ugotovitve aktiv in pasiv pripojenega podjetja in likvidacije le-teh

pozivamo

1. vse dobavitelje, da dostavijo račune za izvršene dobave in usluge do dneva pripojitve;

2. prijavitelji svoje terjatve iz kakršnegakoli naslova do pripojenega podjetja Konstruktor.

Račune in prijave terjatev dostavite direktno »Slovenija ceste«, Ljubljana, najkasneje do 20. maja 1960;

3. vse dolžnike, da prijavijo obveznosti do 20. maja 1960 na žiro račun, ki ga je imelo pripojeno podjetje Konstruktor Piran.

Istočasno prosimo dobavitelje, da ne vlagajo tožb za eventualne neplačane račune, ker jih bo poravnalo SGP »Slovenija ceste« Ljubljana.

PODJETJA, SINDIKATI! Prodajamo hišo, primerno za počitniški dom. Ima 12 sob, 6 pomožnih prostorov in pritlikline. Zgradba stoji v lepem letovskem kraju, v bližini Bleda na Gorenjskem.

Janez Valant, Sp. Gorje 23.

Razpisna komisija pri Okrožnem sodišču v Kopru razpisuje mesto

RAČUNOVODJE ALI RAČUNSKEGA REŽISERJA

Pogoji: za računovodjo srednja strokovna izobrazba, za računskega režiserja nižja strokovna izobrazba.

Plača po zakonu v javnih uslužbenih.

Prošnje, kolkovane s 50 din in življenjepisom ter spričevalom o strokovni izobrazbi vložite v 15 dneh po objavi.

Komisija za uslužbenice pri Mestni hranilnici v Izoli razpisuje na osnovi 33. čl. (1) zakona o javnih uslužbenih delovna mesta:

1. RAČUNOVODJE s petimi leti bančne prakse, od tega vsaj 3 leta prakse v bančnem knjigovodstvu; zaželen izpit za bančnega uslužbenca II. vrste, ali popolna srednješolska izobrazba.

2. LIKVIDATORJA s popolno srednješolsko izobrazbo, je lahko začetnik in voljan, da se priuči bančnemu poslovanju v hranilnici.

3. BLAGAJNIKA z nepopolno srednješolsko izobrazbo in nekaj leti prakse v blagajniškem ali podobnem poklicu.

Za mesta pod 1 in 2 je hranilnica pripravljena nuditi uslužbencu posojilo v okviru zakonitih določil za gradnjo stanovanja kot razpolagatelj.

Ponudbe vložiti najkasneje do 30. maja 1960 pri Mestni hranilnici v Izoli ali podružnici v Kopru.

Na temelju določil 33., 36. in 37. člena Zakona o javnih uslužbenih (Uradni list FLRJ št. 53/57) objavlja razpisna komisija Komunalne banke Koper

RAZPIS

PROSTIH DELOVNIH MEST pri PODRUŽNICI KOMUNALNE BANKE V PIRANU

1. mesto referenta v odseku dolgoročnih poslov. Pogoji: ekonomska srednja šola z najmanj 7 let službe v finančni stroki, od teh 5 let v bančni;

2. dve mesti pripravnikov za bančnega uslužbenca. Pogoji: ekonomska srednja šola.

Prijave sprejema Komunalna banka Koper v roku 15 dni po objavi tega razpisa.

ZAMENJAM DVOSEBNO STANOVANJE v centru Ljubljane za enako ali primerno v Kopru. Ponudbe na upravo lista pod »Takoje«.

RAZPIS

za sprejem dijakov v POMORSKO SREDNJO ŠOLO v Piranu

v šolskem letu 1960/61 in sicer: 20 dijakov v navtični odsek, 20 dijakov v strojni odsek in 15 dijakov v ladjedelski odsek. Rogoži za sprejem v šolo so:

1. da je kandidat z uspehom dovršil osemrazredno osnovno šolo;

2. da bo z uspehom opravil sprejemni izpit iz materinske in matematike;

3. da je telesno in duševno zdrav in sposoben za pomorsko službo, kar bo ugotovil šolski zdravnik z zdravniškim pregledom pred sprejemnim izpitom. Zdravniški pregled kandidatov za ladjedelski odsek ni obvezen;

4. da kandidat ni starejši od 17 let.

Zdravniški pregled in sprejemni izpiti bodo 27., 28. in 29. junija 1960, ob 8 uri v Pomorski srednji šoli v Piranu.

Prijave za sprejem morajo biti kolkovane s 50 dinarjev državnega koleka. Prijave je treba poslati ravnateljstvu Pomorske srednje šole v Piranu najkasneje do 22. VI. 1960.

K sprejemnemu izpitu morajo kandidati prinesiti zadnje šolsko spričevalo, rojstni list (izpisek iz matične knjige), mnenje osnovne šole, kjer je kandidat dovršil zaključni razred, o sposobnostih in nagnjenjih kandidata. Če kandidat ne prosi za vpis neposredno potem, ko je končal osemrazredno osnovno šolo, tega mnenja ni treba priložiti. Omenjene listine lahko priloži že k prijavi.

Nekolkovanih prošenj ravnateljstvo Pomorske srednje šole ne bo upoštevalo.

Šola ima svoj internat, kjer se lahko hranijo in stanujejo vsi dijaki proti mesečni vzdrževalnini 6000 din.

Absolventi se lahko zaposlijo na ladjah ali v podjetjih, ustanovah pomorske ali sorodne dejavnosti, industriji in obrti. Mogoče je tudi nadaljnji študij na višjih pomorskih šolah ali odgovarjajočih fakultetah.

ŠOLSKI ODBOR POMORSKE SREDNJE ŠOLE IN RIBIŠKE ŠOLE V PIRANU

RAZPIS

za sprejem 30 učencev v RIBIŠKO ŠOLO

v Piranu v šolskem letu 1960/61. Ribiška šola v Piranu ima ribiški in motoristični odsek. Šolanje traja tri leta, razdeljena v tri semestre teoretskega pouka in tri semestre praktičnega dela na ribiških ladjah. Od sprejetih 30 učencev bo 20 učencev zaposlil kombinat pred. ind. DELAMARIS v Izoli, 10 učencev pa rib. podj. RIBA v Izoli.

Absolventi Ribiške šole postanejo ribiči oziroma motoristi na ribiških ladjah ter pridobe pravico do napredovanja do ladjevodje oziroma do ladijskega strojevodje.

Pogoji za sprejem so:

1. da je učenec zdrav in ne mlajši od 15 let,

2. da je dokončal osemletko in 3. da zna plavati.

Prijave za sprejem predložite Ribiški šoli v Piranu najkasneje do 30. IV. t. l. in jih kolkujte s 50 din državnega koleka.

Prijavi priložite:

1. rojstni list,

2. spričevalo o dovršeni osemletki,

3. mnenje osnovne šole, kjer je kandidat dovršil zaključni razred, o sposobnostih in nagnjenjih kandidata; če kandidat ne prosi za vpis v Ribiško šolo neposredno po dovršitvi osnovne šole, tega mnenja ni treba predložiti,

4. izjavo, da zna plavati.

Za časa šolanja je učencu zagotovljeno brezplačno vzdrževanje v internatu Ribiške šole in letno po ena delovna obleka.

Kandidati se morajo zglasiti v Ribiški šoli v Piranu dne 5. septembra t. l. ob 9. uri in bodo ta dan zdravniško pregledani.

V Piranu, dne 20. maja 1960.

ŠOLSKI ODBOR PŠ IN RŠ V PIRANU

Obvestilo

DRUŠTVO LJUDSKE TEHNIKE DEKANI in AVTO-MOTO DRUŠTVO ŠKOFIJE

priredita 22. maja 1960 ob 14. uri v »Turist« Ankaran ocenjevalno medekipno TEKMOVANJE SOL: Dekani, Božiči, Skofije, Gračišče in Rižana v poznavanju prometnih predpisov. — Vabimo vse prijatelje mladine, da se te prireditve udeležijo in tako moralno podpro akcije naših šolarjev. — Tekmovanje bo ekipno, ob zaključku bo »Polževa tekma«, nato pa podelitev prehodnega pokala, nagrad in prometnih značk.

KOMFORTNO ENOSEBNO STANOVANJE v Ljubljani zamejnom za enako ali večje v Kopru. Naslov na upravi lista.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino Casa DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22. V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi poseben popust.

Ko pridete v Trst, napravite zanihiv sprehod od avtobusne postaje po ulici Carducci in Ghega do ulice Cellini št. 2. Ne bo Vam žal, kajti tam je znana manufakturna trgovina »MAGAZINI ALLA STAZIONE« z bogato izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, po zmernih cenah in za vsak okus. Vaša pot bo plačana, ako obiščete »MAGAZINI ALLA STAZIONE«, ulica Cellini 2, nekaj korakov od glavne postaje. Kdor pride s propustnico, ima poseben popust!

VABIMO POVERJENIKE PREŠERNOVE DRUŽBE,

ki še niso poslali zaključnega poročila o številu članov in naročnikov na doplačilne knjige ter barvne reprodukcije umetniških slik, da to takoj stori. Od tega je odvisna določitev naklade in pravočasen izid zbirke. Z zaključnim poročilom pošljite tudi nerazdeljene srečke, ker bo

ZREBANJE NEPREKLICNO 3. JUNIJA OB 16. URI

v prostorih uprave v Ljubljani. Kdor do zrebanja srečk ne bo vrnil, bomo smatrali, da je pridobil toliko članov, kolikor je prejel srečk. Zbiranje naročnikov na VSE NASE IZDAJE ali pa samo na knjižno zbirko žepnih romanov »Ljudska knjiga« in revijo Obzornik pa traja seveda dalje. Novi naročniki lahko še dobe vse letošnje številke revije Obzornik in romane Ljudske knjige

TAJNISTVO

MLEKO DEKANI

prodaja iz osnovnih sredstev

1,5-tonski avto FIAT-165 na nafto, v voznem stanju

Interesenti si lahko ogledajo avto v obratu »Mleko-Dekani« — Prednost imajo družbene organizacije, sicer pa tudi zasebniki

Avtotransportna podjetja, lastniki motornih vozil in koles so zadovoljni s službami TRGOVSKEGA PODJETJA NA DEBELO IN NA DROBNO

»Autocommerce« Koper

Koper, Markova cesta, telefon Koper 54 — teleprinter 03128

Podjetje prodaja rezervne dele in pomožni material za avtomobile, motorje in kolesa.

Motorji znamke TOMOS Koper, kolesa domačih in uvoznih znamk so kupcem vedno na razpolago.

Imamo stalno na zalogi AVTO-MOTO-CIKLO PNEVMATIKE vseh dimenzij domačih in tujih renomiranih firm.

Na servisni črpalki goriv in maziv z NON STOP URNIKOM prodajamo znano »AUTOCOMMERCE« MOTORNO OLJE, katero je enakovredno uvoznim oljem.

V avtomehanični delavnici izvršujemo SERVISNA — SREDNJA — GENERALNA popravila tovornih in osebnih vozil hitro in poceni. Delavnica je pooblaščen za garancijska popravila vozil znamke MERCEDES BENZ in DKW.

Kino

KOPER: 20., 21. in 22. maja ameriški barvni film cinemascope KRALJ IN JAZ, 23. in 24. maja barvni film SLEPI POTNIK, 25. in 26. maja sovjetski barvni film cinemascope OSEMNAJSTO LETO (II. del filma Sestre).

IZOLA: 20. maja nemški film DEKLE ROSEMARIE, 21. in 22. maja francoski barvni film BURLAKI Z VOLGE, 25. in 26. maja francoski barvni film SLEPI POTNIK.

PIRAN: 20. maja sovjetski barvni film cinemascope KAPITANOVA HCI, 21. maja ob 16., 18. in 20.15 uri sovjetski barvni film cinemascope KAPITANOVA HCI, ob 22. uri italijanski barvni film Vistavision LJUBEZEN IN OBREKOVANJE, 22. maja ob 16., 18. in 20.15 uri italijanski barvni film Vistavision LJUBEZEN IN OBREKOVANJE, ob 10. uri sovjetski barvni film cinemascope KAPITANOVA HCI, 23. maja ameriški barvni film DOGODEK V MONTE CARLU, 24. maja ameriški barvni film BOSONOVA GROFICA, 25. maja italijanski barvni film STO LET LJUBEZNI, 26. maja jugoslovanski film MALE STVARI.

PORTOROŽ: 20. in 21. maja italijanski barvni film Vistavision LJUBEZEN IN OBREKOVANJE, 22. maja sovjetski barvni film cinemascope KAPITANOVA HCI, 23. maja ameriški barvni film BOSONOVA GROFICA, 24. maja ameriški barvni film DOGODEK V MONTE CARLU, 25. in 26. maja ameriški barvni film cinemascope AVTOBUSNA POSTAJA.

SMARJE: 21. maja nemški film DEKLE ROSEMARIE, 22. maja češki film NEVAREN IZUM, 25. maja francoski barvni film cinemascope BURLAKI Z VOLGE.

SKOFIJE: 21. maja češki film NEVAREN IZUM, 22. maja nemški film DEKLE ROSEMARIE, 26. maja francoski barvni film cinemascope BURLAKI Z VOLGE.

SEZANA: 21. in 22. maja sovjetski film SAVONARA, 24. in 25. maja švedski film NASMEH POLETNE NOCI, 26. in 27. maja nemški film ZADNJI BO PRVI.

POSTOJNA: 20., 21. in 22. maja ameriški barvni film HUDICEV VRT, 24. in 25. maja italijanski barvni film vistavision BENETKE, MESEČINA IN TI.

PRESTRANEK: 22. maja jugoslovanski film SAMO LJUDJE, 25. maja italijanski film MADAM BUTTERFLY.

PIVKA: 21. in 22. maja ameriški barvni film JUTRI BOM JOKALA.

V neboj vestah

RABAT: Voditelji Narodnega gibanja Maroka so pozvali Maročane, naj se pridružijo alžirski narodnoosvobodilni vojski v njenem boju za neodvisnost Alžirije. Kaže, da se bo temu pozivu odzvalo večje število prostovoljcev.

MOSKVA: Sovjetskim znanstvenikom je uspelo na Kavkazu z zvočnimi valovi napraviti poskus, tako da valove ustvarjajo generatorji in jih usmerjajo v oblake, da povzročijo zgostitev vodne pare. Posledica prvega poskusa je bilo oblino deževje.

HAVANA: Kubanski ministrski predsednik Fidel Castro je te dni obdolzil ZDA, da so poslale neko podmornico v bližino severne obale Kube in da je ameriška križarka Norfolk zaplula v kubanske teritorialne vode.

SAINT NAZAIRE: V Saint Nazairu so splavili novo francosko 55-tisoč tonsko prekoceansko ladjo France, ki je dolga 315,5 metra in je torej najdaljša ladja na svetu. Na njej bo prostora za 2 tisoč potnikov ter bo plula s hitrostjo 31 vozlov na uro. Tako bo lahko preplula Atlantski ocean v petih dneh.

TUNIS: Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abbas je pozval devet milijonov Alžircev, naj bojkotirajo kantonalne volitve, ki jih je napovedala francoska vlada za 29. maj.

KAIRO: V minulem tednu je padlo v Alžiriji v spopadih z alžirsko osvobodilno vojsko več kot 600 Francozov, ranjenih pa je bilo okrog 360. Francozi so zgubili tudi 40 oklepnih vozil, devet letal in dva vojaška vlaka.

POSLOVNO POROČILO

Mestne hranilnice Izola-Koper za mesec april 1960

Število hranilnih vlog se je v aprilu povečalo za 59 (na skupno 2640) hranilnih vlog.

Denarni dotok na hranilnih vlogah je znašal v aprilu 2.834.608 din (dne 30. 4. 01.681.306 din).

Sredstva na tekočih računih 11.151 tisoč 279 din. Sredstva na računih stanovanjskih najemnin 16.623.367 din.

Kratkoročna posojila (vključno potrošniški krediti) 73. 131.818 din.

Srednjeročna posojila 15.743.371 din. Račun izdatkov in dohodkov 3 milijone 018.442 din dohodkov in 2.998.958 din izdatkov prebitke 19.484 din). Tako majhen prebitek izkazuje hranilnica zaradi povečanja plač uslužbenecv po predpisih in povečanja dajatev, vključno povečanemu prometu, pri nespremenjenih pogojih za vlagatelje in komitente.

V naši hranilnici se pogosteje oglašajo interesi za stanovanjske gradbene zadruge, katerim bo v bodoče z informacijami postregel sekretariat občinskega odbora SZDL. Hranilnica sama je pa za stanovanjsko-gradbene namene osnovala poseben namenski odsek za varčevanje, s posebnimi pogoji, ki so interesantom na razpolago v hranilničnih poslovnih prostorih.

ŠAH

SIMULTANKA MOJSTRA PUCA

V petek zvečer je v dvorani hotela »Javornik« v Postojni odigral mednarodni mojster Stojan Puc simultanko na 36 deskah proti izbranemu domačemu šahovskemu zastopstvu. Po več kot štiriurni zagrizeni borbi je mojster Puc odločil 20 partij v svojo korist, 13 jih je remiziral, tri pa izgubil. Mojstra so premagali, Petrovič, Mladenovski in Pejičič. Pred simultanko je sekretar SZS Ernest Kapus komentiral nedavni dvoboj za svetovno šahovsko prvenstvo med Botvnikom in Taljem, medtem ko je mednarodni mojster Puc posredoval ljubiteljem šahovske igre nekatere značilne karakteristike z mednarodnega turnirja v Sarajevu, kjer je v družbi s češkoslovaškim velemojstrom Pachmanom delili prvo oziroma drugo mesto. I. V.

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

V kvalifikacijah verjetno Tolmin in Tabor

V sedemnajstem kolu primorskega prvenstva so dosegli naslednje izide: Postojna-Tolmin 1:1, Tabor-Sidro 5:0, Tomos-Primorje 4:0, Adria-Ilirska Bistrica 3:1 in Rudar-Anhovo 3:2. Branik je počival.

Štiri kola pred koncem je položaj v primorskem prvenstvu precej razčističen. Res se bosta za prvo mesto ogorčeno borila Tolmin in Tabor in bo morda prav njuno medsebojno srečanje v Sežani odločilo o naslovu primorskega prvaka, toda važnejša je ugotovitev, da sta zastopnika koprškega in goriškega okraja v kvalifikacijah že znana. Tabor ima namreč kar tri točke prednosti pred Postojno, prav toliko točk prednosti pa ima Tolmin pred Branikom. Le malo je verjetno, da bi Tolmin in Tabor v zadnjih kolenih to prednost zapravila.

la, zlasti še, ker sta v odlični formi. Glavni dogodek sedemnajstega kola je bil vsekakor v Postojni. Domačini so se za to odločilno srečanje dobro pripravili ter nameravali zadati prvi spomladanski poraz jesenskemu prvaku. Ta načrt pa se je povsem izjalovil, kajti gostje so presevnili domačine z dobro tehnično igro in z veliko borbenostjo. Lahko celo trdimo, da so imeli več od igre in da je Postojna lahko zadovoljna z neodločenim izidom. Na tej tekmi sta se poškovodila vratar Postojne in napadalec Tolmina, ko sta v ostrem startu padla drug čez drugega.

Tabor je brez posebnih težav premagal Sidro. Pirančani so slabo igrali in se imajo le sreči zahvaliti, da niso izgubili z večjo razliko. Ze prvi polčas so imeli Sežančani več zrelih priložnosti, ki jih niso izkoristili. V drugem polčasu pa so bili pri streljanju točneji in so kar petkrat zadeli mrežo.

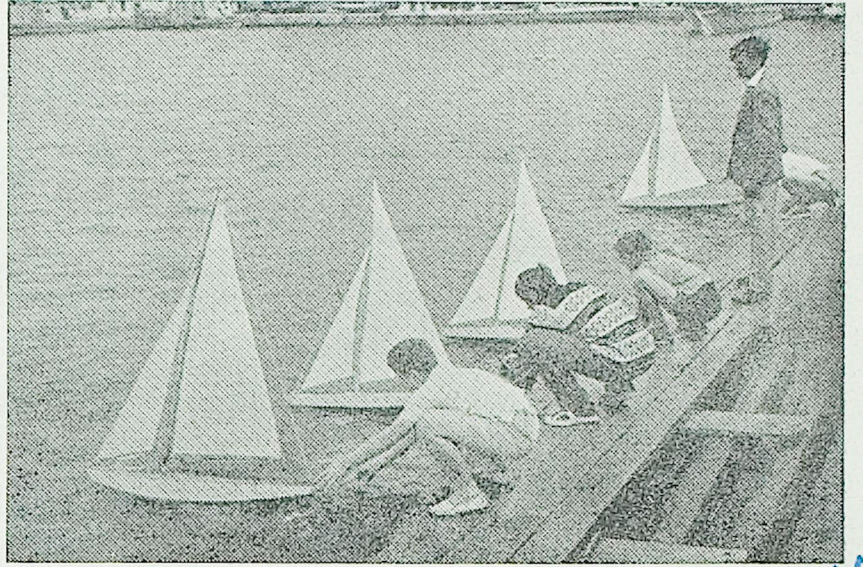
Koper je v nedeljo popravil slab vtis iz prejšnjih srečanj. Tokrat so igrali preprosto in s hitrimi kombinacijami prihajali pred nasprotnikova vrata. Kot strelce se je odlikoval zlasti vodja napada Gombač, ki je bil najboljši igralec na igrišču. Dosegel je tri lepe gole. Primorje se je pošteno borilo, toda tehnično boljše nasprotniku niso bili kos. V opravičilo Ajdovcem pa je treba povedati, da so zelo oslabiljeni, saj so kar štiri najboljši igralci odšli k vojakom.

Ilirska Bistrica se je pošteno borila, toda domači so bili prodornejši pred vrati in njihova zmaga je zaslužena.

Rudar je po dolgem času osvojil dve točki. Toda tokrat ne bi mogli reči, da zasluženo. Anhovo je bilo ves čas igre enakovredno. Glede na dogodke na igrišču bi bolj ustrežal neodločen izid.

Table with 2 columns: Team name and statistics (goals, points, etc.).

V prihodnjem kolu bodo igrali: Anhovo-Adria, Il. Bistrica-Postojna, Tolmin-Tomos, Primorje-Tabor in Sidro-Branik. Rudar po počival. Nedeljsko kolo bo vsekakor eno najbolj zanimivih v letošnjem prvenstvu. Za nobeno srečanje ne bi mogli za gotovo napovedati zmagovalca.

Prizor z nedeljskega tekmovanja mladih modelarjev v Kopru: start modelov jadrnic Partizanka

Turnir kandidatki v Portorožu

Mednarodna šahovska zveza je sporočila, da bo turnir kandidatki za svetovno žensko šahovsko prvenstvo prihodnje leto v Portorožu. Turnir bo v marcu in v aprilu. Predvidevajo, da bo nastopilo 18 najboljših igralok, od katerih sta zaenkrat znani le dve (Zvonkova SZ in Nedeljškova FLRJ). Druge se bodo uvrstile na osnovi rezultatov conskih turnirjev.

V tekmovanju za pokal predsednika Tita so koprski okraj zastopali izolski šahisti. V prvem kolu so premagali Mursko Soboto s 3 in pol, v drugem pa so podlegli Kranju z 1 in pol : 2 in pol.

Velik razmah modelarstva ob morju

V nedeljo je bilo v Kopru okrajno prvenstvo modelov jadrnic in modelov motornih čolnov. Obe tekmovanji sta zadovoljili tako glede udeležbe kakor tudi glede izidov.

Tekmovanje modelov motornih čolnov je bilo prvič v koprskem okraju. Nastopilo je 37 tekmovalcev, kar je vsekakor dokaz, kako močno je priljubljena ta panoga pri naši mladini. Zastopane so bile organizacije in društva iz Kopra, Izole, Portoroža, Pirana in Postojne, izven konkurence pa so nastopili tekmovalci iz Ljubljane.

V tekmovanju čolnov z vgrajenim elektromotorjem je zmagal Ivo Ravbar iz Izole. Njegov model je potreboval za 60 metrov dolgo pot 42 sekund. V tej panogi je nastopilo še šest tekmovalcev, ki pa se niso uvrstili.

V tekmovanju čolnov z krmenim motorjem se je uvrstilo 11 tekmovalcev, prvo mesto je zasedel Srečko Barečič iz Izole. Drugi je bil Vojko Baša prav tako iz Izole, tretji pa Dušan Ambrožič iz Ljubljane. Zmagoviti čoln je potreboval za 60 metrov dolgo progo 43 sekund. V tej panogi ni izpolnilo pogojev 15 tekmovalcev.

V tekmovanju hidrogliserjev nismo dobili okrajnega prvaka.

Pogoje je izpolnil le Peter Burkelj iz Ljubljane, ki pa je nastopil izven konkurence.

Mladi modelarji zaslužijo vse priznanje za pošteno delo. Naj omenimo samo to, da potrebuje tekmovalci za izdelavo modela od 40 do 80 ur intenzivnega dela.

Zelo zanimivo je bilo tudi tekmovanje jadrnic. Letos so priredili tekmovanje modelov jadrnic že drugičrat. Medtem ko se je lani pojavilo na startu le 7 modelov, jih je bilo letos že 59. Vsekakor dokaz močne razširitve jadrnega modelarstva med mladino!

V kategoriji Pionir, Zvezda in Kornat (brez krmila) so nastopili začetniški modeli, v kategorijah

Kornat (z avtomatičnim krmilom), Partizanka, Kuter, Kilti in Prosta gradnja pa so nastopili modeli z zahtevnejšimi pogoji. Nastopili so tekmovalci iz Kopra, Pirana, Izole, Valdoltra ter gosti iz LBD Ljubljana in DLT Velenje.

V kategoriji Pionir je zmagal Iztok Premrl iz Pirana, v kategoriji Zvezda Avgust Krebelj iz Izole, v kategoriji Kornat (brez krmila) Sašo Majerič iz Izole, v kategoriji Kornat (s krmilom) Ivan Marsič iz Izole, v kategoriji Partizanka Boris Lipničar iz Pirana, v kategoriji Kuter Alojz Povše iz Pirana, v kategoriji Kilti Dane Sajovic iz Pirana in v kategoriji Prosta gradnja Rihard Stergulc iz Kopra.

Pionirski »Lov na lisico«

Da je radioamaterstvo med pionirji zmeraj bolj priljubljeno, je dokazalo tudi nedeljsko tekmovanje »lov na lisico«. Bistvo tekmovanja je v tem, da skrivajo radijski oddajnik, zmagovalca pa je tisti, ki »lisico« najprej odkrije na osnovi ulovljenih znakov.

Presenetljiva zmaga Ajdovščine

V štirinajstem kolu republiške rokometne lige je Ajdovščina nepričakovano premagala kranjsko Mladost z 19:13. Čeprav je Mladost nastopila v oslabilni postavi, je vendarle zmaga Ajdovcev veliko presenečenje. Po dolgem času so namreč prišli do dveh dragocenih točk. Morda je to znamenje za konec krize. Vsekakor sta ti dve točki vnesli žarek upanja za obstoj v ligi.

Koper se je pomeril z republiškim prvakom Odredom in izgubil z 12:22. Poraz smo pričakovali. Računali smo celo na 20 točk razlike, saj je Odred nastopil v najmočnejši postavi, razen tega pa je še v odlični formi. Domačini pa so se zelo uspešno postavili po robu tehnično boljšim in hitrejšim gostom. Lahko celo trdimo, da so bili vsaj polovico tekme enakovredni. Domači so zatajili predvsem kot strelci, mnogo pa so grešili tudi v podajanju. Pri gostih so se odlikovali kot strelci Sever, Ovsenik in Globokar s petimi zadetki, pri domačih pa Kastelic in Kveder s tremi zadetki.

Table with 3 columns: Team, Goals, Points. Lists results for various teams like Odred, Rudar, Branik, etc.

Koprčanke zmagale v Ptujju

Iz Ptujja smo prejeli presenetljivo vest, da so v prvem kolu ženske republiške lige Koprčanke premagale Ilirsko Dravo z 8:6. Drava je glavni favoriti za prvo mesto in so Koprčanke odšle na pot brez večjega upanja na zmago. Toda sama tekma je pokazala, da so Koprčanke boljše pripravile. S svojo mirno igro, s točnim pokrivanjem v coni in z dobro zasnovanimi akcijami so na koncu povsem zmedle nasprotnice. Drava je namreč vodila že s 4:5, nato pa so Koprčanke zabile štiri gole po vrsti. Upajamo, da ta uspeh ne bo edini in da nas bodo rokometašice Koprčanke še večkrat razveselile!

V KOPRU SO SE POMERILI MLADINCI IN PIONIRJI IZ VSE SLOVENIJE

V nedeljo je bilo v Kopru mladinsko in pionirsko prvenstvo Slovenije v streljanju z zračno puško. Nastopile so reprezentance okrajev Koper, Ljubljana, Murska Sobota, Kranj in Celje. Kot so predvidevali, je ekipa Ljubljane zmagala na pionirskem in mladinskem tekmovanju. Domačini so razočarali. Mladinci so zasedli zadnje mesto in zaostali za zmagovalcem kar za 193 krogov. Pionirji pa niso bili nikoli boljše. Zasedli so četrto mesto in zaostali za zmagovalcem za 56 krogov. Od posameznikov naj pohvalimo pionirja Tončka Bubola, ki je zasedel tretje mesto in zaostal za zmagovalcem le za pet krogov.

Tekmovanja se je udeležilo 25 pionirjev iz petih organizacij Ljudske tehnike (RK Jadran, krožek LT na koprski osemletki, KMT Postojna, DLT Šmarje in DLT Valdoltra). Zmagala sta člana koprškega radioamaterskega kluba Jadran Darko Mušič in Vanja Koršič. »Lisico« sta odkrila v rekordnem času dveh minut in 30 sekund. Naj omenimo, da je bilo treba v tem času ujeti glasove radijskega oddajnika in preteči razdaljo 350 metrov. Manj kot deset minut so porabili še Janez Srebotnjak in Boris Krtalica iz Postojne, Igor Mušič, Silvo Mikec, Boris Bržan in Žarko Cink iz Kopra, Rado Hrvatin iz Šmarje in Andrej Šumenjka iz Valdoltra.

Postojna v hudi krizi

Koper jo je porazil na treh frontah

V prvenstveni košarkarski tekmi druge republiške lige je Koper nepričakovano premagal Postojno na njenem igrišču s 44:39. Postojna je izgubila tudi srečanje ženskih ekip (34:30 za Koper) in mladinskih ekip (47:45). Trije porazi so dovolj jasen dokaz, da v delu postojnskih košarkarjev nekaj škriplje. Postojna je bila vsa leta košarkarski center Pri-

morske in njeno moštvo je bilo nepremagljivo. Danes pa jo je z močno prekoslila Ilirska Bistrica, kot vse kaže pa jo bo tudi Koper in morda še kdo drugi. Vsekakor zaveda, ki je vredna, da jo postojnski Partizan temeljito pretrese!

O glavni tekmi naj povemo, da so Koprčani zmagali predvsem zaradi boljše taktike. Postojna si je zahala

že v začetku igre pridobiti odločilno prednost ter je forsirala hitre akcije. Toda ker so igralci mnogo grešili pri streljanju na koš in tudi v podajanju, so žoge postajale pogosto plesn koprcanov. Le-ti pa so forsirali svoj način igre: pripravili akcijo in metali žogo v ugodnem trenutku. Tokrat je zmagala treznost. Igra gostov in vsi napori domačih, da bi rešili vsaj točko so bili zaman. Pri Kopru so bili najboljši Bandelj, Racman, Klavlan in Kalčič, pri Postojni pa sta se odlikovala Rajs in Bogataj.

Zelo lep uspeh je dosegla ekipa Ilirske Bistrice, ki je na vrhniki premagala Partizana z 59:55. Ilirska Bistrica se tako resno poteguje za prvo mesto v ligi.

Lestvica:

Table with 2 columns: Team name and statistics (goals, points, etc.).

STRELSTVO V POSTOJNI

V nedeljo je bilo v Postojni izbirno tekmovanje rezervnih oficirjev in podoficirjev osnovnih organizacij postojnske občine v streljanju z zračno puško. Na strelišču SD Gozdar je tekmovalo 33 strelcev. Od 200 možnih krogov je dosegel najboljši rezultat inž. A. Krivec s 176 krogi. Na strelišču SD Center je nastopilo 60 tekmovalcev, med katerimi je dosegel najboljši rezultat S. Lavrič (157 krogov), na strelišču SD Pivka je tekmovalo 17 strelcev, najboljši rezultat je dosegel S. Šega, na strelišču SD Prestranek pa je nastopilo 7 tekmovalcev in je dosegel najboljši rezultat Zalar s 108 krogi.

celjski Klavdivar z 2:0. Tako sta se znašla primorska zastopnika tri kola pred koncem prvenstva na zadnjih dveh mestih na lestvici. Medtem ko nima Izola nobenih praktičnih možnosti več, da bi se obdržala v ligi, pa ima Nova Gorica še zmeraj nekaj upanja, če bo v tekmi za zaprtimi vrati premagala Maribor.

Na igrišču v Izoli sta se moštvi predstavili sodniku Erlihu iz Ljubljane takole:

IZOLA: Lesjak, Kleva, Novak, Cendak, Jerkovič, Kovačič, Sorgo, Bera, Cerne, Tomaž, Kostič.

KRIM: Slevce, Mavec, Okretič, Matos, Campa, Marjanovič, Skraba, Hribar, Kastelic, Toni.

Prvi polčas je bila igra zanimiva. Obe moštvi sta skušali s hitrimi akcijami izmenaditi nasprotnika. Domačini so imeli več možnosti, ki pa so jih po stari navadi zapravili. Res ne navadno je, da moštvo, ki ima prednost sonca, tako malo strelja na gol. Tomaž je bil dvakrat sam pred vratarjem, ki ga je motilo sonce, pa vendar ni zadel mreže.

V drugem polčasu so bili gostje boljše, toda prav tako neučinkoviti kot domačini v prvem. Skoraj pol ure je imela domača obramba polne roke dela. Če ne bi bilo poštenega Jerkoviča in Lesjaka, bi tokrat Izola težko rešila točko. Domači napad je v drugem polčasu povsem odpovedal. Cerne in drugi so se komaj premikali po igrišču in manifestirali svojo slabo kondicijsko pripravljenost. Sele v zadnjih minutah so izvedli dva nevarna napada, toda obramba gostov je bila na mestu. Tako je menda zbežala zadnja priložnost, da bi Izola enkrat samkrat zmagala v letošnjem prvenstvu. Zdaž igra še dve tekmi zunaj ter doma z Braukom. Na zmago v katerem koli izmed treh preostalih srečanj res ni računati.

Nova Gorica pa je nezasluženo izgubila obe točki. Domačini so bili v premoči ves prvi polčas ter del drugega polčasa. Spremljala pa jih je neverjetna smola pri streljanju na vrata. Premoč domačinov v prvem polčasu je razvidna tudi iz razmerja kotov 11:1 v korist domačih. Sele v sedemdesetih minutah igre je uspelo gostom izvesti prvi nevarni napad, ki se je končal z golom. Drugi gol si je nesprijetna obramba domačih zabila sama.

Table with 2 columns: Team name and statistics (goals, points, etc.).

ODBOJKA

Ženska ekipa Sežane najboljša

V počastitev koprškega občinskega praznika so v nedeljo organizirali v Kopru turnir ženskih ekip Bora (Trst), Izole, Sežane in Kopra. Posamezni rezultati: Sežana-Bor 3:1,

Invalidi so tekmovali

Letno tekmovanje invalidovšportnikov v sežanski občini je postalo že tradicionalno. Običajni program tekem v balincanju, streljanju z zračno puško in namiznem tenisu so letos — tekmovali so v nedeljo, 8. maja, v Sežani — izpolnili še s telovadnimi točkami. Nastope je organizirala občinska invalidska športna komisija.

Balinalco je 24 invalidov, ki so odigrali skupaj 12 tekem. Prvo mesto sta zasedla Branko Fabjan in Ludvik Turk, drugo Vili Lipanja in Ivan Čebulec, tretje pa Danilo Daneu in Branko Kuret.

Streljanja z zračno puško se je udeležilo 23 tekmovalcev. Najboljši strelce je bil Jože Meziček, za njim pa Marjan Piško in Branko Fabjan.

Najboljši tekmovalci so bili najrajani.

Koper-Izola 3:0, Sežana-Koper 3:1, Bor-Izola 3:1. Prvo mesto je torej osvojila Sežana, drugo Koper, tretje Bor in četrto Izola.

Turnir je potekal v znamenju precejšnjih presenečenj. Pred začetkom so bile favorizirane igralke Izole, ki pa so povsem razočarale in običajne na zadnjem mestu. Res pa je, da je bila Izola vso zimo brez telovadnice in da so igralke začele šele pred kratkim vaditi.

Prvo mesto so nepričakovano osvojile igralke Sežane. V vseh srečanjih so prikazale najbolj umirjeno igro so prikazale najbolj umirjeno igro.

Drugo mesto Koprčank je največje presenečenje turnirja. Nastopile so namreč igralke, ki jim je bil nastop na turnirju prva zahtevnejša tekma. V odsotnosti najboljših igralok (med njimi tudi Pregljeve) so Koprčankam že pred začetkom turnirja prisodili zadnje mesto. Toda presenetilo so z izrednim smislom za skupno igro in hude malo je manjkalo, da niso osvojile pokala. V odločilni tekmi so v prvem setu nadigrale Sežano, nato pa jim je zmanjkalo kondicije.

Tržačanke so v vseh srečanjih dobro igrale. Ekipa se dobro razume med seboj, škoda je le, da so nekateri igralke fizično prešibke, da bi ostreje plasirale žogo čez mrežo.

ZMAGA KANALČANOV

V prvem kolu republiške odbojkarke lige so Kanalčani slavili pomembno zmago. Premagali so namreč Zirovnico s 3:1 (15:11, 15:3, 14:10 in 15:4).

Podrl se je brez licitacije

Nedolgo tega je pihala nad Divačo silovita burja. Proti večeru so bili njeni sunki tako močni, da je izpred hiše št. 85 izruvala kostanj in ga vrgla na streho hiše, ki je last železniške uprave, njena lastnina pa je bil tudi nesrečni kostanj. Ta kostanj je napravil železniški birokraciji nemalo sivih las. Lansko leto so ga dali namreč na licitacijo, vendar kupcev ni bilo. Kostanj je bil že precej majav in je grozil svoji okolici, da se bo zdaj zdaj zrušil. Železniška uprava je to vedela, vendar se ni mogla odločiti, da bi ga dala posekati. In tako je prišla na pomoč burja. Škoda ni bila

velika, vendar bi se lahko zgodilo kaj hujšega. Kdo bi bil potem kriv za nesrečo, če bi se bila pripetila? Morda tisti, ki kostanja niso hoteli kupiti!?

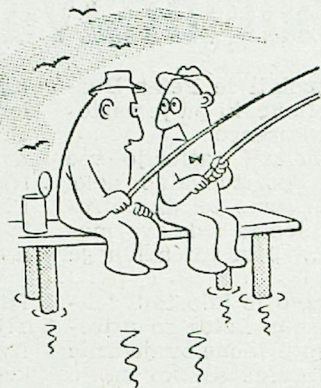
F. L.

ALUMINIJASTE PODMORNICE

V neki ameriški ladjedelnici bodo kmalu postavili kobilico za aluminijaste podmornice, s katero se bo mogoče potopiti do globine 5 tisoč metrov. V njej bo prostora za tri člane posadke in okrog 1.700 kg instrumentov. V globini 5000 m bo lahko ostala 36 ur in prešla 7 tem času okrog 150 kilometrov dolgo razdaljo.

KINO PREDSTAVA PO TELEFONU

Tekmovanje med televizijo in kinematografijo je, posebno v ZDA, vsako leto ostreje. Lastniki kino dvoran v Bertesvillu pa nameravajo potolči televizijo z njenim lastnim orožjem. Filmske predstave bodo posredovali na domove posameznim naročnikom. To jim omogoča nov sistem za prenos visokih frekvenc preko običajnega telefonskega omrežja. Vsakdo, ki ima telefon in si bo nabavil še posebno napravo ter jo vgradil med telefon in TV sprejemnik, bo lahko po želji gledal film na televizijskem zaslonu. Lastniki kino dvoran bodo oddajali iz posebnega središča in bodo izmenjali program vsak drugi dan. Mesečni prispevek bo znašal približno 5 tisoč dinarjev.

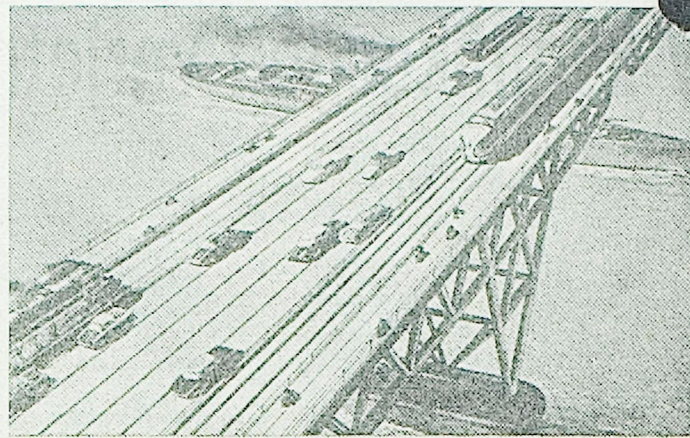
— Lahko ti zatrdim, da v moji hiši ni moja žena tista, ki zapoveduje ali ki ima povsod zadnjo besedo. Živiva namreč skupaj z njeno materjo...

CENE URANU PADAJO

Najnovejši statistični podatki kažejo, da znaša letna proizvodnja urana na vsem svetu približno 30 tisoč ton. Od tega ga porabijo le 16.000 ton. Po današnjih cenitvah je v zemeljski skorji približno 90 milijonov ton tega elementa. Cena urana neprestano pada in to zaradi povečane in izpopolnjene proizvodnje. Strokovnjaki sodijo, da že v bližnji bodočnosti uran ne bo več kot 10-krat dražji od bakra ali niklja.

SONČNA ELEKTRARNA

Ni še dolgo tega, ko smo prvič slišali o možnosti praktične uporabe sončne energije. Sovjetski znanstveniki in tehniki pa so že izdelali načrte za elektrarno na sončni pogon. Ta bo proizvajala energijo za široko potrošnjo. Elektrarno bodo postavili na pobočju kavkaške gore Ararat, kjer sije sonce najmanj 200 ur na leto.

Največji most na svetu bi bil vsekakor projekt na zgornji sliki, če bi ga kdaj uresničili. Gre za prehod čez Rokavski preliv ali La Manche — za most med Francijo in Anglijo. Znana reč je, da so inženirji že projektirali predor med obema deželama pod morjem, most pa je popolnoma nova ideja. Projekt je pripravil inž. Dorman Long ob skupnem sodelovanju treh velikih angleških, francoskih in ameriških firm. Most bi bil dvignjen okrog 60 m nad vodno gladino, dolg bi bil okrog 100 km in širok 30 m. Stal bi okrog 200 milijonov funtsterlingov (medtem ko bi stor predor pod morjem le 96 milijonov, vendar pa je zato toliko manj varen zaradi zračenja, vdora vode itd.). Projekt zdaj proučujejo.

ELEKTRONSKI PLAVŽ

V neki zahodnonemški tovarni, nedaleč od Frankfurta, je začel obratovati prvi elektronski plavž. Namenjen je za taljenje tistih rud, iz katerih pridobivajo kovine, katerih tališče je zelo visoko. To velja predvsem za volfram, tantal, molibden itd.

AVTOMOBILSKA STANOVANJA

V Chicagu bodo začeli kmalu kopati temelje za nekoliko nebotičnikov, za katere je napravil načrte znani arhitekt B. Goldberg. Nebotičniki bodo imeli po 58 nadstropij. V 18 nadstropjih bodo garaže, v ostalih 40 pa stanovanja.

ČAJ PROTI RADIOAKTIVNOSTI

Dva japonska znanstvenika sta objavila zanimive podatke, ki sta jih dobila na podlagi poskusov z laboratorijskimi mišmi. Rezultati so pokazali, da more določena množina popitega čaja ščititi organizem pred sevanjem izotopa stroncija 90.

V Angliji so iznašli in že dali v promet avtomate za prodajo jajc. Namestili so jih že ob vseh večjih cestah v deželi. Napravo je izumil Reginald Carter iz Sussexa. Aparate vsak teden sproti polnijo in zamenjujejo neprodana jajca področni kmetje.

DVA NOVA ELEMENTA

V Ameriki so odkrili dva nova elementa, pravzaprav izotopa, to sta skandij-46 in cezij-134. Elementa so odkrili v Nevadi, v neposredni bližini, kjer je eksplodirala atomska bomba.

HELIKOPTER ZA VSAKEGA

Neka ameriška tovarna je začela serijsko proizvajati sila preprost in vendar varno izdelan helikopter za privatno uporabo. Ta »zračni bielek« lahko razvije hitrost do 100 km na uro in porabi zelo malo bencina. Razen tega pa helikopter tudi ni drag, stane toliko kot dva normalna avtomobila ameriške serijske proizvodnje.

Na letošnjem filmskem festivalu v Cannesu so spet vzbujale posebno pozornost temnopolte lepoticke. Med njimi je bila posebno privlačna Jeune Hundley, ki je bila celo soglasno izvoljena za »Miss Festival of Cannes«. Najresnejša tekunica za ta naslov ji je bila tudi črnka — Helene Williams (na gornji sliki)

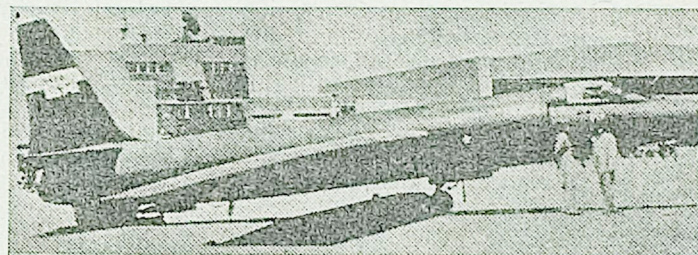
V ZDA so v Oak Ridgeu odprli prvi atomski muzej na svetu. V kratkem času ga je obiskalo nad 600.000 ljudi, ki se zanimajo za razvoj jedrske znanosti. Na sliki: zaščitna protiatomska obleka v muzeju

ZOBNE PROTEZE ZA KRAVE

Pred nedavnim so izdelali v Švici prve zobne proteze za krave. Tako bo moč podaljšati koristnost krav vsaj za leto dni. Doslej se je končal koristni del kravjega življenja tedaj, ko so bili njeni zobje tako izgledani, da se ni mogla več hraniti. Proteza je napravljena iz nerjavečega jekla in jo je moč pričvrstiti na prednje zobe.

Angleži so svoje servisne postaje ob avtomobilskih cestah opremili z novo iznajdbo — z avtomatičnimi kontrolnimi napravami za merjenje pritiska v gumah, združeno z vodno črpalko. Oboje služi za čim hitrejšo postrežbo potujočim avtomobilistom

Zloglasno ameriško vojunsko letalo »Lockheed-2«, ki je povzročilo, da se je razdrla pariška konferenca na najvišji ravni. Ko so ga Rusi sestrelili, je bil ameriški prestiž močno omajan in prvič se je zgodilo, da je neka država brez pridržka priznala svoje vojunsko nameno, činično trdeč celo to, da je bil tak postopek nujen in v interesu njene varnosti. Američani so zgradili samo 18 teh aparatov, opremlili pa so jih nalašč za izvidniške polete, za kar so bili posebno opremljeni

R. L. STEVENSON

Nenavaden primer

14

— No, vidite gospod, — je nadaljeval Pool, — ko je tisti miskirani človek odskočil od kemikalij in jo ucvrl v delovno sobo, sem čutil, kako mi ledeni hrbtnica. Ah, vem, Mr. Utterson, da to še ne more biti dokaz, tolikanj sem že načitan, vendar so nekatere stvari takšne, da jih more človek le občutiti in jaz se vam lahko zakolnem pri vsem, kar mi je svetega, da je bil tisti človek Mr. Hyde.

— Da, da, — je rekel advokat, — tudi sam sem najprej pomislil na Hyda. Bojim se, da je zlo nastalo ali moralo nastati le iz te zveze. Verjamem vam Pool; verjamem, da je bil ubogi Henry ubit in prepričan sem, da je njegov morilec še vedno v sobi svoje žrtve. Moramo ga torej maščevati. Pokličite Bradshawa.

Bradshaw je prišel. Bil je blede in živčen. — Pridite sem, — mu je rekel advokat, — Vem, da vas vse muči ta negotovost, zato nameravam to uganko sedaj razrešiti. S Poolom bova vdrla v sobo vašega gospodarja. Če bi zaradi tega nastala kakšna neprijetnost, so moja pleča dovolj močna, da prevzamejo nase vso odgovornost. Če v resnici nekaj ni v redu, kakor sumimo, ali če bo hotel kakšen zločinec pobegniti skozi zadnja vrata, bosta vzela vi in deček vsak po težko gorjačo in zastražila izhod iz laboratorija. Dajem vama deset minut časa, da se pripravita.

Ko je Bradshaw odšel, je advokat pogledal na uro. — Pojdimo na svoja mesta, Pool, — je rekel, stisnil grebljo pod pazduho in šel na dvorišče. Oblaki so povsem prekrili nebo, tako da je bilo temno kot v rogu. Veter je samo v kratkih sunkih prihajal v ta vodnjak med tesno zgnetenimi hišami in nihaj plamen sveče sem in tja. Prišla sta do amfiteatra in močje sedla. Vsenaokrog je dostojanstveno hrumel London, vendar je v neposredni

bližini vznemirjal tišino le topot korakov v doktorjevi delovni sobi.

— Tako hodi po ves dan, — je zašepetal Pool. — Po ves dan in večji del noči. Samo kadar pride iz apoteke nov vzorec, nastane kratek premor. Ah, samo slaba vest more biti takšen sovražnik počitka! V vsakem njegovem koraku je čuti kri, ki je bila prelita na zločinski način. Poslušajte, pridite malo bliže... bodite eno samo uho, Mr. Utterson! Zdaj mi pa povejte, je to doktorjeva hoja?

Topot korakov je bil lahkoten in nekam čuden in se je za res mnogo razlikoval od težke in škripajoče hoje Henryja Jekylla. Utterson je vzdihnil:

— Se mar nikdar ne čuje nič drugega?

Pool je prikimal.

— Nekoč, — je dejal, — nekoč sem ga slišal, kako joče.

— Joče? Kako? — je ostrmel advokat.

— Jokal je kot otrok ali kot izgubljena duša, — je rekel sobar.

Zdajci je preteklo tistih deset minut. Pool je potegnil sekuro iz kupa slame za pakiranje, svečo pa je postavil na najbližjo mizo, da bi jima svetila pri napadu. Skoraj brez diha sta se približala vratom delovne sobe. Spranje v vratih so bile svetle in vsake toliko časa je preko nje hušknila senca človeka, ki se je v sobi nemirno sprehajal.

— Jekyll, — je kriknil Utterson z močnim glasom. — Hočem te videti! — za hip je umolknil, da bi prisluhnil in ujel odgovor, vendar odgovora ni bilo. — Pošteno ti povem, da nas je začelo preganjanje nekakšno sumničenje in zato te želim videti, — je nadaljeval. — Če nočeš sam odpreti vrat, jih bom odprl s silo!

— Utterson! — je kriknil glas. — Pri bogu, Utterson, imej sočutje!

— To ni Jekyllov glas! — je vzkliknil Utterson. — Razbij vrata, Pool!

Pool je zamahnil s sekuro. Od udarca so poskočila rdeče tapcirana vrata in so zadržale šipe v oknih. Iz sobe je odjeknil krik poln groze in pravega živalskega strahu. Pool je spet zamahnil in spet so zaškrtale deske in je poskočil okvir; štirikrat je padel udarec, vendar je bil les močan in vrata odlično izdelana; šele po petem

zamahu je ključavnica popustila. Razbita vrata so padla v sobo in obležala na preprogi.

Napadaleci, ki jih je prestrašil lasten hrup in popolna tišina, ki je zatem nastala, so odskočili in šele čez čas pokukali v sobo. Delovno sobo je prijetno osvetljevala svetilka z zelenim senčnikom, v kaminu je plapolal in prasketal močan ogenj, eden ali dva predala sta bila odprta, papirji so bili lepo zloženi na pisalni mizi, na kaminu pa je bila pristavljena voda za čaj. Človek bi rekel, da je to ena najbolj mirnih in navadnih sob v Londonu, ko bi ne bilo steklenih omar polnih kemikalij.

Sredi sobe je ležalo skrčeno truplo nekega človeka, ki je še vzdrhtevalo. Približala sta se mu po prstih, ga preobrnila na hrbet in prepoznala obraz Edwarda Hyda. Na sebi je imel obleko, ki mu je bila prevelika, pravza prav obleko, ki je bila ukrojena za zdravnika. Mišice n obrazu so mu še vedno trzale, čeravno je bil že izdihnil. Po zdobljeni steklenički v roki in po trpkem duhu, ki je lebdel v zraku, je Utterson takoj uganil, da je napravil samomor.

— Prišli smo prepozno, — je rekel advokat, — prepozno, da bi karkoli rešila ali kogarkoli kaznovala. Hyde je svoje opravil in sedaj moramo najti telo vašega gospodarja.

Največji del zgradbe je zavzemal amfiteater in delovna soba, ki je stala nadstropje više in so njena okna gledala na dvorišče. Razen tega je bilo v zgradbi še nekaj majhnih in mračnih sobic in velika klet. Vse te prostore sta jela advokat in Pool natančno in skrbno preiskovati. Ni bilo treba vtikati nosu v vsak prostor posebej saj je bilo že ob prvem pogledu očito, da tod že dolgo ni bilo nikogar. Sobe so bile povsem prazne. Pajčevine in debel sloj prahu po vratih ju je poučil o tem, da v te prostore že leta in leta ni zašla človeška noga. Klet je bila polna vsemogoče ropotije, ki je bila večji del iz tistih časov, ko je bila hiša še kirurgova lastnina, ki je bil Jekyllov predhodnik. Erž ko sta odprla kletna vrata, jima je vhod zagradila gosta pajčevina; tudi sem že lep čas ni nihče zasel in kakršnokoli iskanje v kleti bi bilo nekorisno. Nikjer ni bilo sledu o Henryju Jekyllu, niti o živem mrtvem.